

Aanleiding tot de kennis der anatomie, in de tekenkunst, betreklyk tot het menschbeeld / [Cornelis Ploos van Amstel].

Contributors

Ploos van Amstel, Cornelis, 1726-1798

Publication/Creation

Amsterdam : J. Yntema, 1783.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/u692uhmu>

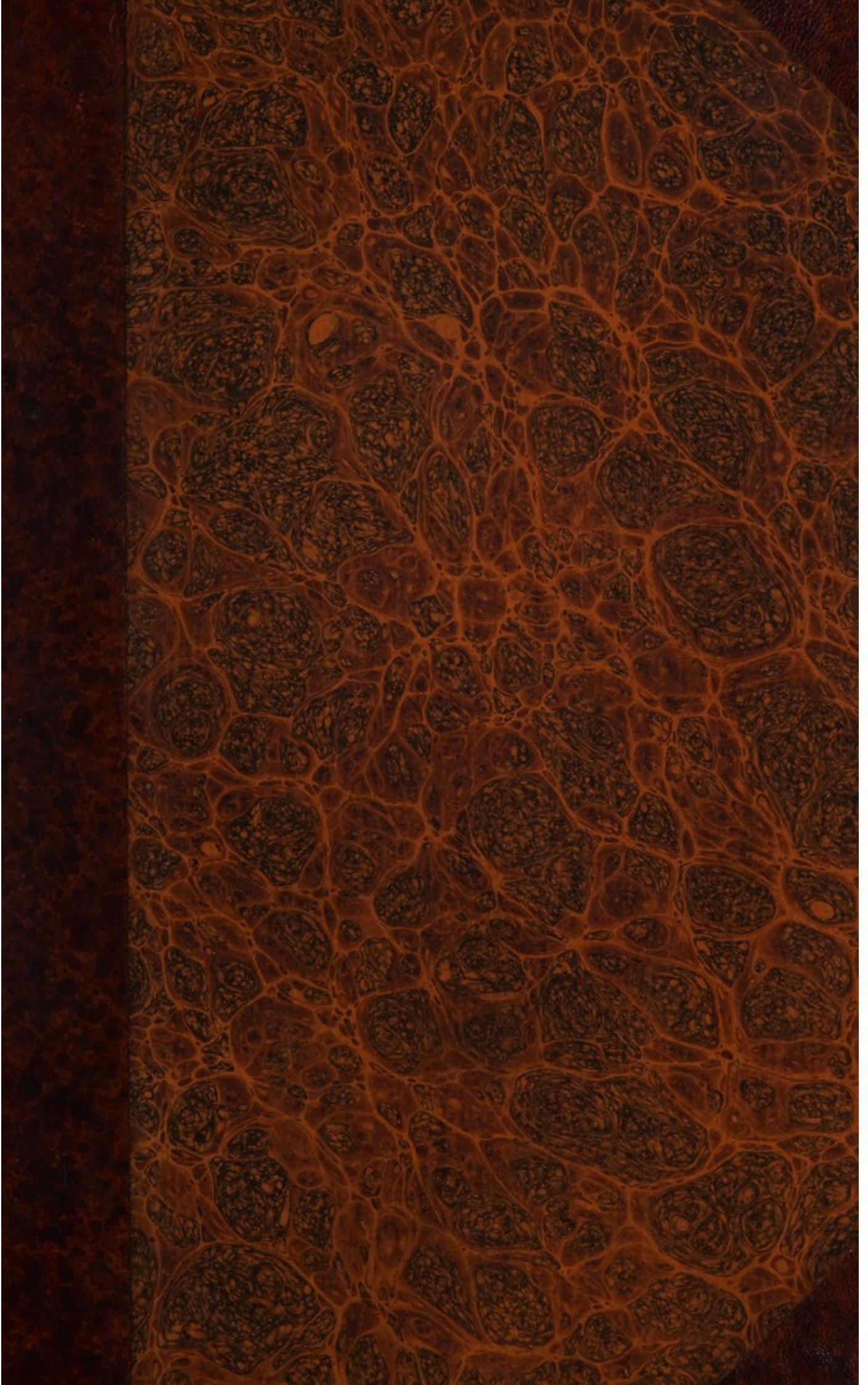
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

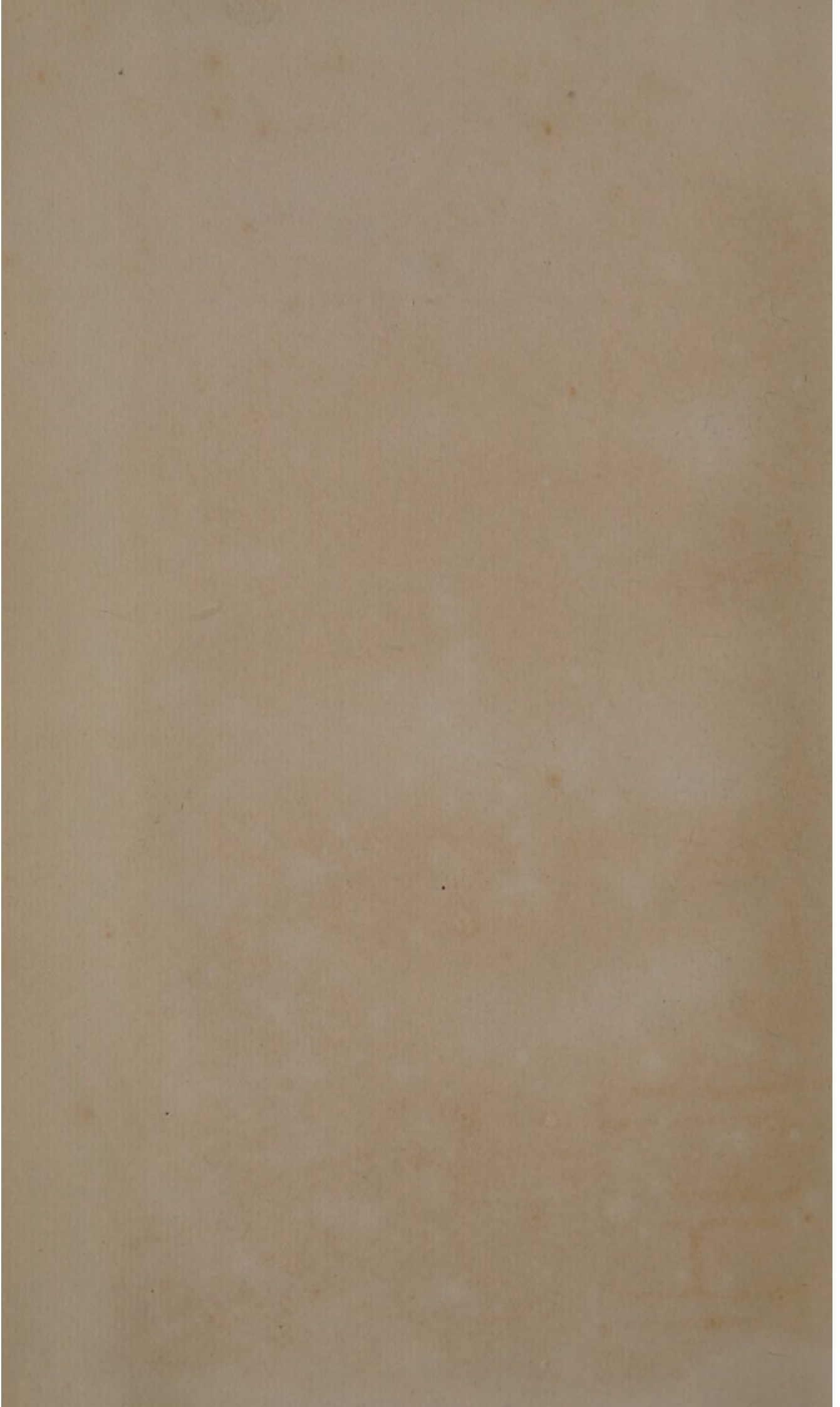
Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

col. col. - 10897/B
10

D. VIII
18/2

*A. Brown
1 Mei 1880*

A A N L E I D I N G
T O T D E
K E N N I S
D E R
A N A T O M I E,
I N D E
T E K E N K U N S T,
B E T R E K L Y K T O T H E T
M E N S C H B E E L D.

A N I E I D I N G

T O T H

E N I N I S

D R

A N A T O M I E

I N D E

T H E K E Y T O W I S D O M

BY J. H. W. H. W. H. W. H.

M E N S C H R E I T

AANLEIDING
 TOT DE
 KENNIS
 DER
 ANATOMIE,
 IN DE
 TEKENKUNST,
 BETREKLYK TOT HET
 MENSCHBEELD.

MET EENIGE PLAATEN, EN DAAR
 BYGEVOEGDE VERKLAARIN-
 GEN, OPGEHELDERD.

DOOR
 CORNELIS PLOOS VAN AMSTEL, *Ɔ^{vo}*.

MEDEDIRECTEUR VAN DE TEKEN-ACADEMIE DER
 STAD AMSTERDAM; VAN DE KEURVORSTLYKE
 SCHILDER- BEELDHOEW- EN BOUWKUNST-
 ACADEMIE TE DUSSELDORP,
 ENZ. ENZ.

TE AMSTERDAM,
 By J. YNTEMA,
 1783.

A. A. N. E. L. D. I. N. O.

T. O. T. D.

K. H. W. I. S.

D. E. R.

A. N. A. T. O. M. I. E.

I. N. D. E. X.

THE ...

REPRODUCED FOR NET

M. A. N. S. C. H. E. R. L. D.

M. T. L. E. N. I. O. N. P. L. A. N. E. T. T. E. N. D. A. R.
B. E. L. I. O. R. D. E. Y. A. R. K. A. R. I. N.
O. N. N. O. T. P. R. E. S. E. R. V. E. D.

C. O. R. N. E. L. I. U. S. ...

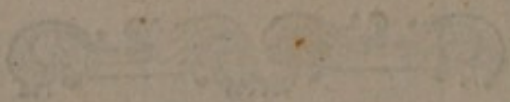
M. E. D. I. C. I. N. E. ...

L. I. B. R. A. R. Y. ...

... ..

... ..

... ..

T. A. M. S. T. E. R. D. A. M.

17

1768

DEN WELEDELEN GROOT AGTBAAREN HEERE;

Mr. WILLEM HUYGHENS,

*HEERE VAN HONCOOP. REGEEREND BURGEMEESTER
EN RAAD DER STAD AMSTERDAM. BEWINDHEB-
BER VAN DE OOST-INDISCHE MAATSCHAPPT.
CURATOR VAN 'S LANDS HOOGHE SCHOOLE
TE LETDEN; EN VAN DE DOORLUGTE
SCHOOL DER STAD AMSTERDAM. OP-
PERDIRECTEUR VAN DERZELVER
TEKEN-ACADEMIE.*

MYN HEER!

De heuschheid, waar mede het

Uwer Wel Ed. Groot Agtbaarheid

be-

behaagde my aanleiding te geeven tot het vervaardigen en uitgeeven deezer Verhandeling, legt myner erkentenisfe eene nieuwe verpligting op, en billykt myne vrymoedigheid om dit Werk aan Uwe Wel Ed. Groot Achtb. op te draagen.

De aanmoediging van een man, die, onder de waarneeming der gewigtigste posten in het Stads- en Staatsbestuur, ook tevens de Kunsten en Weetenschappen, met zoveel smaak en oordeel, begunstigt en handhaaft; die derzelve aanwas en

be-

bevordering, te gelyk met het nut
en de welvaart der Ingezetenen, ter
harte neemt; zulk eene aanmoedi-
ging vleit myn vertrouwen met een
gewenschten uitflag myner poo-
gingen, en de goedkeuring der kun-
digen. Mogt, ondertusfchen, de
nuttigheid deezer Verhandeling
evenredig zyn aan den luister die
dezelve van Uwe bescherming ont-
leent, zou zulks een ruime ver-
goeding weezen voor mynen ar-
beid, aangewend ten voordeele der
edele Kunst, welke beoefening het

ge-

geliefd onderwerp myner uitspanningen is. 't Behaage dan Uwer Wel Ed. Groot Achtb. dit Werk, als een offer myner dankbaarheid, te ontfangen, en, nevens het zelve, myne hartelyke wenschen, gesterkt met de vuurigste gebeden, dat de Almogende Uwe Wel Ed. Groot Agtb. nog lang moge spaaren, en, in het klimmen der jaaren, deszelfs vermogens ondersteunen en sterken in de verrigtingen, die verknogt zyn aan den aanzienlyken Rang, waarin Uwe Wel Ed. Groot Agtb. geplaatst

is;

is; ten einde ons Vaderland in 't
algemeen, en deeze Stad in 't by-
zonder, zig nog lang moge verbly-
den in de gewenschte gevolgen van
Uwer Wel Ed. Groot Agtb. wyze
mederegeering; alzins geschikt en
ingerigt ter bevordering van den
bloei en welvaart der burgerlyke
maatschappy. Mogt elk der Inge-
zetenen, die zich immer Uwer gunst
en bescherming poogde waardig te
maaken, geduurig iets toebrengen
om aan dat loflyk oogmerk van zy-
nen kant te voldoen, en mogt ik
in

in diervoegen nog veelmaal gele-
genheid hebben, om blyken te gee-
ven van de Hoogagting, waar mede
ik de eer heb my te noemen!

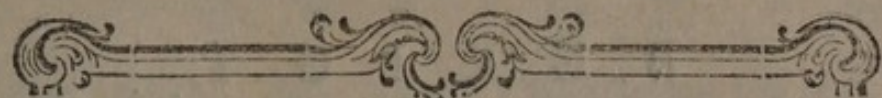
MYN HEER!

Uwer Wel Ed. Groot Agtbaarheids
Ootmoedigste Dienaar

CORN. PLOOS VAN AMSTEL, *J^{vs}. C^{sz}.*

Amsterdam,
4. January, 1783.

B E =

B E R I G T.

Dit Werkje, of deeze Aanleiding, is zyn oorsprong verschuldigd aan twee Redevoeringen, door my als Mededirecteur op onze Stads Teken-Academie voor eenige Jaaren gedaan (); de eene over de Beenderen, de andere over de Spieren, des Menschelyken Lichaams, ten gebruike voor onze tekenende en studeerende jonge lieden geschikt. Overtuigd dat dezelve van eenige nuttigheid konden zyn, by aldien ik ze door den druk wilde gemeen maaken, besloot ik, beide deeze Redevoeringen, tot één Werkje in één te trekken, en, met de Platen, ter opheldering nodig, voorzien, hetzelve zodanig uit te geeven, als het nu in 't licht komt.*

De moeite daar toe nodig, en myne veele en zeer onderscheidene bezigheden, hebben dit lang doen draalen. — Onder-

(*) 30 Maart, 1768. 21 Decemb. 1770.

dertusfchen heb ik, in den tyd myner Uitspanningen, gelegenheid gevonden, tot het bywoonen der nuttige Lesfen, door de Heeren Profeforen, CAMPER en BONN op onze Teken-Academie, over de onderwerpen der Anatomie gegeeyen, en myne kennis door geduurige oefening verder uit te breiden, waardoor dit Werkje, meer en meer beschaafd, in deezen vorm, het licht ziet.

Men verwagte in 't zelve flegts een oppervlakkige befchouwing der Beenderen en Spieren, genoegzaam alleen gefchikt voor jonge lieden, die zig, op onze Stads Teken-Academie en Schoole, in de beginzelen willen oefenen; omtrent met hetzelfde oogmerk als een Reiskaart, in de hand van iemand die zig de kennis der gedaante, en ligging, van sommige plaatzen, kusten of havens, wil eigen maaken; kunnende meer gevorderde Meesters, die de Studie der Anatomie dieper tragten in te zien en te beoefenen, zig met zeer veel nut bedienen van het uitmuntend Werk,
van

van wylen den Heer Profefor ALBINUS (*), met wiens kennis en goedkeuring de volgende 27 Tafelen, naar zyne fraaije, bevallige, en tevens naauwkeurige, omtrekken van Beelden, verkleind, gevolgd zyn. Voorts van de Bundels der Been- en Spierkundige Platen, van EUSTACHIUS, met derzelyer Verklaaringen, ten dienste van Schilders, enz. door gemelden Prof^r. BONN (†): wiens vriendelykheid, op 't voetspoor van den Hoogleeraar CAMPER, onze Academie by aanhoudendheid door zyne nuttige lessen verpligt, voor welke ik openlyk myne dankbaarheid betuige, gelyk ook aan myn oudsten Mededirecteur onzer Academie, den Heer JACOBUS BUYS, en aan zynen Zoon, den Heer CORNELIS BUYS, voor 't geen zy tot de uitvoering van dit Werkje hebben toegebracht.

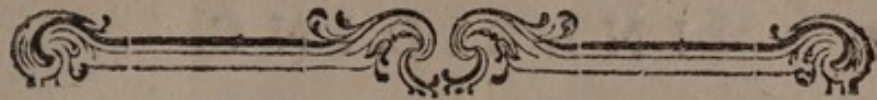
Naar-

(*) *Tabulæ Sceleti et Musculorum corporis humani.*

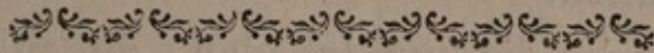
(†) Te Amsterdam, by J. Morterre, 1782, en 1783, uitgegeeven.

Naardien deszelfs inhoud niet alléén geschikt is , ten gebruike van hun die zig op de oefening der Schilderkunst , maar ook tevens voor die zig op de Beeldhouwen Graveerkunde , toeleggen ; Kunsten , welke , benevens de Schilderkunst , in de Tekenkunst gegrond zyn ; begryp ik in deeze Verhandeling , kortheidshalve , onder den naam van Tekenaar of Schilder , alle de zodanige die deeze kunsten oefenen , tot beyordering van welke de Teken-Academie en Schoole is ingericht , en ten welker nutte ik wensch dat myne poogingen in deezen arbeid mogen strekken.

INLEIDING.

Gelyk het Tekenen, in 't algemeen, eene Kunst is, waartoe niet alleen veele natuurlyke bekwaamheden van den geest, maar ook veele verkregene kundigheden vereischt worden, zo is dit inzonderheid waar, ten aanzien van het tekenen van 't Menschbeeld. Is het Menschelyk Lichaam eene kleine Wae-reld vol Wonderen; waarin de Wysheid van den Schepper alles, wat den naam van Kunst mag draagen, als in een kort begrip, schynt te hebben willen vereenigen; hy, die het zelve naar eisch zal tekenen, moet het dan ook niet alleen met naauwkeurigheid, in alle zyne deelen, gadeslaan; maar daarenboven vooraf

A

ken-

kennis hebben van verscheidene zaken, die hem het verhevene der Kunst, welk daarin uitblinkt, byzonderlyk doen opmerken.

Zonder die kundigheden, zullen zyne ooggen niet geschikt zyn om de uitmuntende schoonheden van 't zelve te zien, en zyn smaak niet gevoelig voor de waarwording van 't edele en fyne derzelve; en hy dus nimmer in staat geraaken, om ze naar eisch in zyne Tekeningen te vertoonen.

Dewyl de Tekenkunst slegts de uitwendige gedaante der dingen heeft uit te drukken, zou men ligtelyk kunnen denken, dat het ook voor een Teekenaar van het Menschbeeld genoeg ware, dat hy alleen de uiterlyke gedaante des menschelyken lichaams, in deszelfs evenredigheden der ledemaaten tot elkander, leerde kennen; maar, indien hy zich daarmede vergenoegde, zoude hy
wel

wel haast bevinden, dat zyne kundigheid veel te gering was, om in zyne beelden het vereischte leven te brengen.

Hy moet wel noodzaaklyk de gemelde evenredigheden kennen, als zonder welke hy in de kunst nooit iets met vrucht zoude kunnen onderneemen: maar hy moet het, in zyn onderzoek, daarby geenzins laten berusten. Hy moet het menschelyk lichaam niet alleen van buiten, maar ook van binnen, leeren kennen; niet juist in alle die byzondere deelen, welke een leerling in de Geneesen Heelkunde moet weten, maar egter vooral in die, welke, schoon door de opperhuid bedekt, zich nogthans voor het oog zichtbaar vertoonen.

Ik spreek hier van die Beenderen en Spieren, welke, in de uitwendige gedaante van den mensch, op verscheidene wyzen, zoo veelerhande veranderingen te wege

brengeu, dat zy elks byzonder kenmerk, ten grooten deele, zelfs uitmaaken. Kent een Tekenaar dezelve niet in hunne verschillende ftanden en werkingen, zo als zy, onder de huid, in vleefchige lichaamen wel wat minder, doch in fchraale zeer duidelyk, te zien zyn, hy zal onmooglyk zyne Beelden, in allerhande beweegingen, naar den eifch der natuur, kunnen vertoonen, en dus, in dit voornaam gedeelte der Kunst, zeer gebreklyk blyven. Ondertusfchen zal hy, vatbaar voor het waare en fchoone in de Tekenkunst, in de werken van de groote Meesters, die, behalven op de Tekenkunst, zich op de Ontleedkunde hebben toegelegd, zonderlinge verdienften ontdekken, die voornaamlyk zyn toe te fchryven, aan de genoegzame kennis, welke deeze kunstenaars van het inwendig geftel des menfchelyken lichaams gehad hebben, en deeze ge-
waar-

waarwording verwekt in zyne ziel eene edele naaryver, en lust, om zich eene kundigheid eigen te maaken, wier betrachtting een voornaam gedeelte uitmaakt van de Kunst die hy beoefent.

Deeze zaak is inderdaad van zo veel gewigt, voor de Oefenaars der Tekenkunst, dat ik voorgenoomen heb, hun eenige aanleiding te geeven, om in dezelve op een geregelde wyze te werk te gaan.

Zekerlyk worden onze denkbeelden, ten opzichte der gedaanten, bekwaamlyk opgeklaard door de daaglyksche en opmerkende beschouwing van onze eigene en andere Lichaamen, door de Afbeeldfels, die daar naar gevolgd zyn, daarmede te vergelyken, en door een gehoorzaam naartekenen van het leevend Menschbeeld. Doch hoe verre onze kennis daar omtrent ook gaan moge, welke vaardigheid wy daar door, tot de

afbeelding, verkregen hebben, alles blyft ten eenemaal duister en onzeker, alzo de ondervinding leert, dat het menschelyk lichaam, zich in veelerleie bogten buigende, en op onderscheiden wyzen draaijende, verschillende gestalten aanneemt, en zich van plaats veranderen kan; waarom het nodig is, kennis te verkrygen van de werktuigen tot zyne beweging, van hunne gedaanten, en byzondere werkingen. Vervolgens van die werkingen, welke in 't byzonder dienen ter bevordering van de vastheid, ondersteuning, uitzetting, inkrimping, en alles wat daarenboven dienen kan, tot die lichaamlyke schoonheid, welke de Tekenkunst eigenlyk, in het naartekenen van het Menschbeeld, be-doelt.

Die dan de gewenschte vordering in de Tekenkunst maaken wil, moet vooral in deeze studie geoefend zyn; de grootte

te RAFAËL, in Italiën; de naauwkeurige ALBERT DURER, in Duitschland; de geestryke LE BRUN, in Vrankryk; en de bevallige Schilder, ANTHONY VANDYK, in de Nederlanden, hebben, onder veele andere Meesters, blyken van kennis in deeze Weetenfchap door hunne fraaije Werken nagelaaten.

Laat niemand ook waanen, dat zy, enkel door de leiding hunner natuurlyke vermogens van den geest, zonder deeze studie en verkregen kundigheden, tot zulk een hoogen trap van bekwaamheid gevorderd zyn. Hunne Werken zelve leveren ons een overvloed van bewyzen op, waarin zo wel de blyken hunner studie en naarftigheid, als het verhevene der Kunst, met de grootfte oplettendheid, doorftraalen; hebbende, met oordeel, de waarheid, zodanig verftoond, alsof het eene fpeeling der natuur en loutere toevalligheid was: dit verrast, dit bekoort

ons, en wy verstouten ons, begoocheld door de gemaklyke behandeling, waar mede het verrigt schynt, hun voetspoor te volgen; maar vinden ons eindelyk bedrogen, en zeggen, dat wy, om als RAFAËL te tekenen, niet alleen zyne werktuigen, maar deszelfs handen en oordeel, moeten bezitten. Maar is het voor een Leerling wel mooglyk deeze weetenschap te verkrygen? Is het menschelyk leven niet te kort, om de uitgestrekte kennis, die de Kunst vereischt, te bekomen, of zelf te zoeken! In geen deele. Door naarstigheit en geschikte oefening verkrygt men alles, en zelfs veel eerder dan men zich te vooren kan verbeelden. Deeze werkzaame eigenschap brengt, in alle Kunsten en Wetschappen, zeer veel toe tot de vordering des menschelyken vernufts: en naardien zy inzonderheit zo veele nuttige gevolgen ten voordeele der Teken- en Schilder-

derkunst gehad heeft, mogen, ja moeten, wy haar dan niet, op goeden grond, den Leerling op 't ernstigste aanpryzen?

Voor het zweet des arbeids hebben de Goden alles te koop, was het spreekwoord van het oude Heidendom; en, inderdaad, wat kan geduurige lust, en gestadige yver, niet te weeg brengen? De groote Kunstenaars van Griekenland, van Italië, of andere Gewesten, lieten derhalven geenen dag voorbygaan zonder zich te oefenen; wie kan de naarstigheit van RAFAËL, den yver van PARMIGIANO, niet afleiden uit de menigte hunner kunstryke Werken, daar de eerste in zyn 37ste, en de laatste in zyn 36ste, jaar gestorven is. Het licht der Tekenkunst, de naauwkeurige ALBERT DURER, overvloedig bekend door zyn heerlyke Kunst; maar byzonder beroemd door zyn uitmuntend Werk over de Propor-

tien des menschelyken lichaams, bereikte nog geen 50 jaaren.

Daar dan deeze groote mannen, door vlyt bekomen hebben, het geen hun ten allen tyde beroemd kan maaken; welke rede zoude 'er zyn, tot yverloosheid? Integendeel, het moet den Tekenaar aanzetten, om ook heden ten deezen tyde voorbeelden te geeven, aan de Nakomelingschap; het heeft, van ouds, ons Vaderland aan geen yver en kloekmoedigheid in de Kunst ontbroken, en de Schilders der voorige Eeuwen hebben ons gedenktekenen van bekwaamheid, door naarstigheit verkreegen, nagelaaten, als, onder anderen, in de groote Landschap- en Beesten Schilder, PAULUS POTTER, die in zyn 29ste jaar, en ADRIAAN VAN DE VELDE, die in zyn 33ste jaar gestorven is. De groote Historie-Schilder ANTH. VAN DYK; de in uitvoerigheid uitmuntende FRANS VAN MIE-

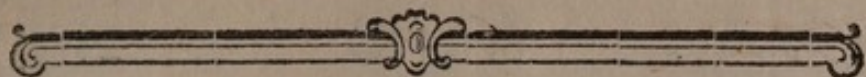
MIERIS de oude; de Schilder der eenvoudige natuur, de bevallige GABRIEL METZU, zyn allen tusfchen de 40 en 50 jaaren gestorven; 't welk alles ten bewyze ftrekt, dat deeze Kunftenaars, fchoon geen hooge jaaren bereikt hebbende, egter reeds vroegtydig groote vorderingen in de Kunst gemaakt hebben. Is dan de Kunst lang en het Leven kort, gelyk waaragtig is; deeze mannen doen den beoefenaaren zien, wat de naarftigheid daar tegen vermag, en moeten hun allen ten voorbeelde van navolging verftrekken, den moed opwekken en onvermoeid doen ftreeven naar den hoogften trap der Tekenkunst, zonder welk een Schilder, Beeldhouwer, Graveerder, enz. hoe beroemd anderzins ook, gebreklyk is.

Ik denk niet, dat ik meerder nodig heb te zeggen omtrent den aart en de nuttigheid der kennis van de Anatomie der Schilders; waarom ik zal overgaan om
de

dezelve een weinig naauwkeuriger aan te wyzen in de drie volgende Afdeelingen: te weeten:

1. *Over de kennis der Beenderen.*
2. *Over die der Spieren.*
3. *Over de oefening deezer kennis, en 't gebruik dat men daaryan in de studie der Teken-, Schilder- en Beeldhouwkunst te maaken hebbe.*

EERSTE AFDEELING.

OVER DE

KENNIS

DER

BEENDEREN.

De kennis der Anatomie of Ontleedkunde van het Menschelyk Lichaam, in zoo verre dezelve den Tekenaar noodzaaklyk is, bestaat in eene duidelyke bevatting, van de gedaante, zwaaij en geleding der Beenderen, welke de lengte, zwier en mogelykheid der beweeging van het Menschbeeld bepaa-
len; als mede van de gedaante, plaatsing en werking der Spieren, die het gestel der Beenderen omkleeden en bewegen, en welker gedaante en werking
in

in een leevend Mensch voor het oog kennelyk zyn. Maar hoe nuttig deeze kennis in de Tekenkunst moge weezen, ze is maar een gering en klein gedeelte van deeze noodige en groote weetenschap; want het is niet genoeg de Beenderen en Spieren by naamen en gedaanten te kennen, hunne beweegbaarheid te verstaan; men moet daarenboven een grondige kennis hebben, van alle derzelve omtrekken, op alle standen en in alle gelegenheden — men moet ieder Been en Spier zich zelve in zulk een stand, als men begeert, kunnen voorstellen, en in hun eigen zwaaij en vloeibaaren omtrek, uit het hoofd, kunnen aftekenen. Men moet derhalven ieder Been en iedere Spier, volgens zyn beloop en in verschillende bewegingen, in het naakt Menschbeeld leeren opzoeken; men moet alle de mogelyke bewegingen op zyn eigen lichaam ter toetse brengen, en zien en gevoelen in hoe verre dezelve mogelyk zyn.

Hoe

Hoe naauwkeurig dient een Tekenaar omtrent de aaneenvoeging der leden te zyn, op dat de handen niet verdraaid, of de voeten ontwricht, fchynen. Welke oplettendheid word 'er vereischt, omtrent het draaijen van de hand, en byzonder wanneer dezelve zich van buiten naar binnen wendt, waar door het Spaakbeen dwars over het Ellebeen, met het boven-einde van de hand, heen gaan, en een groote verandering in den beneden arm te weeg brengt; deeze, en nog een overgroot getal andere, waarneemingen, kunnen nimmer dan door eene naauwkeurige kennis van de gedaante en werkingen der Beenderen en Spieren, in alle mogelyke opzichten, gedaan worden.

Hy die zich op het naartekenen van 't Menschbeeld wil toeleggen, behoort te weten, dat de Beenderen der Mannen, naar evenredigheid, doorgaans zwaarder vallen, dan die der Vrouwen; waar by men, ten opzigte van de Sleutel- en Schaambeenderen, mag aanmerken, dat de

de eersten in de vrouwen minder, de laatsten in tegendeel meer, geboogen zynde, meer ruimte omvatten, dan in de mannen, ter bevordering van byzondere oogmerken der Natuur. Men zal, uit de beoefening der Ontleedkunde, kunnen leeren, de veranderingen der maat van lengte en dikte der ledemaaten, plaats grypende in hunne buigingen, inkrimping of uitstrekking, waar door, onder anderen, de arm in zyne buiging, volgens de waarneeming van LEONARDO DA VINCI, $\frac{1}{8}$ ste verlengd wordt; dewyl de uitstekken der zamenvoeging van het boven armbeen en het ellebeen, hunne holligheden by het buigen verlaattende, en naar buiten uitsteekende, noodwendig eene verlenging veroorzaaken, welke grooter of kleiner is, naar maate de meerder of minder buiging een stomperen of scherperen hoek uitmaakt: en het zelve doen meest alle de leden van 't menschelyk lichaam, in gelyk geval zich bevindende, uitgezonderd het been van

vooren, uitmaakende met den voet een fcherpen hoek.

Insgelyks verdikken zich de gewrichten der leden by het buigen, dat der knieën alleen uitgezonderd, gelyk, onder anderen, die der vingeren en het gewrigt van den arm by de hand vergroot, als men de laatstgemelde opendoet, terwyl de arm tusfchen den elleboog en de hand, in tegendeel, dunner word. De beschouwing van een Scelet zal den beoefenaar der Tekenkunst kenbaar maaken, niet alleen de evenredigheden der Beenderen tot malkander en het geheele zamenftel; maar ook hunne gewoone grootte, byzondere gedaante en zwaaij, welke zy aan een met muskelen bekleed lichaam mededeelen. Tot overtuiging, beschouwe men flegts de Ruggegraat, zo als die zich op zyde verftoont; en men zal bevinden, dat, van het hoofd af, de wervelen van den nek, met die van den rug, de lendenen en vaste wervelen, tot aan het ftartbeen, een flangs-

wyzen trek uitmaaken, die zich, op dezelfde wyze, in een met muskelen bekleed lichaam, laat zien; dat ook de schuine trek, welke de ribben, mede op zyde gezien, van de fleutelbeenderen af, tot het onderste van het borstbeen, maaken, insgelyks in een volkoomen Menschbeeld dezelfde blyft; dus is het ook met de gedaante van vooren; de ribben, de onderarm, en het scheenbeen, ontvangen denzelfden zwaaij als de beenderen, hoewel zo zichtbaar niet, dan wanneer men hen op zyde beschouwt, gelyk het scheenbeen, welks trek, op zyde gezien, van de knieschyf af tot aan het gewricht van den voet, dezelfde kromte heeft in het Menschbeeld, als in het geraamte; ook moet voornaamlyk gelet worden, op de bulten, die aan het begin en einde der beenderen zyn, en gemeenlyk de gewrichten uitmaaken, en welke met geene, of dunne, muskelen bekleed, hunne gedaante, genoegzaam volkoomen, door de opperhuid,

huid , laten zien ; daarom moet men van deeze , en eenige andere , beenderen , meer en minder zichtbaar , noodzaakelyk de gedaanten kennen . Tot meerder opmerking zal ik hier de voornaamste derzelve , en welke het meeste kenbaar zyn , laten volgen .

In het Hoofd van vooren , doet zig kennelyk op : het voorhoofdsbeen , de juk- en neusbeenderen , en de onderkaak ; in den romp van vooren ziet men duidelyk , de beide sleutelbeenderen , het borstbeen : en van agteren , de fchouderbladen , den hals , rugge , en de lendewervelen ; de ribben vertoon en zich zeer zichtbaar van vooren , van agteren en ter wederzyden . In de ledemaaten van boven , verneemt men , de punt des elleboogs , met een gedeelten van het ellebeen en het opperarmbeen ; benevens de knokkel by de hand , de voorhand , de nahand en de vingeren , met haare geledingen . Voorts ziet men in de beneden ledemaaten , een

gedeelte van 't heupbeen , den grooten draaijer , de kniefchyf , de bulten van het dyebeen en fchenkel , welke het gewricht uitmaaken van het fcheenbeen , met de beneden. bult of binnen-enkel. Eindelyk , om van anderen niet te melden , verftoont zig de bovenknokkel van het kuitbeen , de buiten-enkel en de voorvoet , de navoet en de teenen , met haare geledingen. Omtrent deeze , en andere van minder aanbelang , moet ik herhaalen 't geen ik te vooren gezegd heb , dat het verfchil tufchen de mannen en vrouwen , fchraale en vleefchige menfchen , altoos , in het uitdrukken en aanwyzen der Beenderen , dient in 't oog gehouden te worden ; zynde in de mansbeelden en fchraale lichaamen altoos veel kenlyker , dan in vrouwen , en vleefchige lichaamen.

Zal het reedsgemelde ondertufchen van een volkoomen nut zyn , voor den Leerling der Tekenkonst : hy zal niet onkundig moeten blyven , omtrent de
wy-

wyze van beweegbaarheid der Beenderen; die, ten dien einde alleen, uit verscheiden stukken bestaan, en op verschillende wyzen te zamen gevoegd zyn.

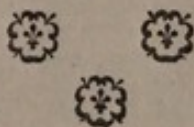
Zommige vereenigen zich onderling, door de influiting der uitsteekende knokkel van het eene been, en de groef of holligheid van het andere, by wyze van Charnier, en in dit geval kan alleen een buiging en uitstrekking plaats grypen; maar in anderen, daar de uiterste deelen der beide beenderen, waar van het een hol, en het ander verheven is, inwaards of tegen malkander liggen, laat zulk een vereeniging, eene beweging, in het ronde toe. Uit beide deeze wyzen van zamenvoegingen, spruiten de verschillende wyzen van beweging en werking der ledemaaten; welke daarom den Kunstenaar niet onbekend mogen blyven, en by de volgende Verklaringen der Anatomische Platen aangewezen zyn. Op dat de Tekenaar zyne beel-

den in geen gedwongen en onnatuurlyke gestalten vertoone.

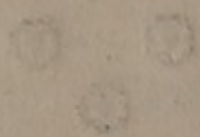
Hy behoort op te merken , dat de opperarmbeenderen , zo wel als de dyebeenderen , de eerften tegen de fchouderbladeren , de anderen tegen de heupbeenderen , door een holle zamenvoeging aaneen liggen , en met dezelve verbonden zynde , volgens de laafte wyze , ook beweegingen naar alle zyden toelaaten ; maar dat het tegendeel plaats vindt in het ellebeen , dat met het opperarmbeen ; en in het fcheenbeen , dat met het dyebeen , door een Charnier-gelid , volgens de eerfte wyze zamengevoegd is , dat , alleen eene buiging en uitftrekking , tot meerder vastigheid , toelaat ; het zelve word ook bevonden in de vingeren en teenen , enz.

Welke nu de voordeelen zyn , die wy , in het byzonder , uit het naarftig beoefenen der Beenderen kunnen trekken : dezelve zyn te menigvuldig dat
wy

wy ze zouden optellen: wy hebben reeds eenige aangeroord, en onze verdere Verhandeling over de *Spiereu*, zal doen zien hoe noodzaakelyk de Kennis der *Beenderen* is.

Wij te zonden opheldert: wy hebben
reeds enige aangeord, en onze
dore / ahring over de /
deur zijn hoe nuchter /
der /

VERKLAARING
DER
BEENDEREN,
VAN HET
HOOFDEN DEN ROMP.
NEVENS DERZELVER
GELEDING
EN
BEWEEGING.

V E R K L A A R I N G
v a n
P L A A T , I.

D E B E E N D E R E N , A A N H E T H O O F D ,
E N D E R U G G R A A T .

- A. Het Voorhoofdsbeen.
- B. Het Opperhoofdsbeen.
- C. Het Slaapbeen, en + het Tepelswyze uitsteekzel.
- D. De Neusbeenderen.
- E. Het Jukbeen.
- F. Het Opperkaakbeen, *De bovenkaak.*
- G. De Onderkaak.
- H. De Halswervelen.
- I. De bovenste der 12 Rugwervelen.
- K. De onderste Rugwervel.
- L. De vyf Lenden-wervelen.
- M. Het Heiligbeen.

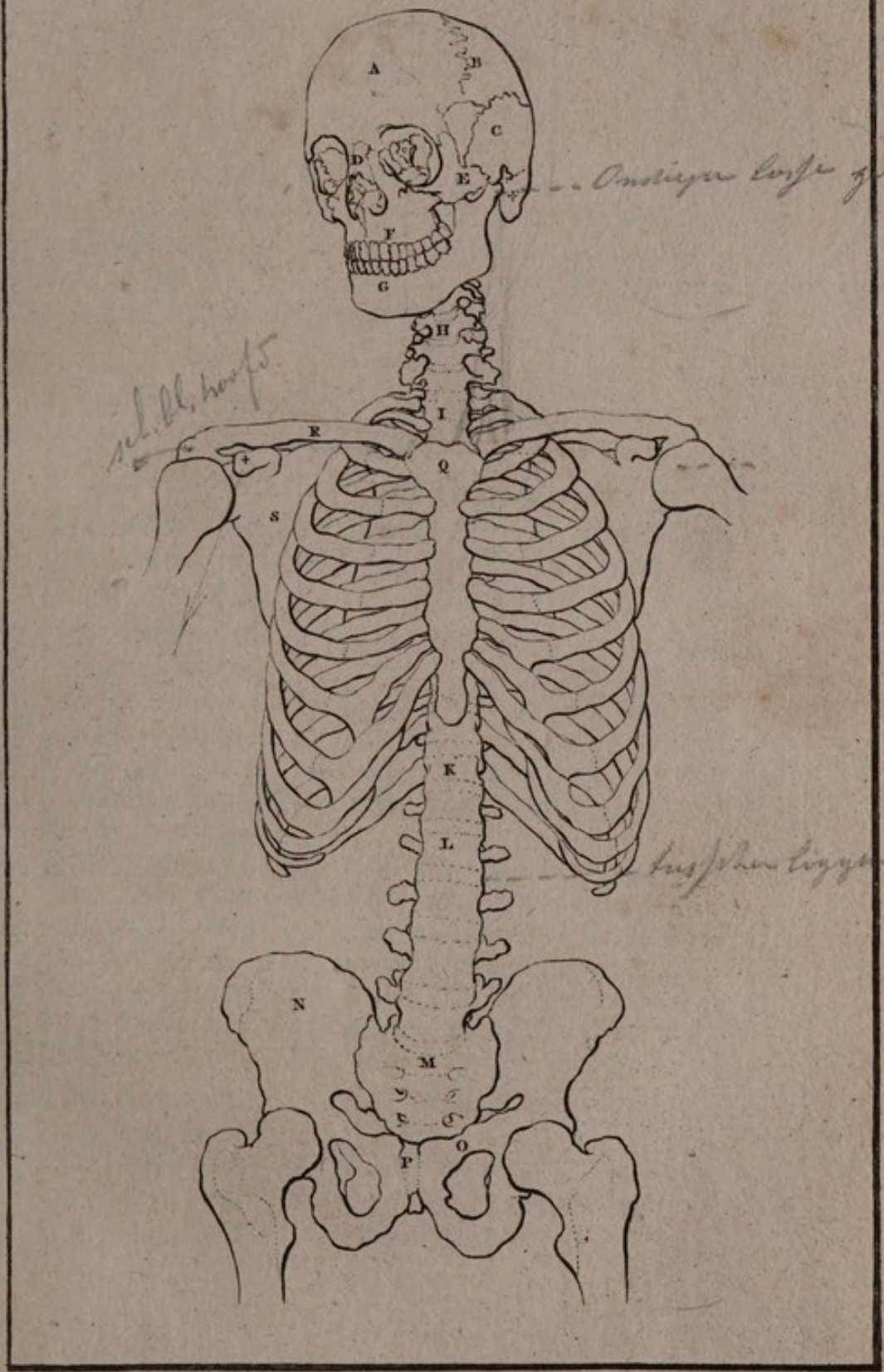
A A N D E H E U P .

- N. Het Darmbeen.
- O. Het Heupbeen of Zitbeen.
- P. Het Schaambeent,

A A N D E B O R S T E N S C H O U D E R .

De twaalf Ribben, waar van de zeven bovenste de waare, en de vyf onderste de onwaare, of valsche, ribben genaamd worden.

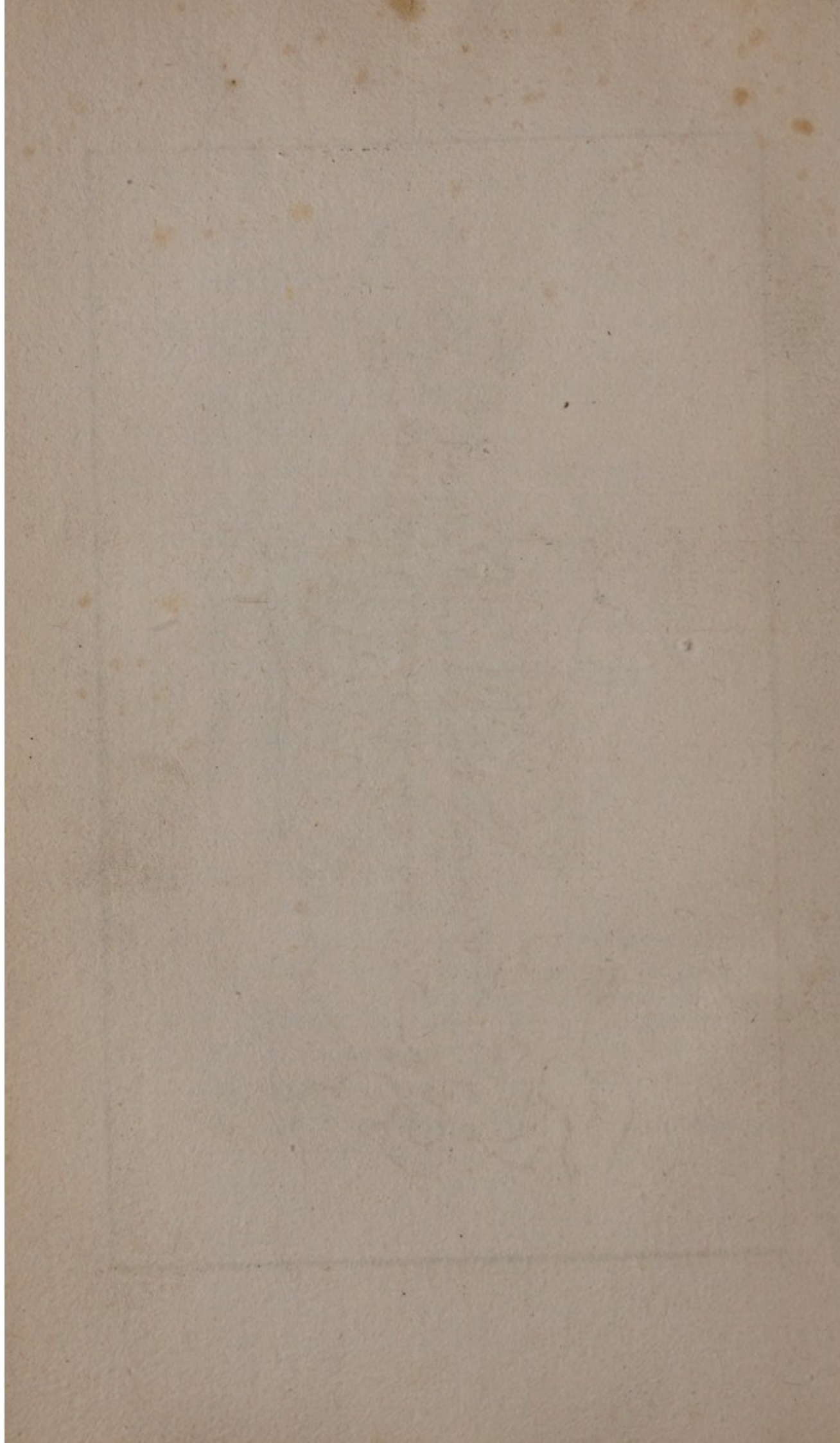
- Q. Het Borstbeen.
- R. Het Sleutelbeen.
- S. Het Schouderblad, en + het Ravenbekswyze Uitsteekzel.

sch. Bl. haupt

Anliegende Lunge

Lungen Lunge

V E R K L A A R I N G
V A N D E
G E L E D I N G E N B E W E E G I N G
D E R
B E E N D E R E N
I N ' T A L G E M E E N .

Onder de onderscheidene zamenvoegingen der Beenderen, dient de Tekenaar, voornaamlyk, te kennen, de zichtbaare of losse Geledingen;

zynde:

1. diepe of
 2. ondiepe Geledingen, of
 3. eene onderlinge Ontvanging.
1. Een diepe Geleding noemt men, wanneer een uitsteekende knokkel van een Been zich met een diepe holligheid van een ander vereenigt.
 2. Een ondiepe Geleding noemt men, als het ontvangende hol vlak of ondiep is, zo dat het ontvangen hoofd daar maar op of tegen aan ligt.
Ten opzichte van de diepe en ondiepe Geleding, is aan te merken, dat dezelve eene buiging, uitstrekking, beweging naar beide zyden, en in 't ronde, toelaat.
 3. Onderlinge Ontvanging is een Geleding als twee Beenderen elkander beurteling, of onderling, ontvangen, zodanig, dat wederkeerig het hoofd van het eene been, in de holligheid van het ander, en het uitsteekzel van dit, weder in de holligheid van het voorgaande, sluitende; dus beide Beenderen ontvangen en ontvangen worden.

De Beenderen van 't Hoofd worden zamengevoegd door zekere Naaden, gelyk men op Pl. I. zien kan, wordende die Naad, waarmede het Voorhoofsbeen met de twee Opperhoofsbeenderen vereenigd is, de Kroonsnaad genaamd.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, II EN I.

DE BEENDEREN AAN HET HOOFD,
DE RUGGRAAT, EN DE RIBBEN.

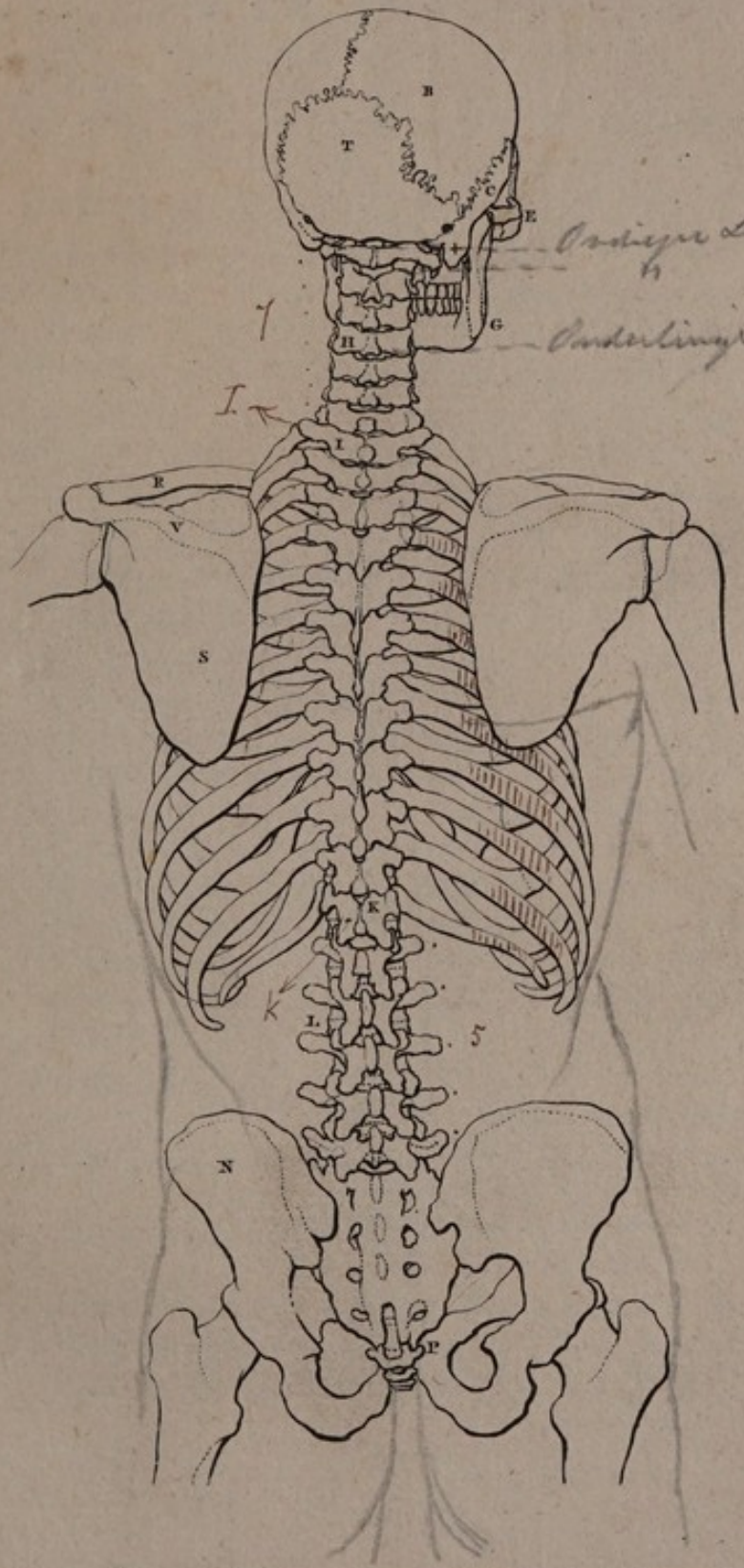
- B. Het Opperhoofdsbeen.
T. Het Agterhoofdsbeen,
C. Het Slaapbeen, en + het Tepelswyze Uitsteekzel,
E. Het Jukbeen.
G. De Onderkaak.
H. De zeven Halswervelen. }
I. De bovenste der twaalf Rugwerv. } Deze hebben
K. De onderste Rugwervel. } verscheidene
L. De vyf Lendenwervelen. } Uitstekken, in-
M. Het Heiligbeen, en Staartbeen. } zonderheid die,
De twaalf Ribben. } welke Doorns-
} wyze geheeten
} worden.

AAN DE HEUP.

- N. Het Darmbeen,
P. Het Schaambeent.

AAN DEN SCHOUDER.

- R. Het Sleutelbeen.
S. Het Schouderblad.
V. De Doorn van hetzelfde.

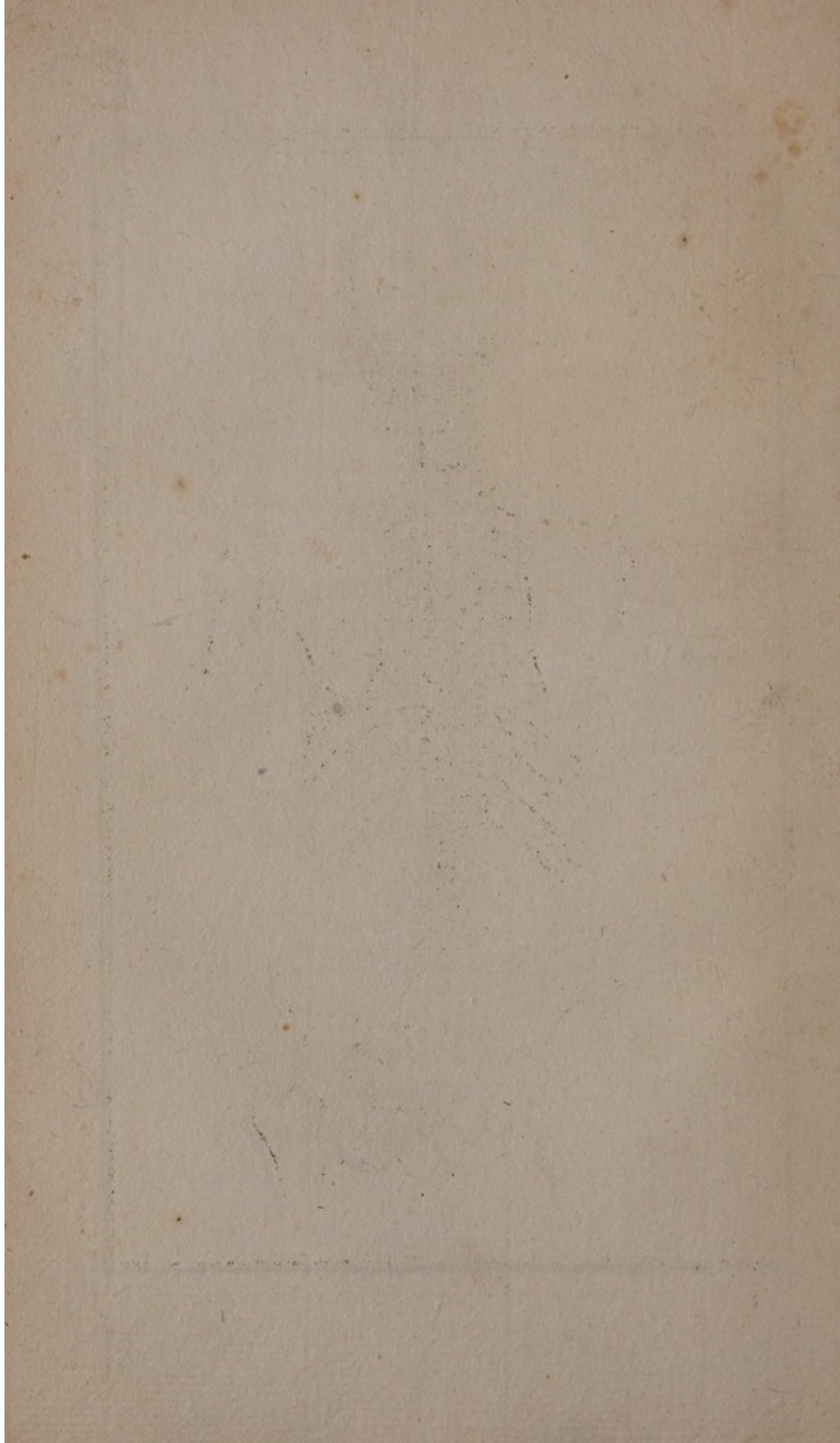

Obere Luge Gelenkung,

Untere Luge Gelenkung,

I.

N.

V E R K L A A R I N G
V A N D E
G E L E D I N G E N B E W E E G I N G
D E R
B E E N D E R E N ,
I N
P L A A T , I , I I E N I I I .

G. De Onderkaak heeft met de Slaapbeenderen een ondiepe losse Geleding, en kan zich op en nederwaards, en naar beide de zyden, beweegen.

H. De zeven Halswervelen, waar van de drie bovenste genaamd worden:

1. De Atlas, deeze is vereenigd met de twee knokkels van het agterhoofd, door eene ondiepe Geleding, waardoor het Hoofd voor- en agterwaards kan buigen.

2. De Omdraaijer, of het getand Wervelbeen, hebbende dit, aan de agterzyde, een rond, naar boven gaand, Uitsteekfel, gelyk een Tand, 't welk in een groef van het voorgaand Wervelbeen ontvangen, en door een sterken band aan het Agterhoofd vastgehegt wordt. Door middel van dit Uitsteekfel, en eene ondiepe geleding, met het eerste Wervelbeen, kan het Hoofd, vereenigd met den Atlas, ter wederzyde of half rond draaijen.

3. De As of Spil.

I. } K. }	De twaalf Rugwervelen.	} Deeze zyn voorwaards } zamengevoegd door tus- } schen liggend kraakbeen,
L. }	De 5 Lendenwervelen.	} en agterwaards door on- } derlinge ontvangning.

S. De Schouderbladen hebben een ondiepe losse Geleding met het Opperarmbeen, 't welk daarom een rond uitsteekend hoofd boven aan heeft.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, III.

DE BEENDEREN AAN HET HOOFD,
DE RUGGRAAT, EN DE RIBBEN.

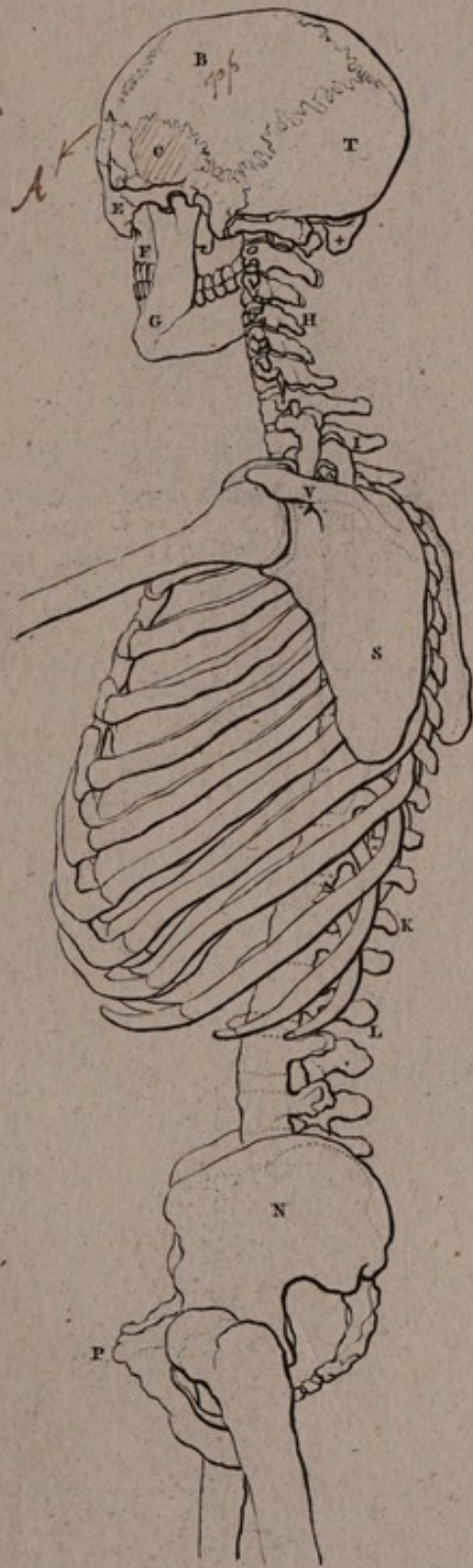
- A. Het Voorhoofdsbeen.
- B. Het Opperhoofdsbeen.
- T. Het Agterhoofdsbeen.
- C. Het Slaapbeen, en † het Tepelswyze Uitsteekzel.
- E. Het Jukbeen.
- F. Het Opperkaakbeen. *De bovenkaak.*
- G. De Onderkaak.
- H. De zeven Halswervelen
- I. De bovenste der twaalf Rugwerv. } De Doornachtige Uitsteekzels zyn hier zeer zichtbaar.
- K. De onderste Rugwervel. }
- L. De vyf Lendenwervelen, }
- De twaalf Ribben.

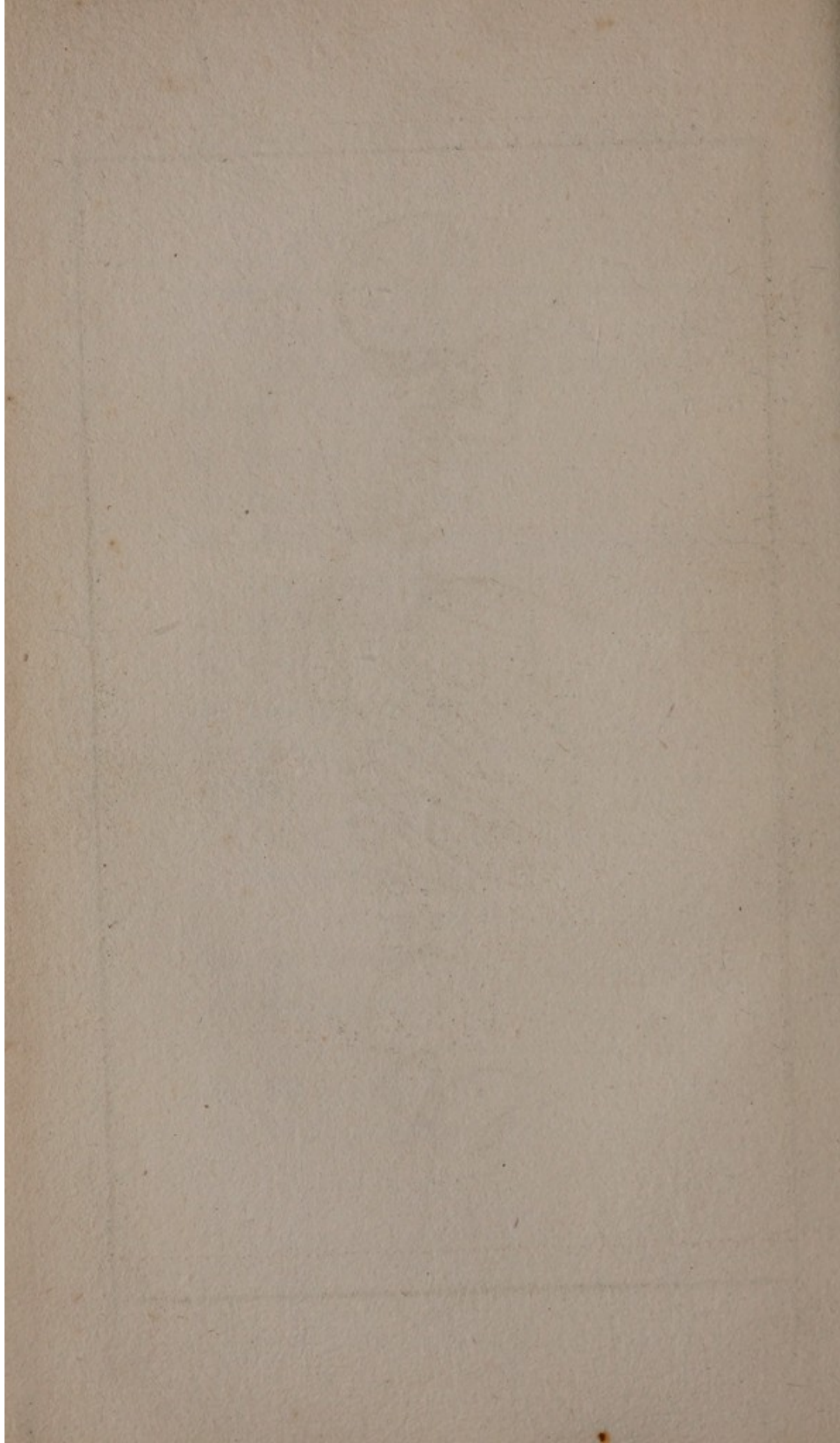
A A N D E H E U P.

- N. Het Darmbeen.
- P. Het Schaambeent.

A A N D E S C H O U D E R.

- S. Het Schouderblad.
- V. De Doorn van hetzelfde.

VERKLAARING
DER
BEENDEREN,
VAN DEN
ARMENDE HAND,
EN DERZELVER
GELEDING
EN
BEWEEGING.

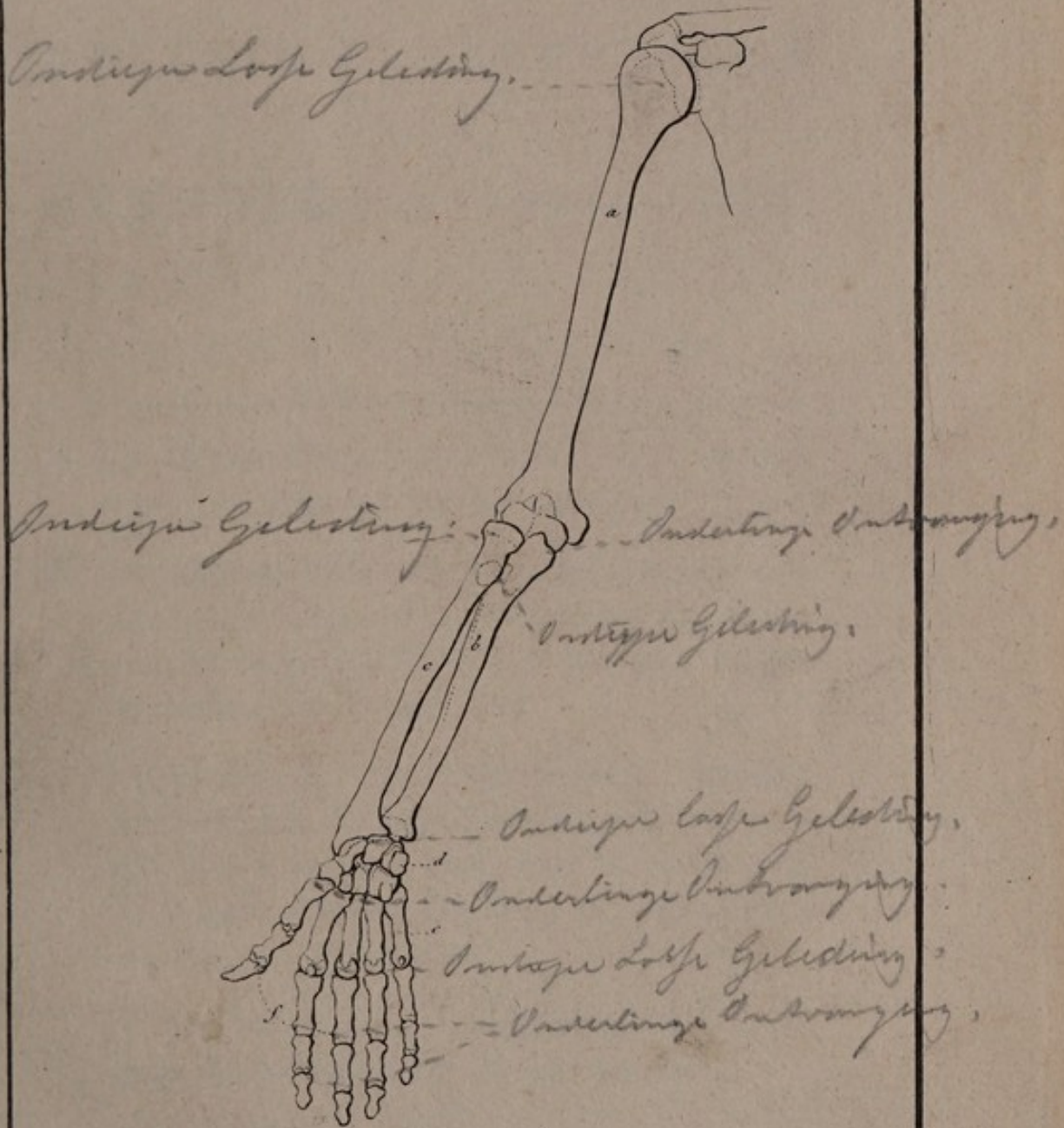
V E R K L A A R I N G

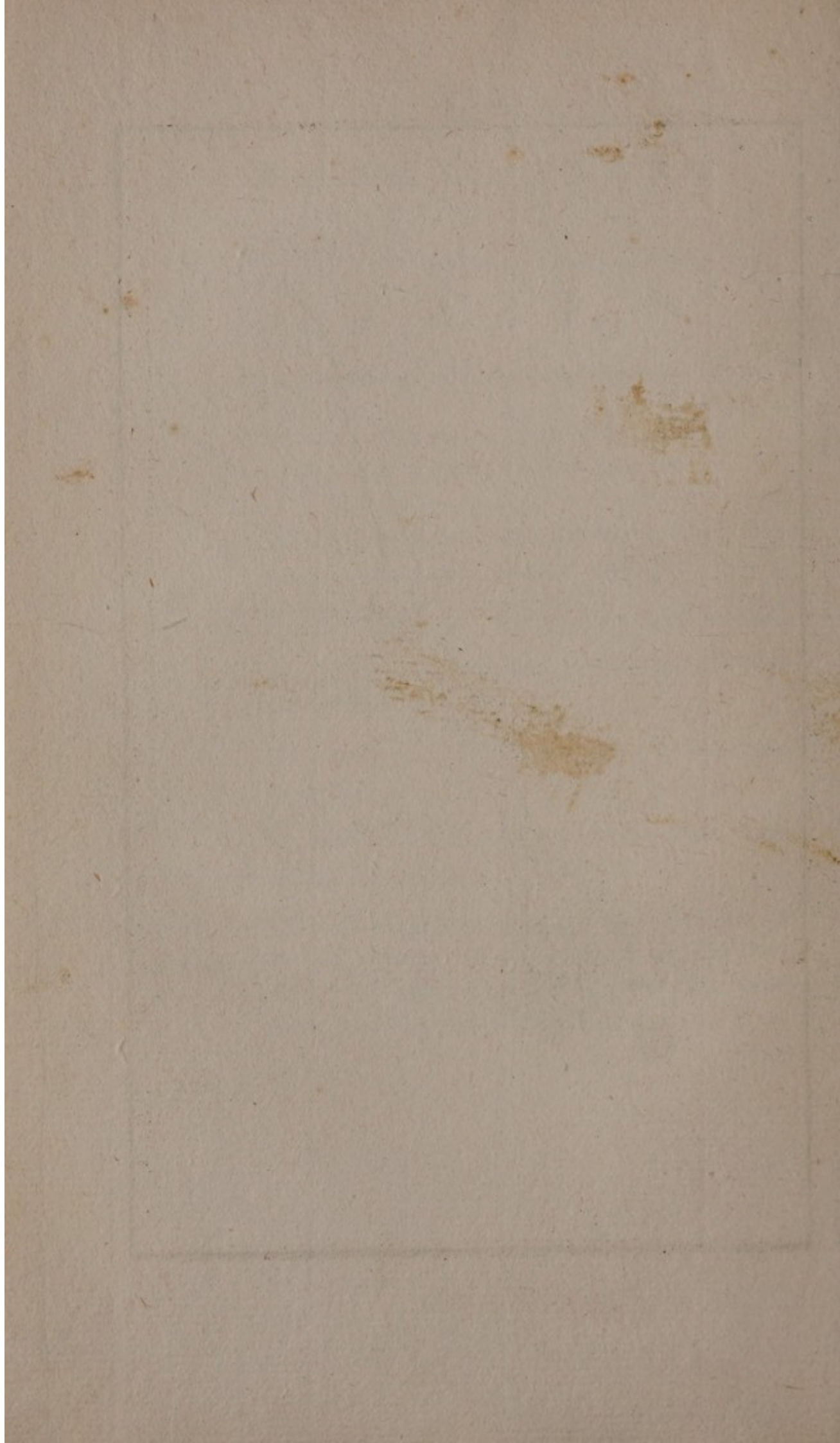
V A N

P L A A T, IV.

D'E BEENDEREN, VAN DEN ARM,
EN DE HAND VAN VOOREN.

- a. Het Opperarmbeen, met het ronde Hoofd boven, en een groote Knokkel onder.
- b. Het Ellebeen, met weinig zichtbaare knokkels.
- c. Het Spaakbeen, met een aanmerklyke knokkel by de Voorhand.
- d. De Voorhand heeft agt beentjes, in tweeryen liggende.
- e. De Nahand, heeft vier beenderen, naast makander liggende.
- f. De vyf Vingeren hebben drie geledingen en vyftien beentjes. Maakende by de buiging veertien zeer zichtbaare knokkels, aan den duim twee, en de overige vingers ieder drie.

V E R K L A A R I N G
V A N D E
G E L E D I N G E N B E W E E G I N G
D E R
B E E N D E R E N V A N D E N A R M .
O P
P L A A T , I V , V E N V I .

- a. Het Opperarmbeen heeft, boven, eene ondiepe losse Geleding met het Schouderblad.
- b. Het Ellebeen heeft met het Opperarmbeen eene onderlinge Ontvanging, en met het Spaakbeen eene ondiepe Geleding; het kan zich buigen en uitstrekken te gelyk met
- c. Het Spaakbeen, dat eene ondiepe Geleding heeft met het Opperarmbeen, en, aan de zyde, met het Ellebeen; waar door het zelve zich in 't rond over het Ellebeen, binnen- en buitenwaards, kan draaijen.

Naar maate deezer bewegingen, worden de gemelde knokkels meer of min zichtbaar.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, V.

DE BEENDEREN VAN DEN ARM, EN DE
HAND VAN AGTEREN.

a. Het Opperarmbeen.

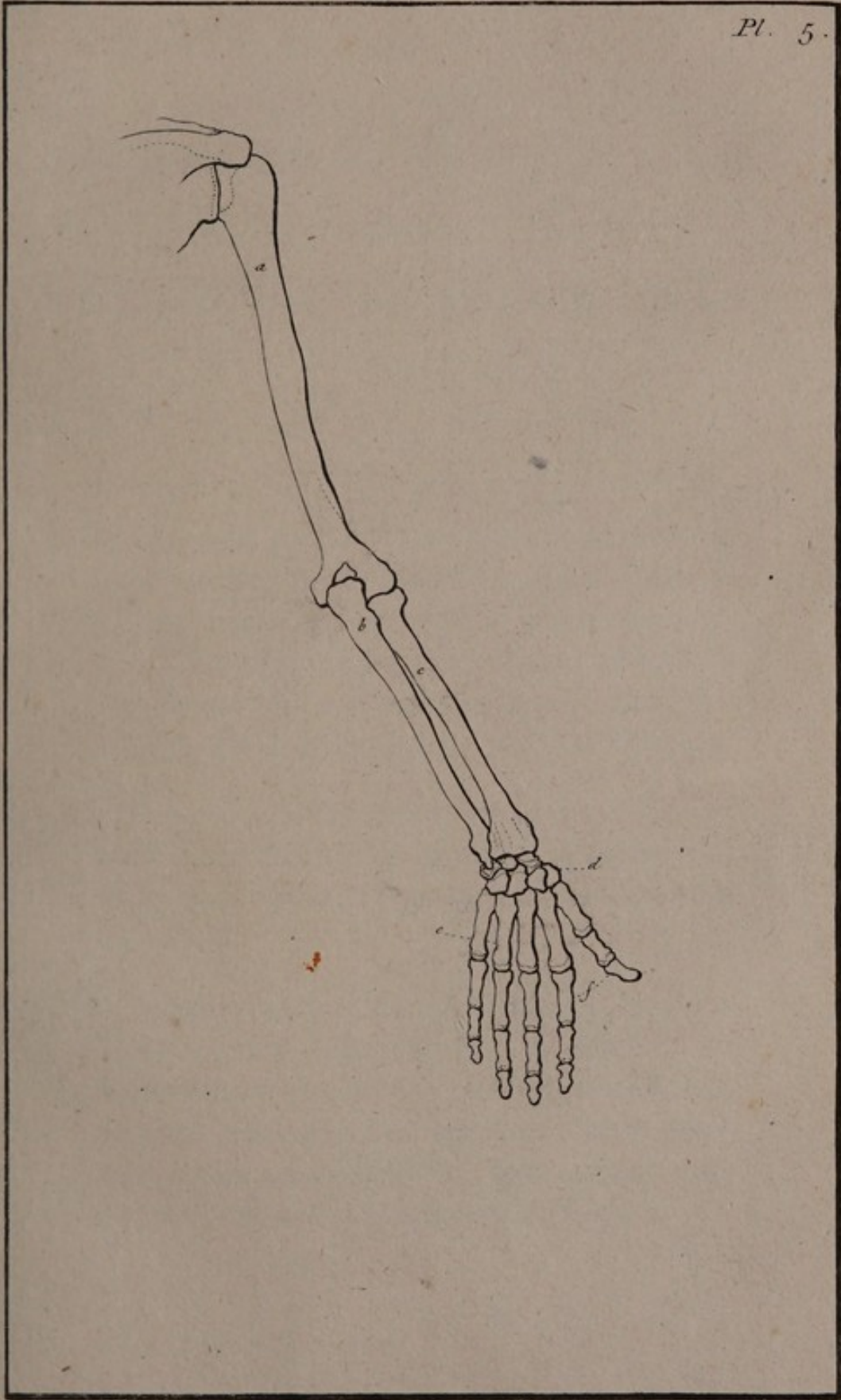
b. Het Ellebeen.

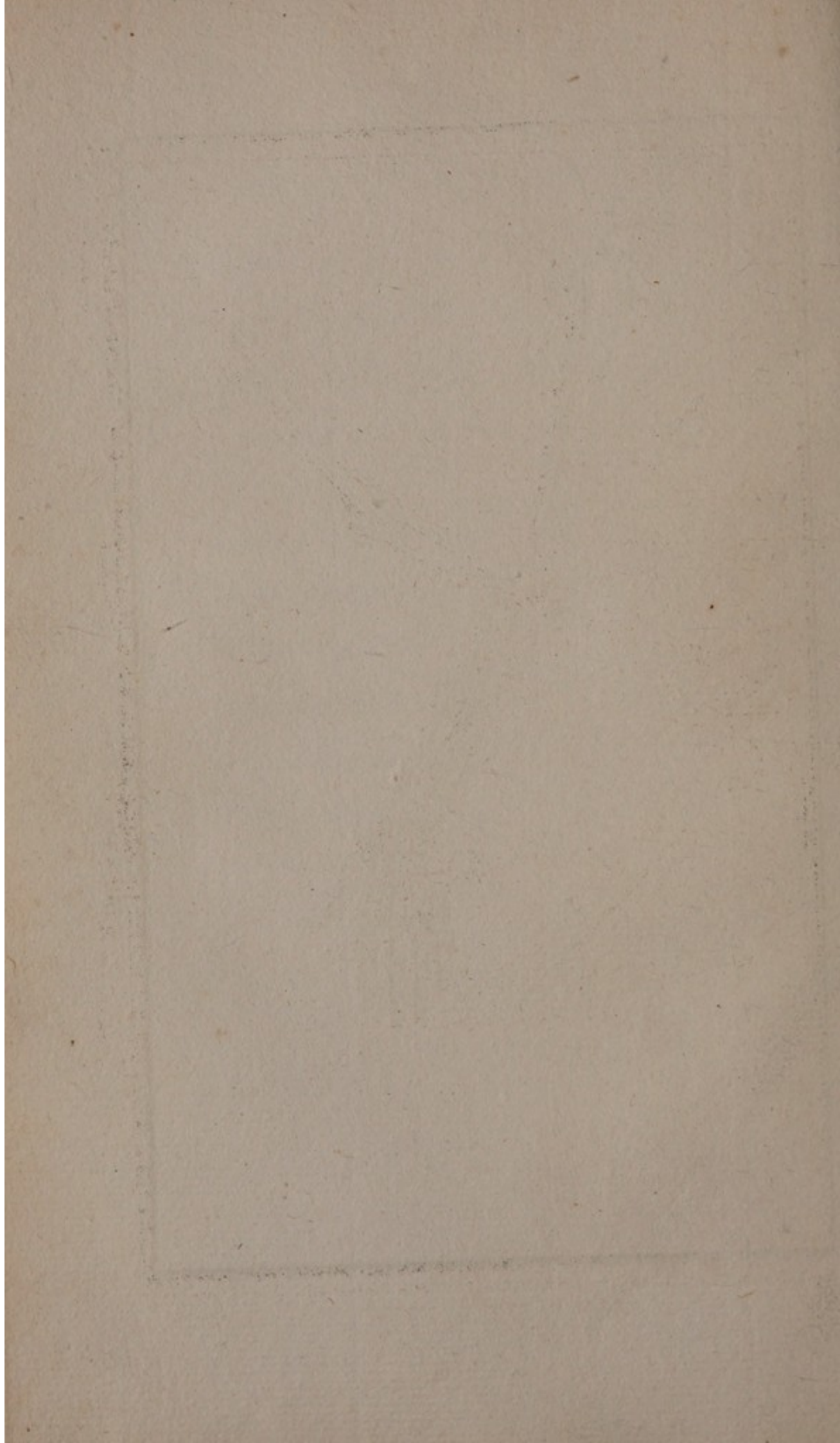
c. Het Spaakbeen.

d. De Voorhand.

e. De Nahand.

f. De 5 Vingeren.

V E R K L A A R I N G
V A N D E
G E L E D I N G E N B E W E E G I N G
D E R
B E E N D E R E N V A N D E H A N D .
O P
P L A A T , I V , V , E N V I .

- d.* De Voorhand heeft, met het Elle- en Spaakbeen, eene ondiepe losse Geleding, waar door de Hand, voor- en agterover kan gebogen worden. Het rond draaijen der Hand, binnen- en buitenwaards, geschiedt door middel der geleding van het Spaakbeen aan den Elleboog.
- e.* De Nahand is aan de Beenderen van de Voorhand door onderlinge Ontvanging verknogt, maar heeft met de Vingeren eene ondiepe losse Geleding.
- f.* De Vingeren hebben drie Geledingen; de eerste is een ondiepe Geleding met de Nahand, en kunnen de Vingeren daarom zich eenigzins in 't rond beweegen; en de twee andere Geledingen zyn eene onderlinge Ontvanging, toelatende alleen het buigen en uittrekken.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, VI.

DE BEENDEREN VAN DEN ARMEN DE
HAND, OP ZYDE TE ZIEN.

a. Het Opperarmbeen.

b. Het Ellebeen.

c. Het Spaakbeen.

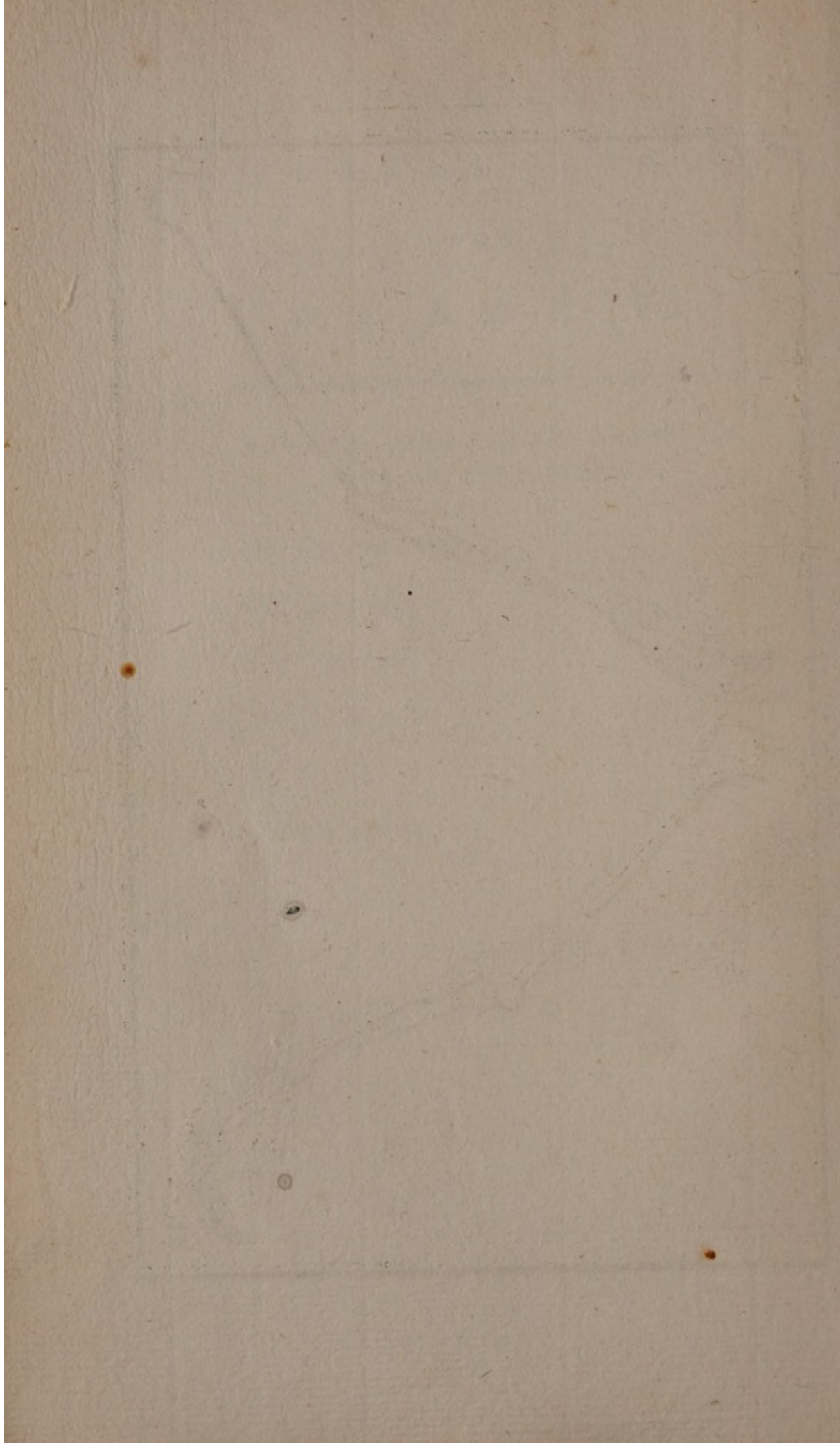
d. De Voorhand.

e. De Nahand.

f. De 5 Vingeren.

Pl. 6.

VERKLAARING
DER
BEENDEREN,
VAN DE
DYE, HET BEEN
EN DEN
V O E T,
NEVENS DERZELVER
GELEDING EN BEWEEGING.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, VII.

DE BEENDEREN VAN DE DYE, HET BEEN
EN DEN VOET VAN VOOREN.

- g.* Het Dyebeen , hebbende boven binnenwaards het groote ronde Hoofd en kleine uitsteekfel of den kleinen Draaijer , en buitenwaards het groote uitsteekfel of den grooten Draaijer , en beneden twee knokkels , op welker tusschen beiden zynde groef ligt ,
- h.* De Knieschyf.
- i.* Het Scheenbeen , boven , daar het tegen het Dyebeen fluit , veel dikker zynde dan benedenwaards ; eindigende van onderen aan de binnenzyde van den Voorvoet met een Uitsteekfel ,
- k.* Het Kuitbeen , hebbende onder en boven een knokkelswys uitsteekfel .
- l.* De Voorvoet heeft zeven beenderen , waar van het Hielbeen het voornaamste is , het welk zeer veel uitsteekt .
- m.* De Navoet heeft vyf beenderen , naast elkander liggende .
- n.* De Teenen zyn vyf in getal , en bestaan uit veertien beentjes .
- By deezen vindt men eenige kleine beentjes , Zaadbeentjes genoemd , en doen zich de knokkels op even als by de Vingers .
- o.* Het Hielbeen .

Diege Lufe Gelenkig.

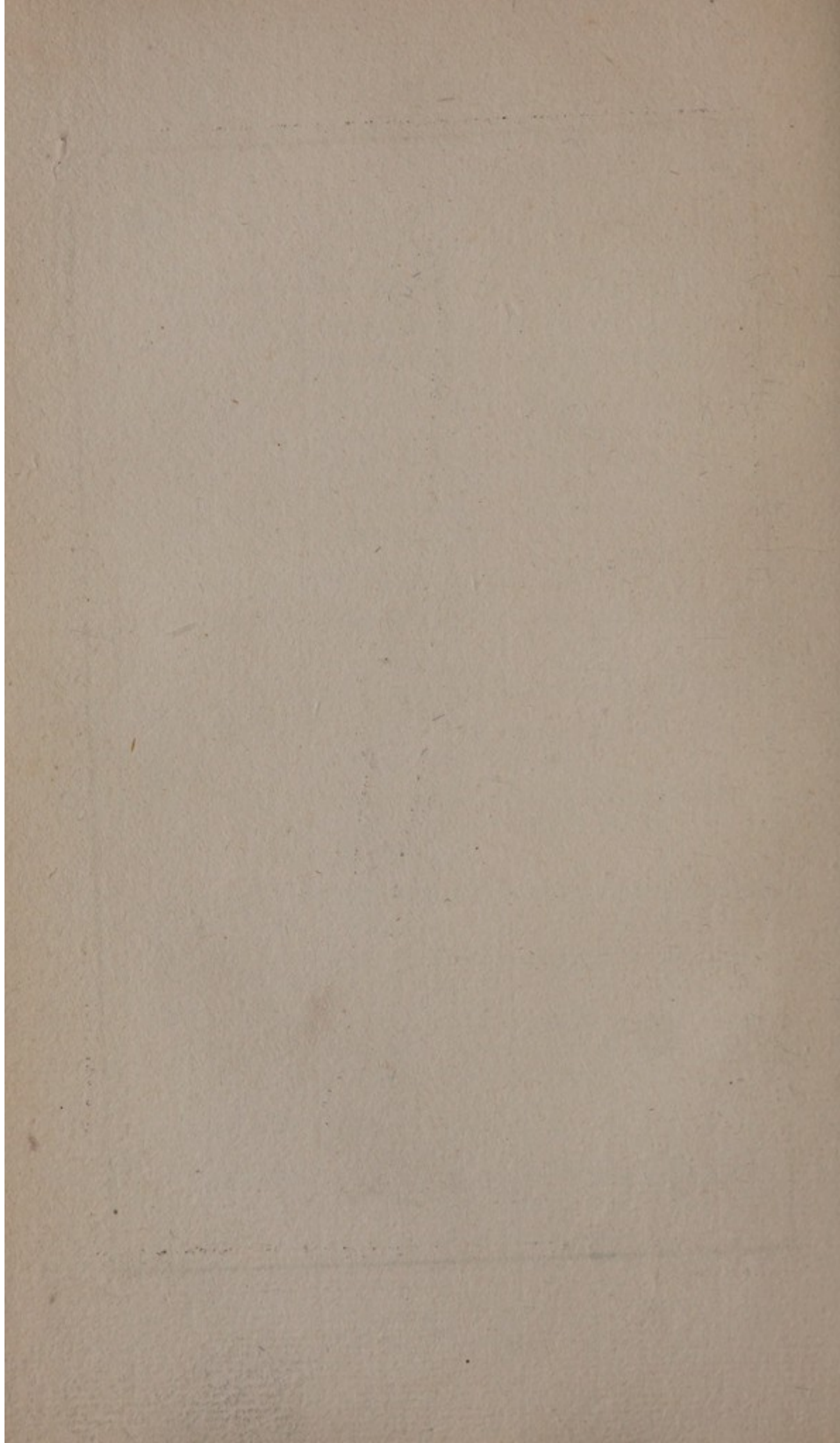

Condylings Anbrongung

Condylings Anbrongung

Condylings Anbrongung

Condylings Gelenkig

V E R K L A A R I N G
 D E R
 G E L E D I N G E N B E W E E G I N G
 V A N H E T
 D Y E - S C H E E N - E N K U I T B E E N .

O P

P L A A T , V I I E N V I I I .

g. Het Dyebeen heeft boven een rond hoofd, beneden dit een hals, buitenwaards den grooten, en binnenwaards den kleinen Draaijer, en beneden twee knokkels.

Het heeft in eene diepe holte, gemaakt door het Darm-Heup- en Schaambeen, eene diepe en losse Geleding, en kan zich in 't rond beweegen.

h. De Knieschylf heeft met het Dye- en Scheenbeen eene onderlinge Ontvanging, en ryst, in een staand mensch, een weinig naar de hoogte.

i. Het Scheenbeen heeft met het Dyebeen boven, en met den Voorvoet onder, eene onderlinge Ontvanging, en kan zich buigen en uitstrekken; het onderste gedeelte, binnenwaards, maakt den binnen-enkel.

k. Het Kuitbeen is aan 't Scheenbeen vast; zyn benedenste gedeelte maakt den buiten-enkel.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T , VIII.

DE BEENDEREN VAN DE DYE, HET BEEN
EN DEN VOET VAN AGTEREN.

g. Het Dyebeen met den binnensten en buitensten
Draaijer.

i. Het Scheenbeen.

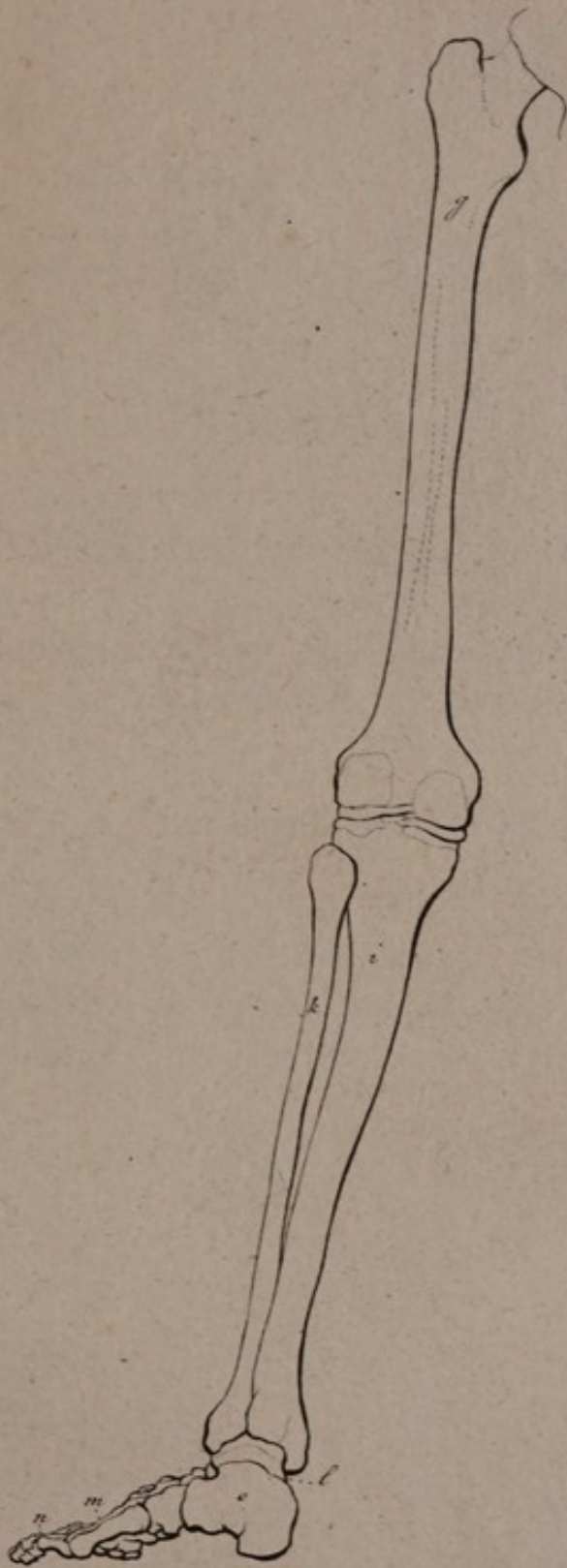
k. Het Kuitbeen, waaraan men duidlyk het on-
derste en bovenste Uitsteekfel ziet.

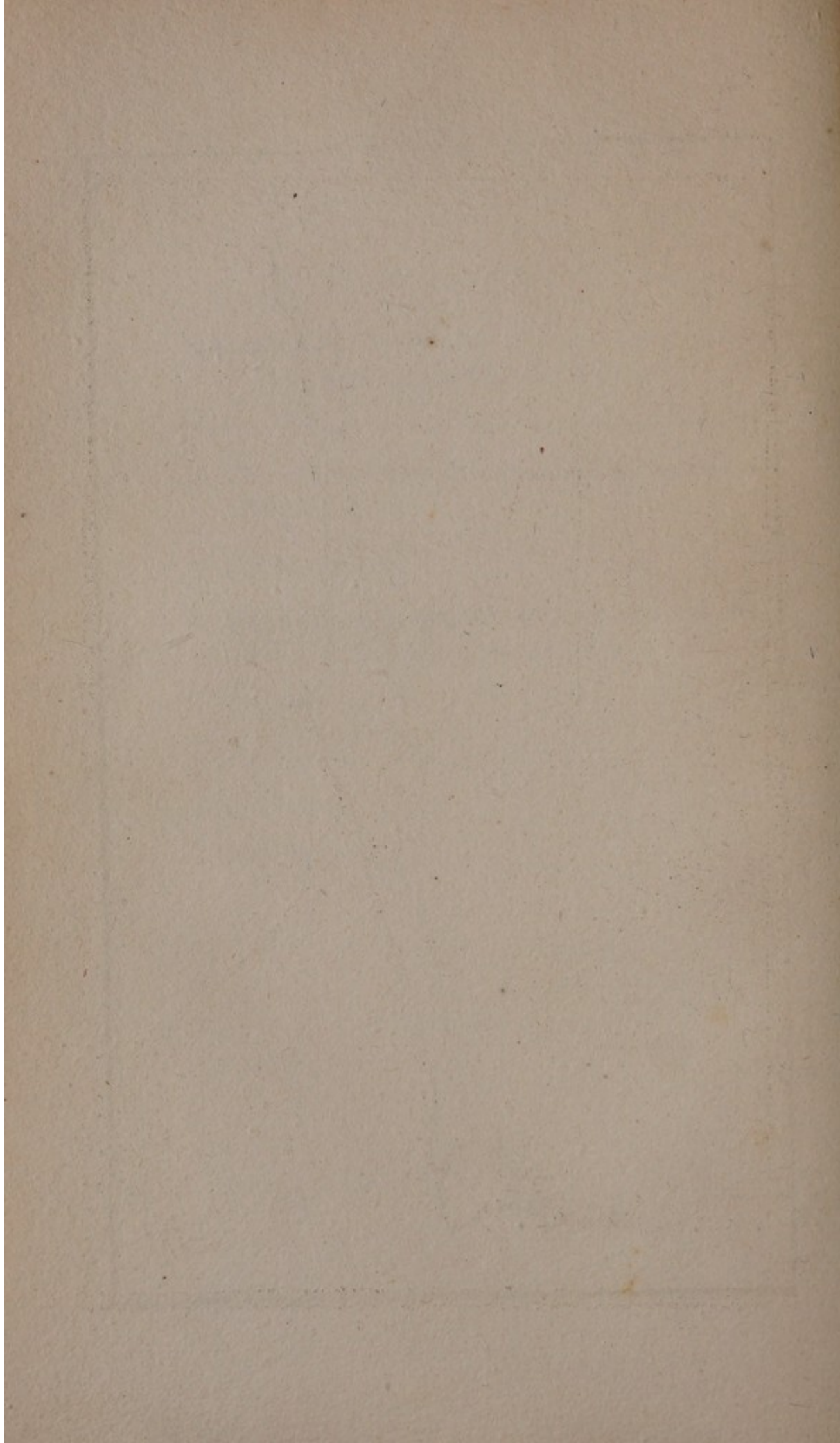
l. De Voorvoet.

m. De Navoet.

n. De Teenen.

o. Het Hielbeen.

V E R K L A A R I N G
D E R
G E L E D I N G E N B E W E E G I N G
V A N D E
B E E N D E R E N D E S V O E T S.
O P
P L A A T , V I I , V I I I E N I X.

- l. De Voorvoet heeft met het Scheen- en Kuit-
been eene onderlinge Ontvanging, en eene on-
diepe Geleding; hy kan zich dus buigen en
uitstrekken, en eenigermate in 't rond bewee-
gen.
- m. De Navoet heeft, met den Voorvoet, eene on-
diepe Geleding.
- n. De Teenen hebben, met den Navoet en met
elkander, eene onderlinge Ontvanging; en kun-
nen zich buigen en uitstrekken.

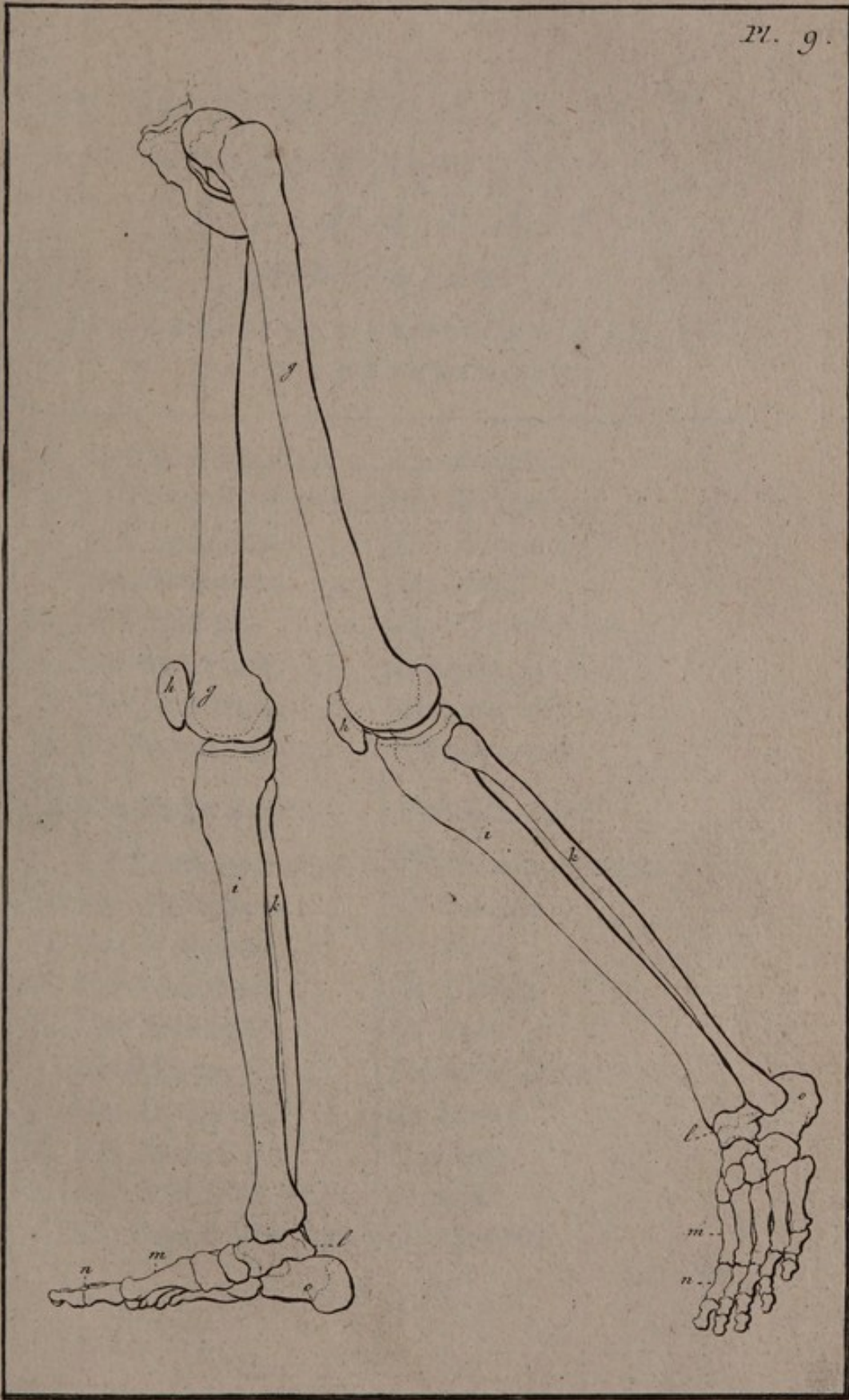
V E R K L A A R I N G

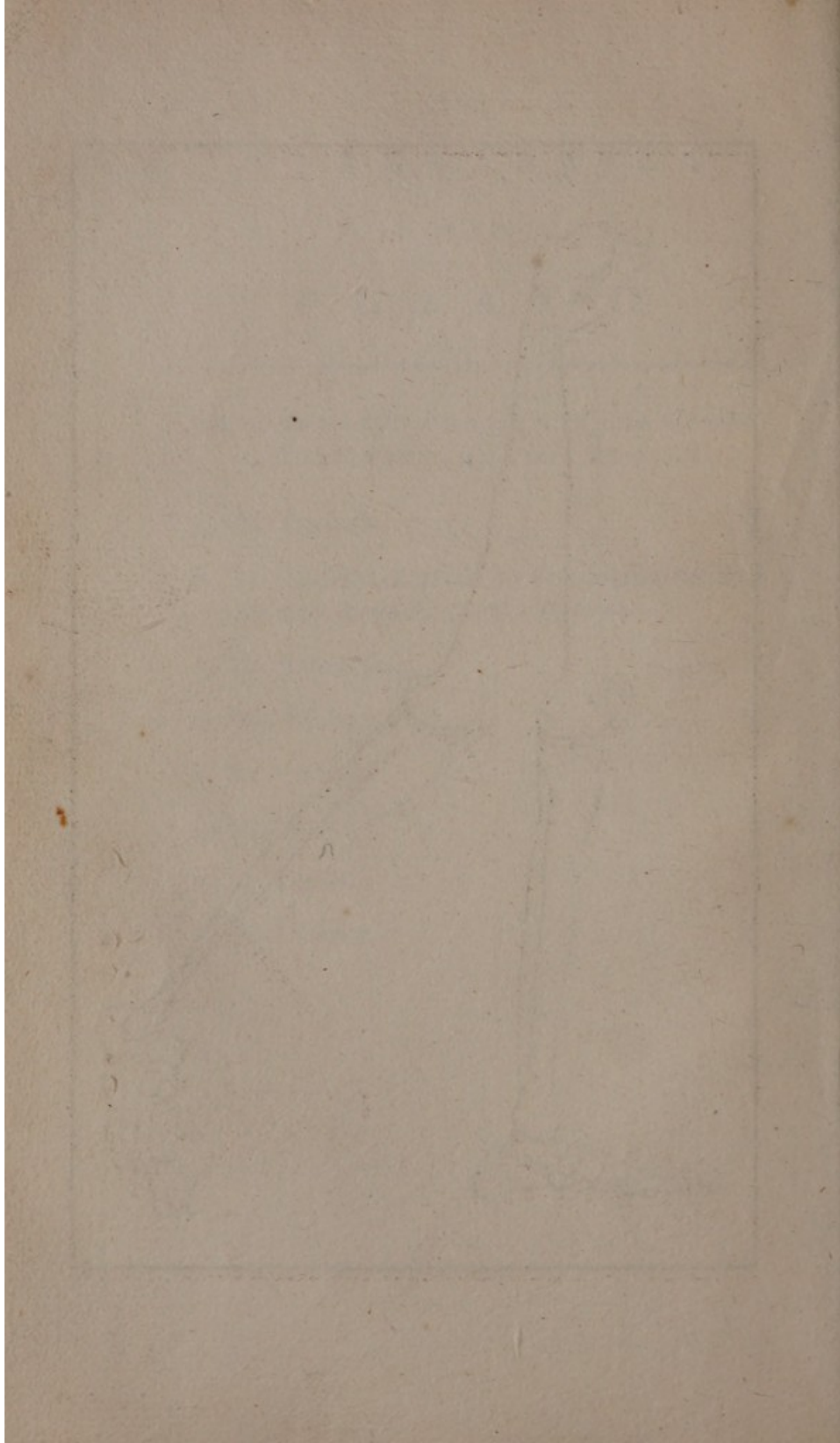
V A N

P L A A T, IX.

DE BEENDEREN VAN DE DYE, HET BEEN
EN DEN VOET, OP ZYDE TE ZIEN.

- g. Het Dyebeen.
- h. De Knieschyf, liggende op en eenigzins tusfchen
de twee knokkels van het Dyebeen.
- i. Het Scheenbeen.
- k. Het Kuitbeen.
- l. De Voorvoet.
- m. De Navoet.
- n. De Teenen.
- o. Het Hielbeen.

T A F E L

D E R

B E E N D E R E N ,

I N D E V O O R G A A N D E N E G E N

P L A A T E N

V E R K L A A R D ,

M E T D E R Z E L V E R G E W O O N L Y K E L A T Y N -
S C H E B E N A A M I N G E N .

A. Het Voorhoofdsbeen.	<i>Os Frontis.</i>
B. Het Opperhoofdsbeen.	<i>Os Syncipitis.</i>
C. Het Slaapbeen. .	<i>Os Temporale.</i>
D. Het Neusbeen. .	<i>Os Nasi.</i>
E. Het Jukbeen. . .	<i>Os Zygomaticum.</i>
F. De Opperkaak. .	<i>Maxilla superior.</i>
G. De Onderkaak. .	<i>Maxilla inferior.</i>
H. De Halswervelen. .	<i>Vertebræ colli.</i>
I. } De Rugwervelen.	<i>Vertebræ dorsi.</i>
K. }	
L. De Lendenwervelen.	<i>Vertebræ lumborum.</i>
M. Het Heiligbeen. .	<i>Os Sacrum.</i>
N. Het Darmbeen. .	<i>Os Ilium.</i>
O. Het Heupbeen. .	<i>Os Ischion.</i>
P. Het Schaambeentje. .	<i>Os Pubis.</i>
De Ribben. . . .	<i>Pleuræ of Costæ.</i>
Q. Het Borstbeen. .	<i>Os Sterni.</i>
R. Het Sleutelbeen.	<i>Clavicula.</i>
S. Het Schouderblad. .	<i>Scapula.</i>
T. Het Agterhoofdsbeen.	<i>Os Occipitis.</i>

a. Het

a.	Het Opperarmbeen.	<i>Os Humeri.</i>
b.	Het Ellebeen. .	<i>Ulna.</i>
c.	Het Spaakbeen. .	<i>Radius.</i>
d.	De Voorhand.	<i>Carpus.</i>
e.	De Nahand. . .	<i>Metacarpus.</i>
f.	De Vingeren. .	<i>Digiti.</i>
g.	Het Dyebeen. . . .	<i>Os Femoris.</i>
h.	De Kniefchyf. .	<i>Patella.</i>
i.	Het Scheenbeen. .	<i>Tibia.</i>
k.	Het Kuitbeen. . . .	<i>Fibula.</i>
l.	De Voorvoet. . .	<i>Tarsus.</i>
m.	De Navoet. . .	<i>Metatarsus.</i>
n.	De Teenen. . . .	<i>Digiti pedis.</i>
o.	Het Hielbeen. . .	<i>Os calcis.</i>

DE BENAAMING

DER

GELEDINGEN EN UITSTEEKSELS.

Eene diepe Geleding. .	<i>Enarthrosis.</i>
Eene ondiepe Geleding.	<i>Arthrodia.</i>
Eene onderlinge Ontvan- ging.	<i>Ginglymus.</i>
Ravenbekswyze uitsteek- fel.	<i>Processus Coracoideus.</i>
Groote Draaijer, . . .	<i>Trochanter major.</i>
Kleine Draaijer	<i>Trochanter minor.</i>

T W E E.

TWEEDE AFDEELING

OVER DE

K E N N I S

DER

S P I E R E N .

Dat de kennis van de gedaante en beweegbaarheid der Beenderen ten hoogsten noodzaaklyk zy voor een Tekenaar, die den leevenden mensch wil uitbeelden, heb ik, in myne *Eerste Afdeeling*, genoegzaam aangewezen; dat nu de Spieren, volgens haare gedaante en werking, geen minder aandagt verdienen, ervaaren welhaast de zulken, die, zonder het menschlyk lichaam in zyne Spieren, volgens derzelve Inplantingen en Werkingen, te ken-

kennen , zig onderwinden het zelve in zyne onderscheiden ftanden en beweegingen , op de enkele naarfpooring van dezelfs fchynbaaren omtrek , af te tekenen.

Ten einde nu den weetgierigen , langs eenen niet min zekeren , dan gemaklyken weg , tot deeze kennisfe op te leiden , heb ik my bevlytigd , om , in zo kort een beftek als my mooglyk ware , denzelven een klaar denkbeeld te geeven van de gedaante en werkingen der Spieren. Gelukkig , zo ik myne poogingen bekroond mogt zien met eenen gewenschten uitflag in de vorderingen , welke de Leerling hier in , op myne aanfpooring , ten voordeele der Tekenkunst , maaken zal. Laat ons dan het menschlyk lichaam inwendig onderzoeken , en wy zullen haast ontdekken den grond en de reden van die menigvuldige bewegingen , wier verbaazende verfcheidenheid een opmerkzaam befchouwer , in den leevenden mensch , met ver-

verwondering waarneemt ; van de zichtbaare veranderingen die de hartstogten, zo in het gelaat, als in de andere deelen en ledemaaten, veroorzaaken ; en eindelyk, van alle die werkingen, die, 't zy dezelve geweldig of gemaatigd zyn, altoos ongedwongen en gemaklyk voorkomen.

De Spieren, in het algemeen beschouwd, zyn zamengesteld uit Vezelen, en worden verdeeld, in Hoofd, Buik en Staart. Het middengedeelte, of de buik, is dik, zagt en rood ; doch de uiteinden, of het hoofd en de staart, zyn smaller, harder, en witagtig ; deeze uiteinden noemt men Peezen, en zyn den Beenderen ingeplant. De werking der Spieren bestaat in het zamentrekken, of inkrimpen haarer vezelen, naar haaren oorsprong, of wel naar het hoofd der Spieren, door welker opkrimping de Spier, en byzonderlyk derzelve buik, zwelt, harder, en korter, en dus het been, waar aan de staart gehegt is, be-

bewoogen , en naar de Spier toegetrokken word. Doch het been , waar het hoofd ingeplant is , wordt door deeze werking van de Spier niet bewoogen , en kan dus aangemerkt worden als de steun haarer kragt. Wat de oorzaak haarer beweging is , staat ons by deeze gelegenheid niet te onderzoeken ; alleenlyk zullen wy aanmerken : dat alle Spieren , ten aanzien haarer werkingen , haare tegengestelden hebben ; dat is , eenige trekken de Beenderen , dat ze in hunne geledingen buigen ; andere , integendeel , strekken dezelve weder uit. Hier omtrent dient men in agt te neemen , dat , wanneer een zekere Spier zig beweegt , de andere , die eene tegengestelde werking heeft , werkeloos blyft ; zo dat ze nimmer te gelyk , maar beurtelings , in de buiging en uitstrekking der beenderen werken. Ook worden de grootste Beenderen bewoogen door de grootste Spieren , die dikwils nog door anderen ondersteund

worden , zo ter verrigting van die beweging , als ter vergrooting van haare kragt , waar door ook de beweegende deelen , voor het gezicht , kennelyker gemaakt worden.

Een Tekenaar behoeft maar de buitenste laag der Spieren , en eenige weinige anderen , die zichtbaar zyn , en welker maakfel en werking zig duidelyk door de huid ontdekken , te kennen , en zelfs op die wyze te kennen , zo als dezelve zig wezenlyk door de huid , en niet gelyk ze , by het ontleeden der lyken , wanneer zy ontbloot van de huid en het celagtige of 'vetvlies , zonder werking , levenloos , dun en droog , zig voordoen.

Deeze myne Aanwyzingen en Verklaringen zyn , derhalven , op verre na niet volledig , voor hen , die zig op de Genees- en Heelkunst toeleggen ; want daar zyn zekerlyk veel meerder Spieren , geschikt tot het beweegen der Beenderen , dan ik hebbe opgeteld. —

D

Doch ,

Doch, naar myn oordeel, genoeg, om den Leerling der Tekenkunst aanleiding te geeven tot verder onderzoek, en gebruik deezer kennis, in de beoefening der Tekenkunst.

(40)
VERKLAARING
DER
SPIEREN,
AAN HET
HOOFD,
DEN HALS, EN ROMP.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, X.

DE SPIEREN AAN HET HOOFD
VAN VOOREN.

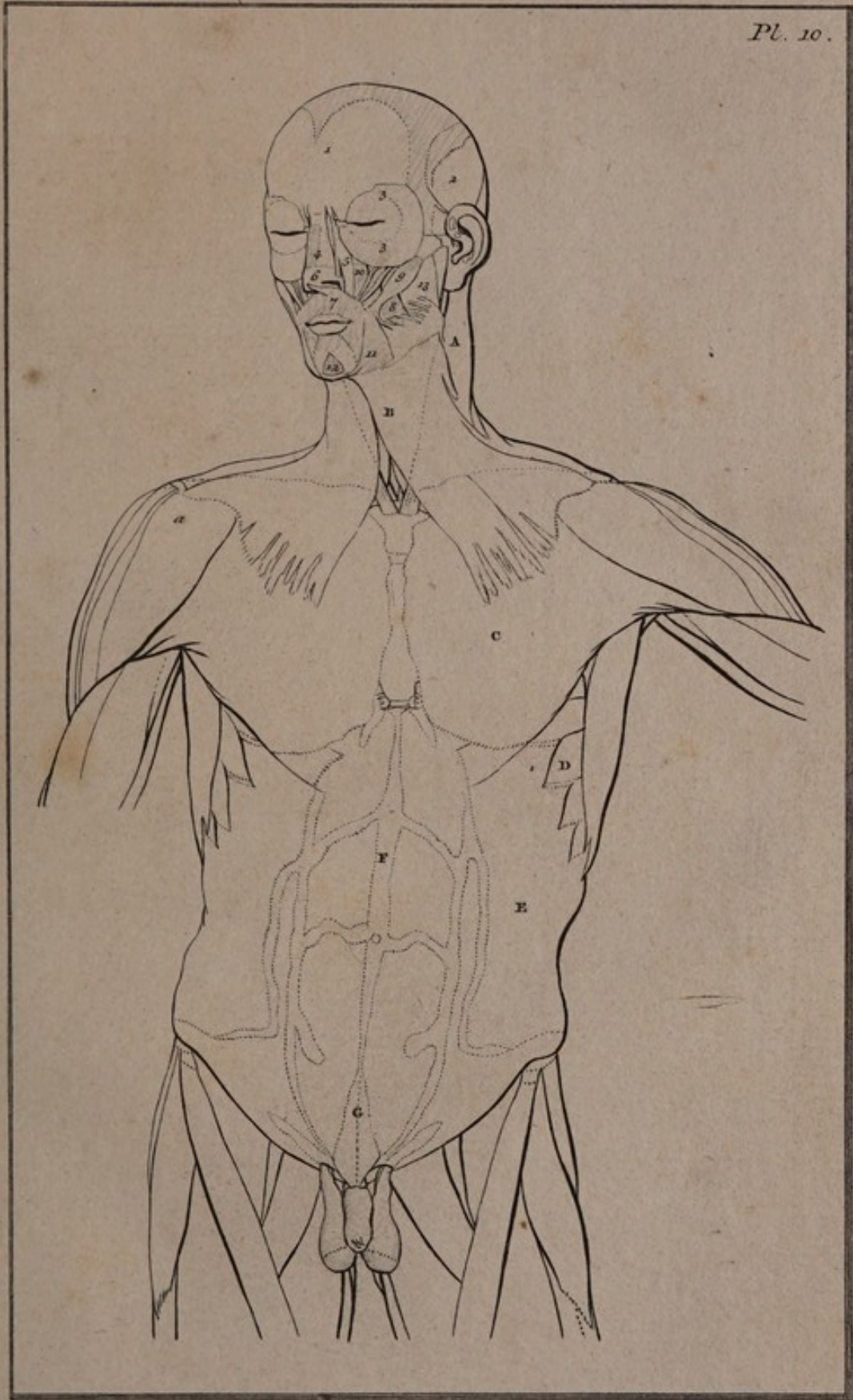
1. De Voorhoofds Spieren.
2. De Slaapspier.
3. De rondgaande Spier der Oogleden.
4. De Pyramiedswyze Spier.
5. De Myrtvormige Spier.
6. De Sluitspier van den Neus.
7. De rondgaande Spier des Mond.
8. De Kaakspier.
9. De Jukbeenspier.
10. De opligtende Spier van de Bovenlip.
11. De nedertrekkende Spier der Lippen.
12. De Kinspier.
13. De Kaauwspier.

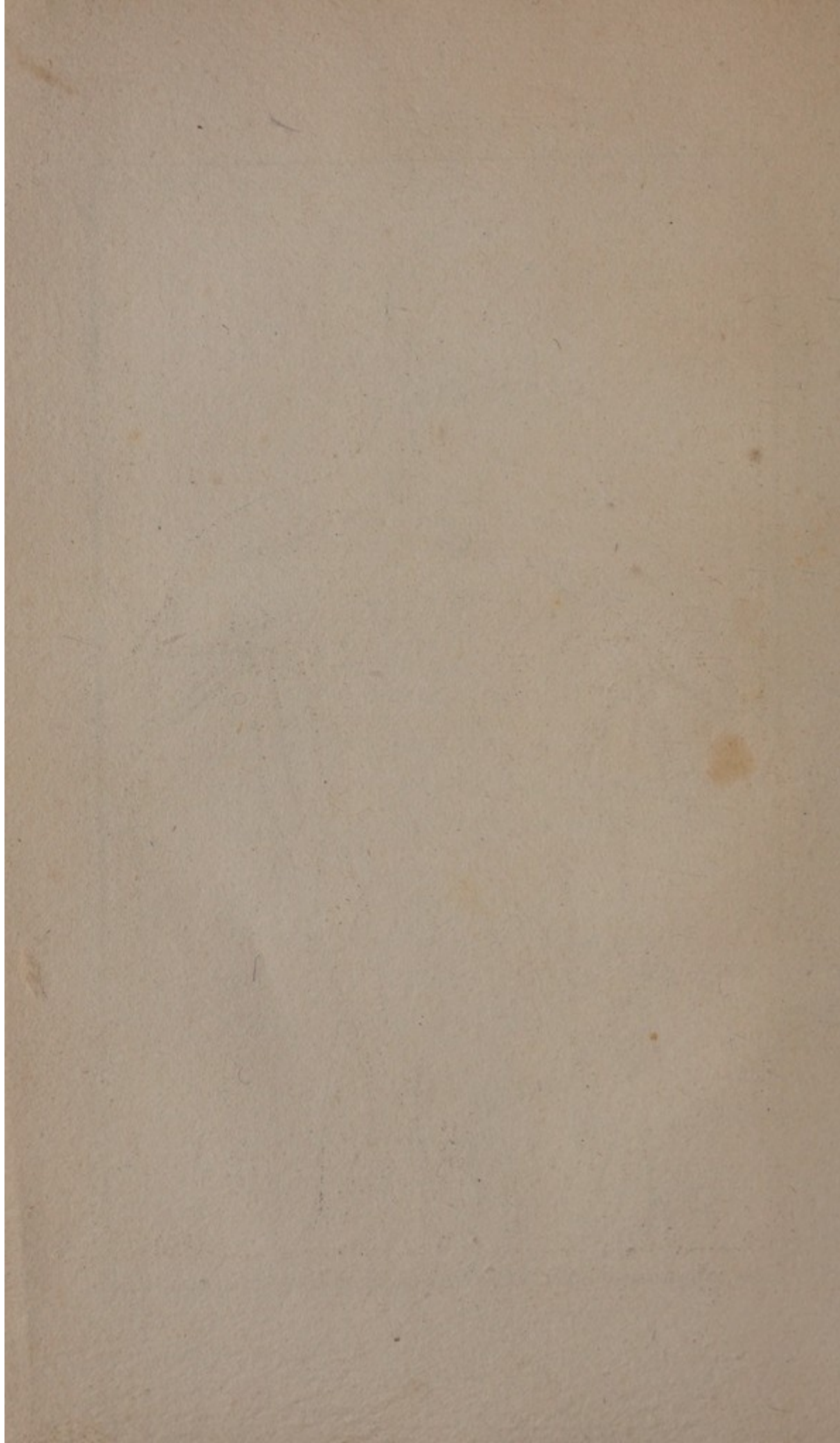
DE SPIEREN AAN DEN HALS EN ROMP.

- A. De Borstbeens- Tepelspier, of schuinsche Hals-
spier.
- B. De breede Halspier.
- C. De groote Borstspier.
- D. De groote voorste Zaagspier.
- E. De buitenste schuinsche Buikspier.
- F. De regte Buikspier, met de witte Streep en
dwarsche afdeelingen.
- G. De Pyramiedswyze Spier.
- o. De Navel.

AAN DEN ARM.

- a. De driehoekige Spier. Zie *Pl.* 12 en 13.

ORIGINALS

1848

1. De ...

2. De ...

3. De ...

4. De ...

5. De ...

6. De ...

7. De ...

8. De ...

9. De ...

10. De ...

11. De ...

12. De ...

13. De ...

14. De ...

15. De ...

16. De ...

17. De ...

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XI.

DE SPIEREN AAN HET HOOFD, AAN DE
ZYDE, EN VAN AGTEREN.

- 2. De Slaapspier.
- 14. De Agterhóofdspier.

DE SPIEREN AAN DEN HALS EN ROMP.

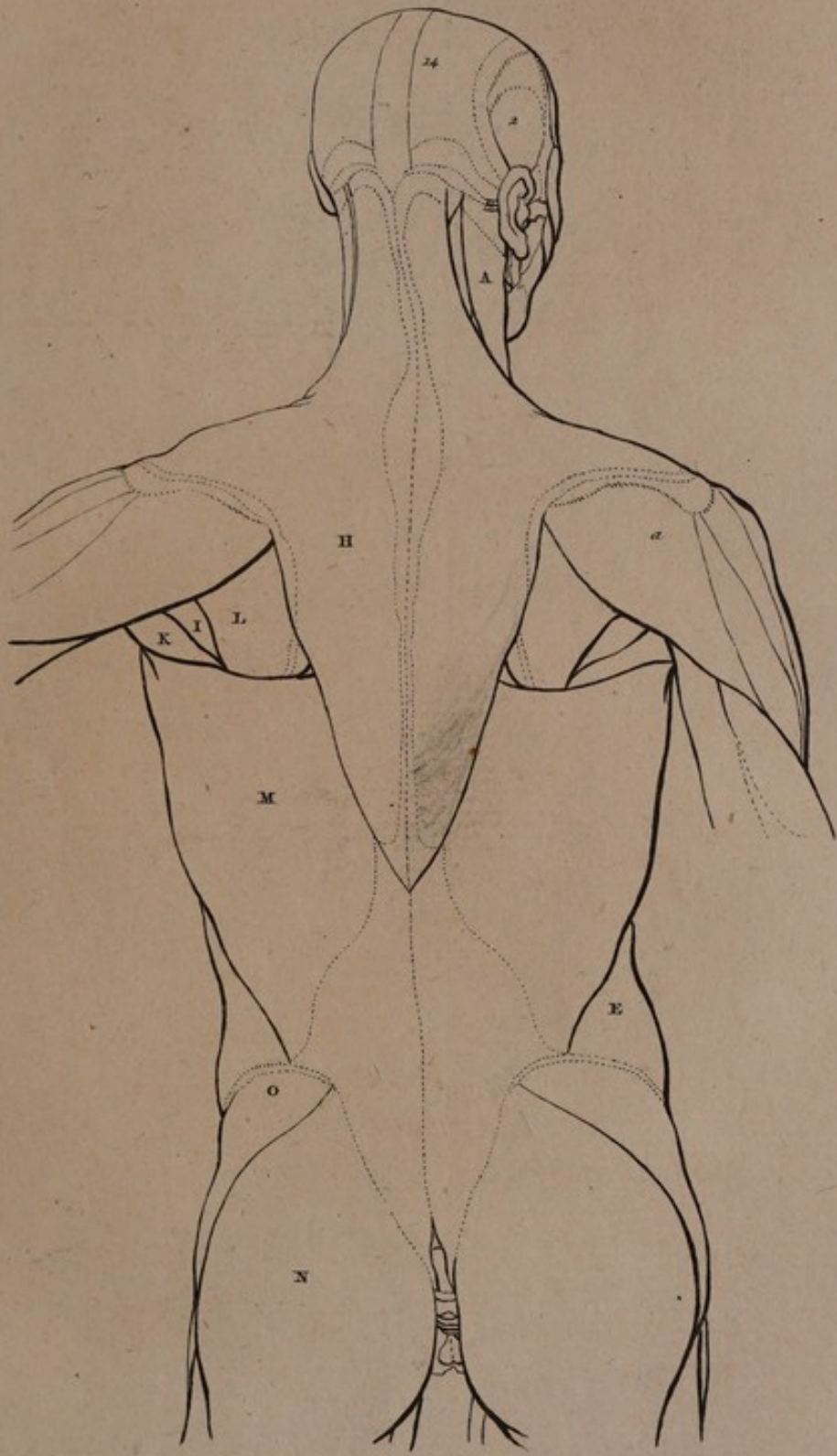
- A. De Borstbeens-Tepelspier, of schuinsche Halspier.
- H. De Monnikskapspier.
- I. De kleine ronde Spier.
- K. De groote ronde Spier.
- L. De Ondergraats-, of Doornspier.
- M. De breedste Rugspier.
- E. De schuinsche Buikspier.

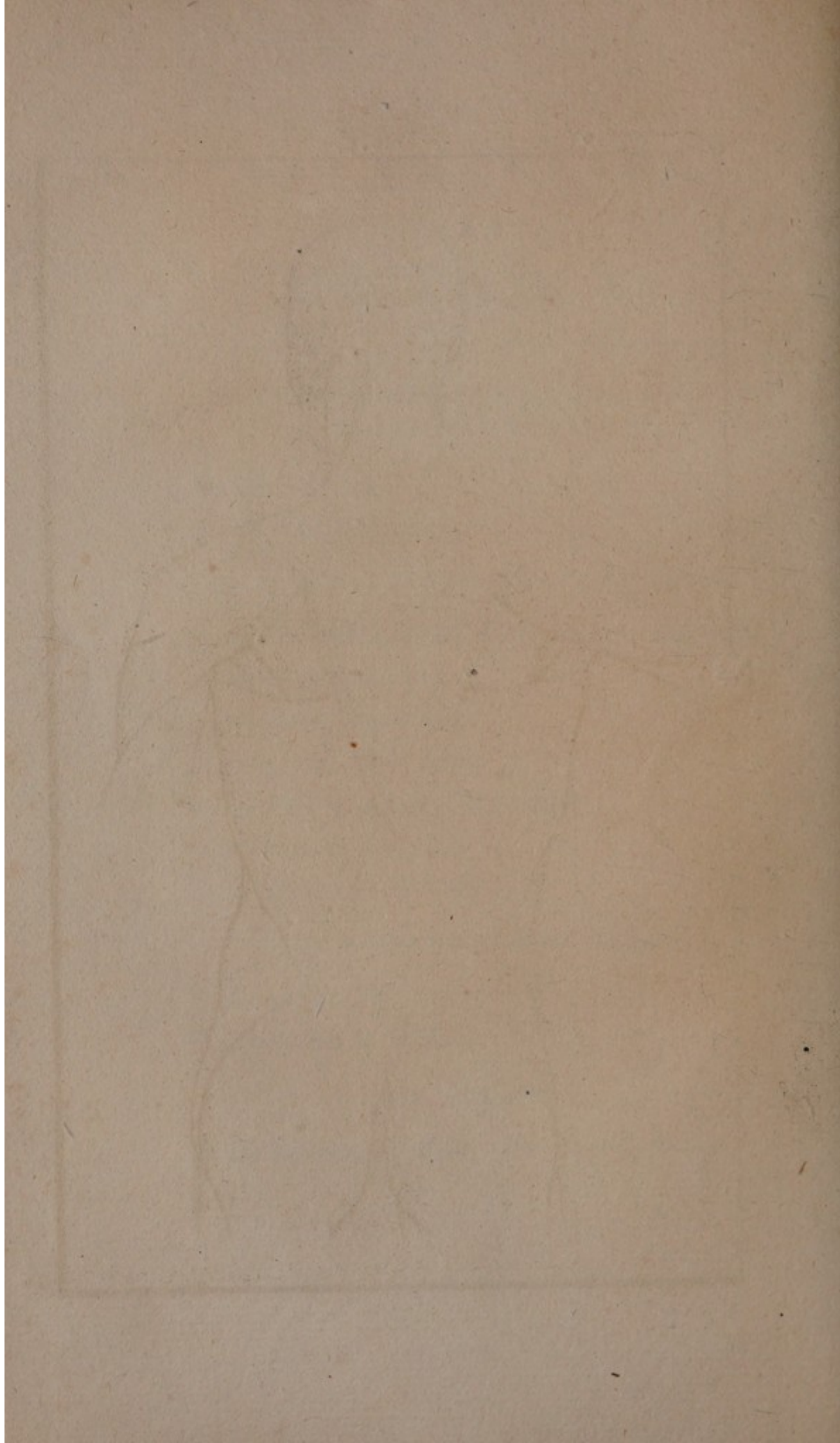
DE SPIEREN AAN DE DYE.

- N. De groote Bilspier.
- O. De middenste Bilspier.

AAN DEN ARM.

- 2. De Driehoekige Spier. Zie *Pl.* 12. en 13.

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY

OF GREAT BRITAIN

AND THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF

EDINBURGH

BY JOHN HENRY MADDISON

ESQ. F.R.S.

LONDON: PRINTED BY

A. MILLAR, IN ST. MARTIN'S LANE

1750.

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF

EDINBURGH

BY JOHN HENRY MADDISON

ESQ. F.R.S.

LONDON: PRINTED BY

A. MILLAR, IN ST. MARTIN'S LANE

1750.

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY

OF GREAT BRITAIN

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XII.

DE SPIEREN AAN HET HOOFD.

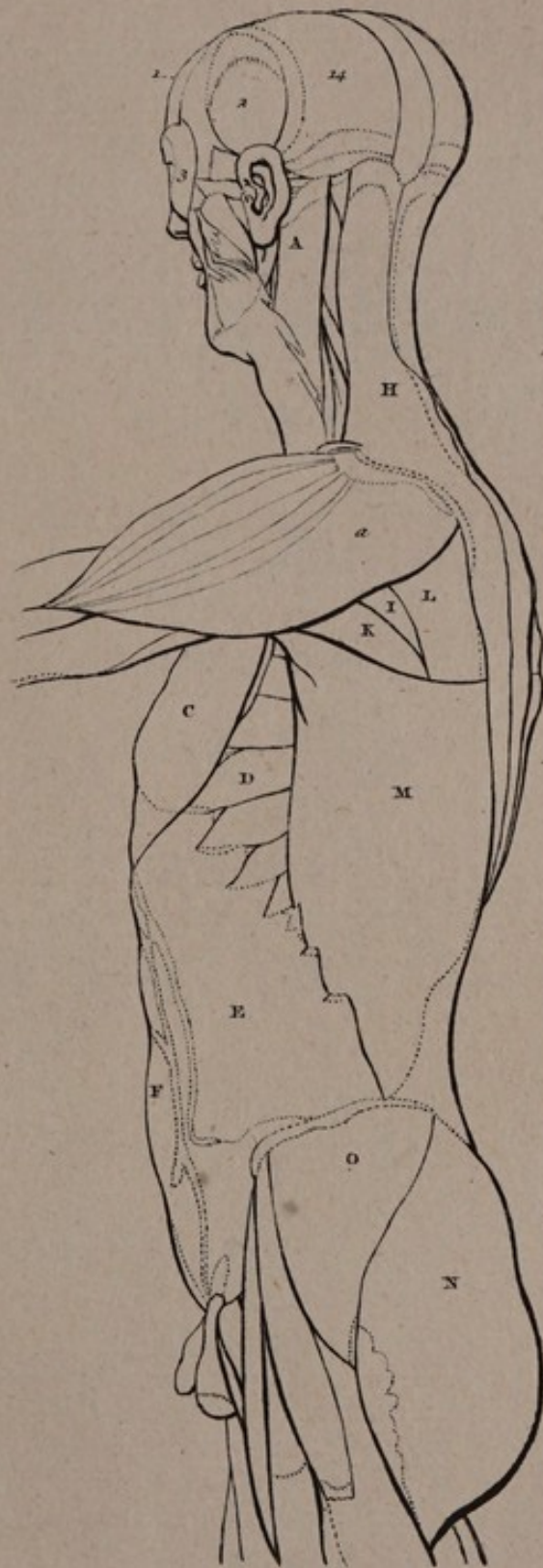
1. De Voorhoofdspiereu.
2. De Slaapspier.
3. De rondgaande Spier der Oogleden.
14. De Agterhoofdspier.

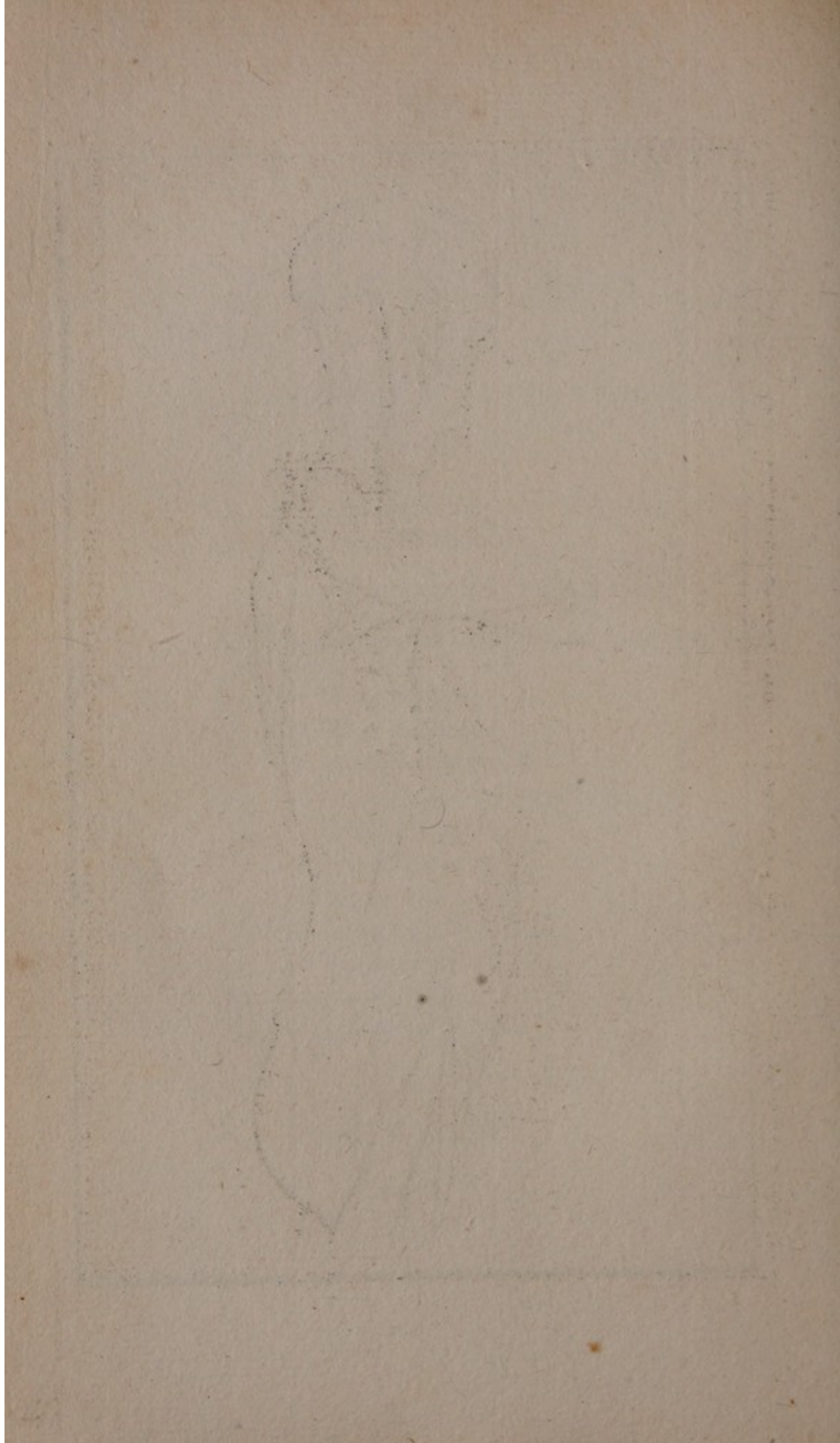
AAN DEN HALS EN ROMP.

- A. De Borstbeens- Tepelspier, of schuinsche Hals-
spier.
- H. De Monnikskapspier.
- I. De kleine ronde Spier.
- K. De groote ronde Spier.
- L. De Ondergraats-, of Doornspier.
- M. De breedste Rugspier.
- C. De groote Borstspier.
- D. De groote Zaagspier.
- E. De schuinsche Buikspier.
- F. De rechte Buikspier.
- N. De groote Bilspier.
- O. De middenste Bilspier.

AAN DEN ARM.

- a. De Driehoekige Spier.

VERKLAARING
VAN DE
SPIEEREN,
AAN DEN
ARM
ENDE
HAND.

V E R K L A A R I N G

V A N

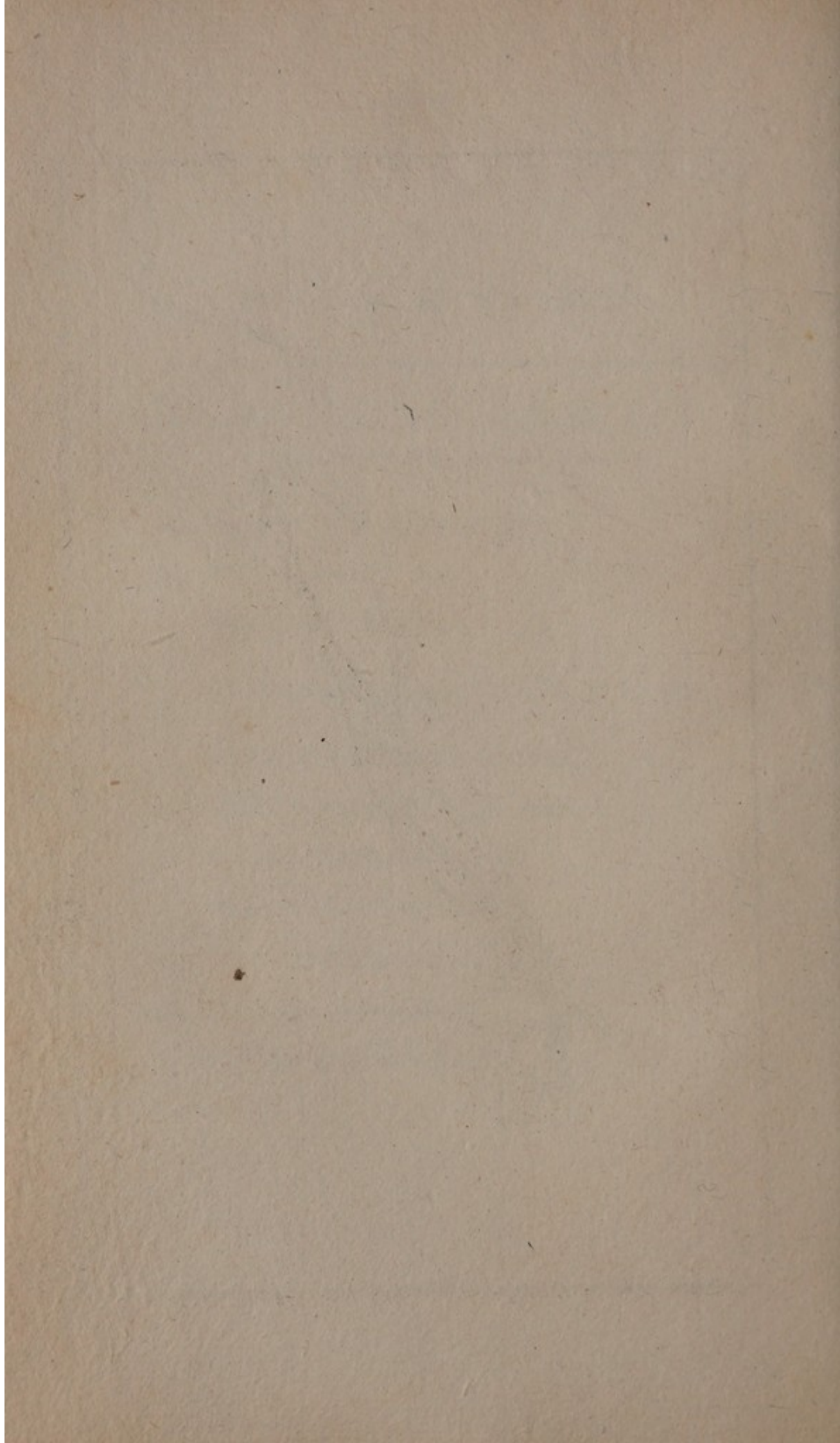
P L A A T, XIII.

DE SPIEREN, AAN DEN ARM, EN
DE HAND VAN VOOREN,

- a. De Driehoekige Schouder­spier,
- b. De Tweehoofdige Spier.
- c. De binnenste Armspier.
- d.)
e. } De Driehoofdige Spier. Zie *Pl.* 14 en 15.
f. }
- g. De ronde Voorömkeerende Spier.
- h. De lange Agterömkeerende Spier.
- i. De lange Handpalm­spier.
- k. De binnenste Ellebeens­spier.
- l. De binnenste Spaakbeens­spier.
- m. De Duims Afvoerder.
- n. De korte Handpalm­spier.

Pl. 13.

V E R L A A R I N G

V A N

P E T A T X I N

DE BEIENEN, AAN DON AAN, EN DE HANDE
VAN AANTEN.

- 1. De dierlijke zielewijze
- 2. De beienwijze
- 3. De lange bijenwijze
- 4. De korte bijenwijze
- 5. De bijenwijze van de beien
- 6. De bijenwijze van de bijen
- 7. De bijenwijze van de bijen
- 8. De bijenwijze van de bijen
- 9. De bijenwijze van de bijen
- 10. De bijenwijze van de bijen
- 11. De bijenwijze van de bijen
- 12. De bijenwijze van de bijen
- 13. De bijenwijze van de bijen
- 14. De bijenwijze van de bijen
- 15. De bijenwijze van de bijen
- 16. De bijenwijze van de bijen
- 17. De bijenwijze van de bijen
- 18. De bijenwijze van de bijen
- 19. De bijenwijze van de bijen
- 20. De bijenwijze van de bijen

V E R K L A A R I N G

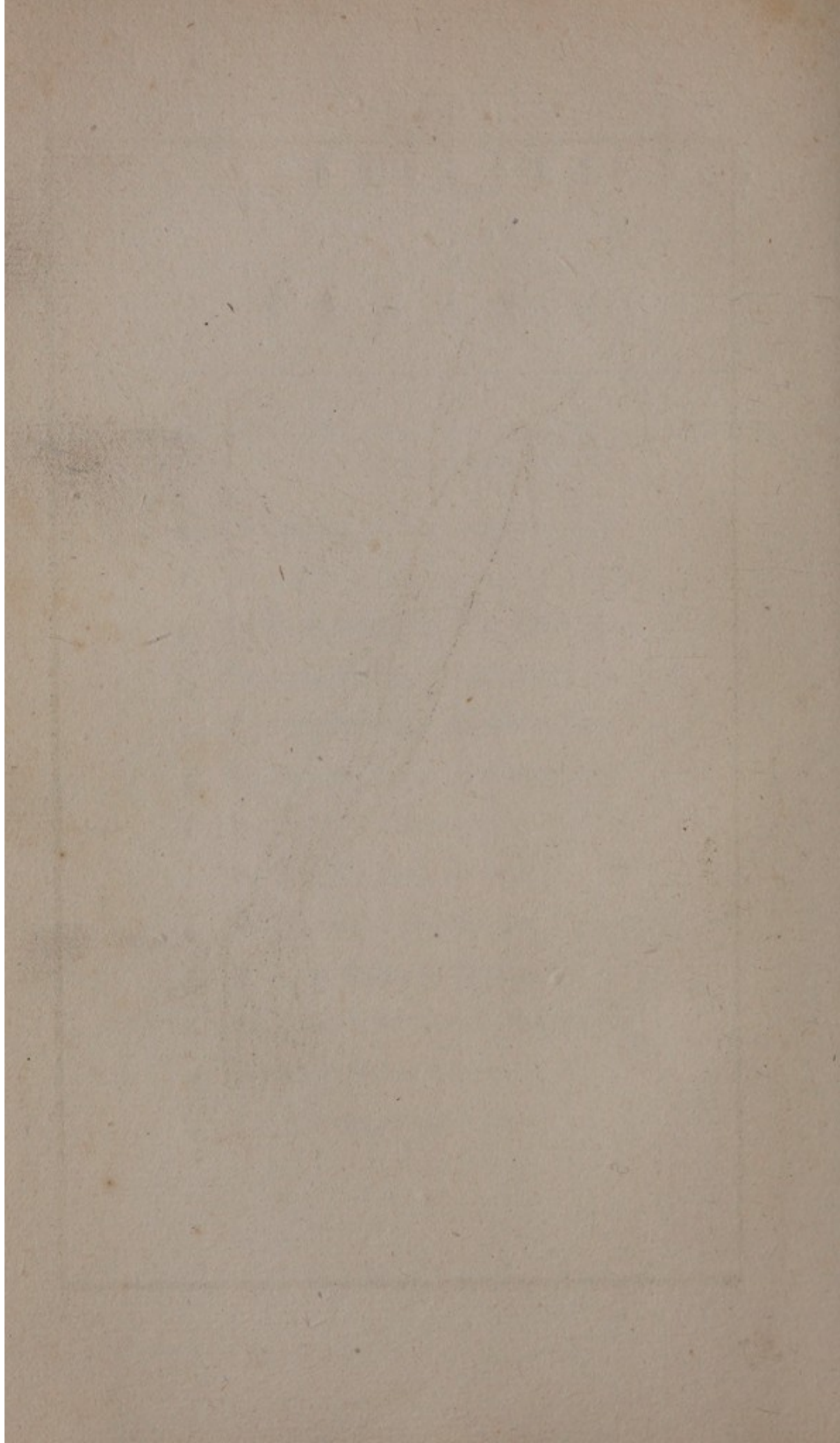
V A N

P L A A T, XIV.

DE SPIEREN, AAN DEN ARM, EN DE HAND
VAN AETEREN.

- a. De driehoekige Schouder­spier.
- d. De buitenste Arms­spier.
- e. De lange Elleboogs Uits­trekker.
- f. De korte Elleboogs Uits­trekker.
- o. De buitenste lange Spaak­beens­spier.
- p. De buitenste korte Spaak­beens­spier.
- k. De binnenste Elle­beens­spier.
- q. De buitenste Elle­beens­spier.
- r. De gemeene Uits­trekker der Vingeren.
- s. De korte Duims Uits­trekker.
- t. De Band, waaronder de Peezen loopen.
- y. De lange Duims Uits­trekker.
- w. De Wys­vingers Af­voer­der.

1857
VOLUME 1
PART 1

- THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1. The University of Chicago
 2. The University of Chicago
 3. The University of Chicago
 4. The University of Chicago
 5. The University of Chicago
 6. The University of Chicago
 7. The University of Chicago
 8. The University of Chicago
 9. The University of Chicago
 10. The University of Chicago
 11. The University of Chicago
 12. The University of Chicago
 13. The University of Chicago
 14. The University of Chicago
 15. The University of Chicago
 16. The University of Chicago
 17. The University of Chicago
 18. The University of Chicago
 19. The University of Chicago
 20. The University of Chicago

V E R K L A A R I N G

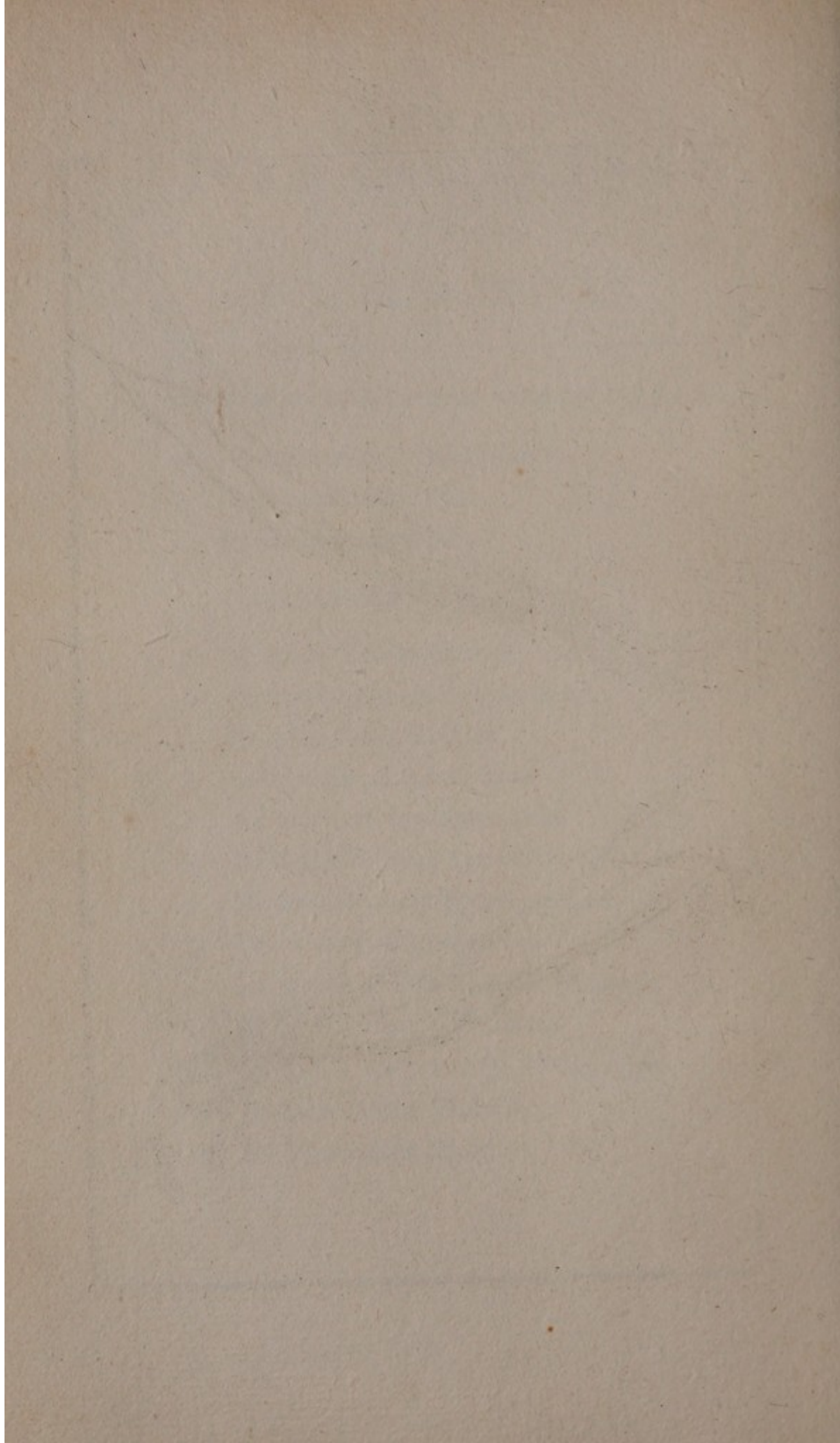
V A N

P L A A T , XV.

DE SPIEREN, AAN DEN ARM EN DE HAND.

- a. De Driehoekige Schouder­spier.
- b. De Tweehoofdige Spier.
- c. De binnenste Armspier.
- d. } De Driehoofdige Spier.
- e. }
- f. }
- g. De ronde Voorömkeerende Spier.
- h. De lange Agterömkeerende Spier.
- i. De lange Handpalm­spier.
- k. De binnenste Ellebeens­spier.
- l. De binnenste Spaakbeens­spier.
- o. De buitenste lange Spaakbeens­spier.
- p. De buitenste korte Spaakbeens­spier.
- q. De buitenste Ellebeens­spier.
- r. De gemeene Uits­trekker der Vingeren.
- s. De korte Duims Uits­trekker.
- t. De Band, waaronder de Peezen liggen.
- v. De lange Duims Uits­trekker.
- w. De Wys­vingers Afvoerder.

VERKLARING
VAN DE
SPIEEREN,
AAN DE
DYE, HET BEEN
EN DEN
V O E T.

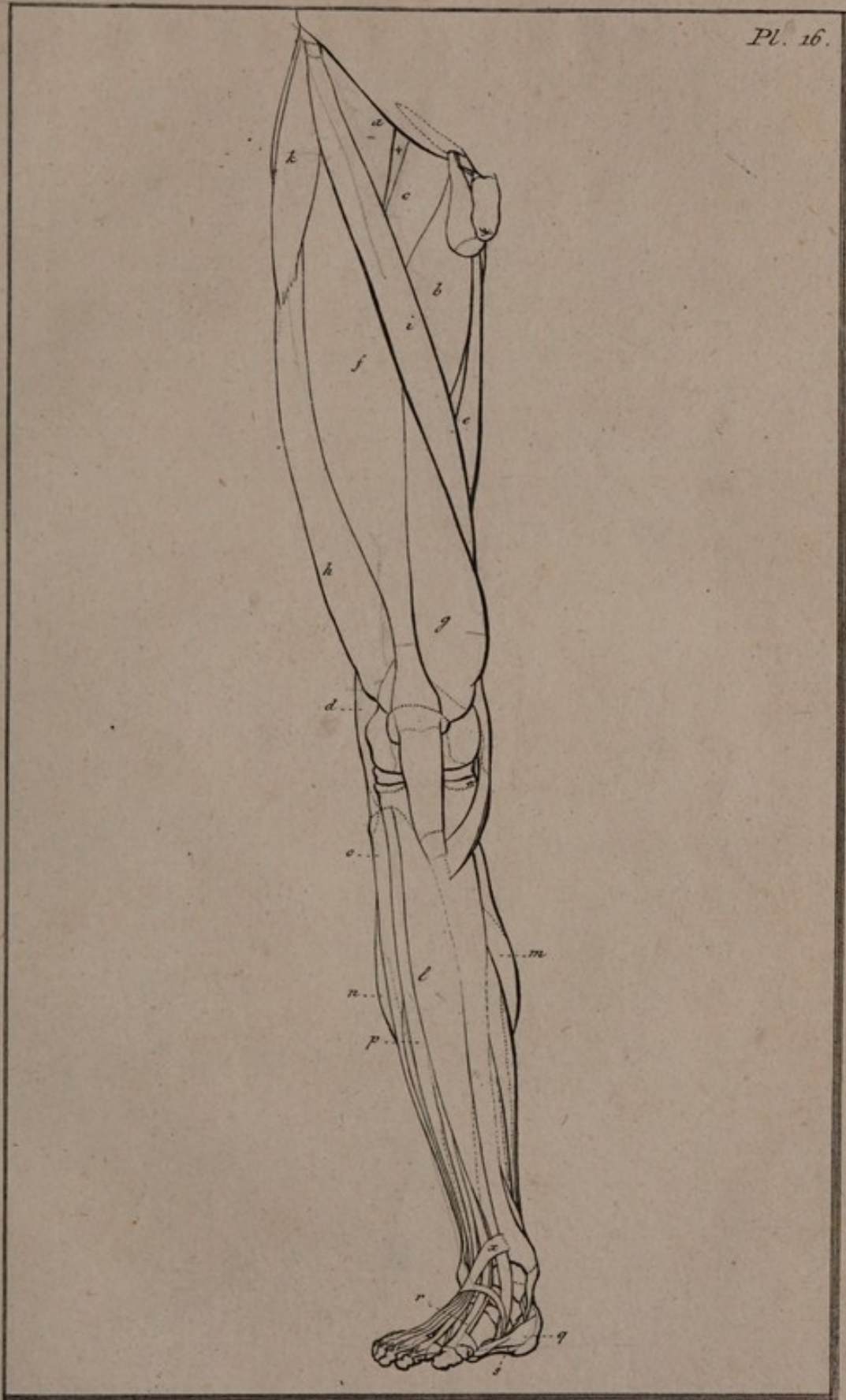
V E R K L A A R I N G

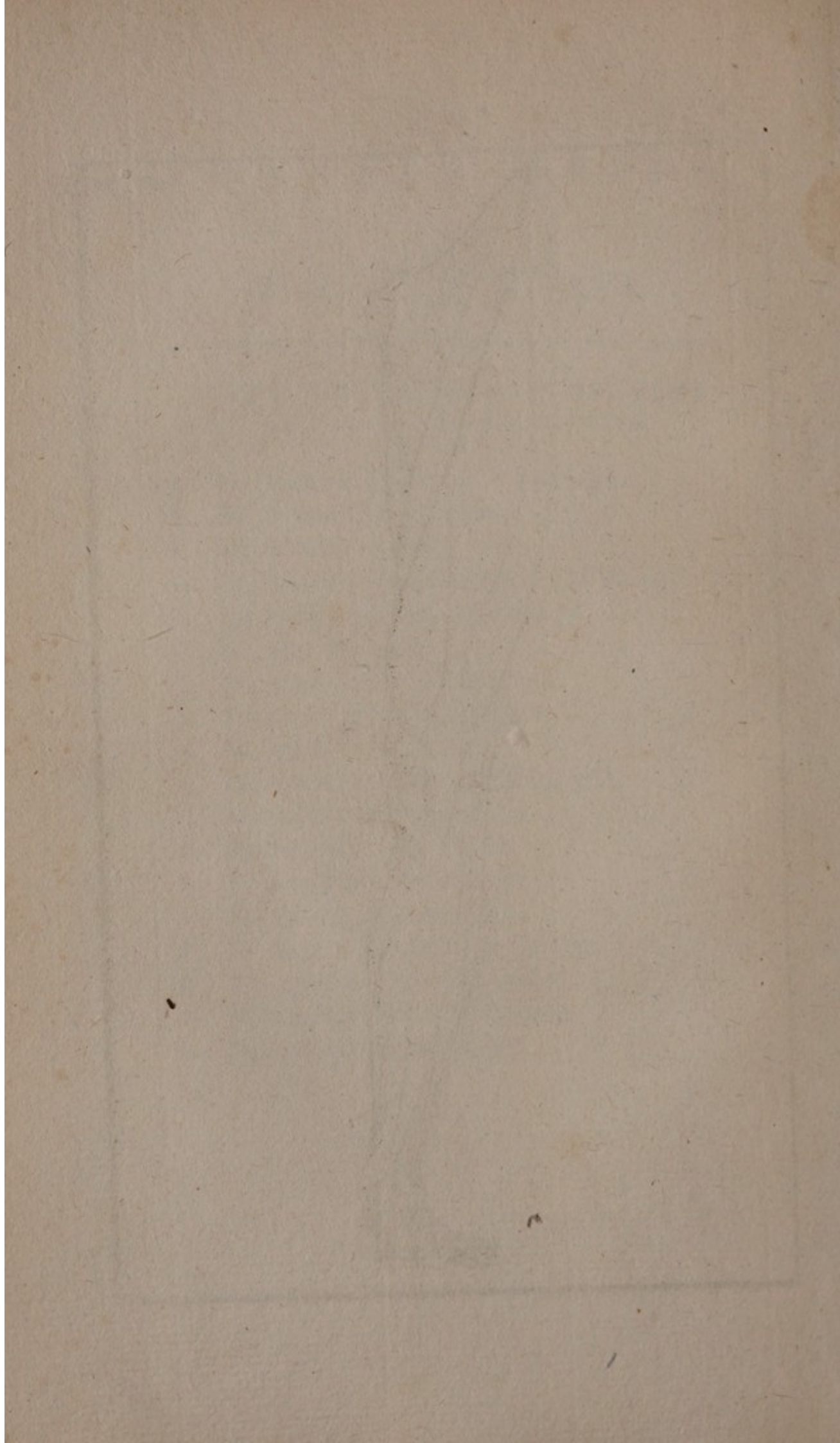
V A N

P L A A T, XVI.

DE SPIEREN, AAN DE DYE, HET BEEN,
EN DEN VOET VAN VOOREN.

- a. De Darmbeenspier, en + Lendespier.
- b. De Driehoofdige Dyespier.
- c. De Schaambeenspier.
- d. De Tweehoofdige Dyespier. Zie *Pl. 17.*
- e. De smalle Dyespier. Zie *Pl. 17, 18.*
- f. De regte Dyespier.
- g. De groote binnenste Dyespier.
- h. De groote buitenste Dyespier.
- i. De Snyderespier.
- k. De breede Zwagtel- of Windelspier.
- l. De voorste Scheenbeenspier.
- m. De Kuitspier. Zie *Pl. 17.*
- n. De Zoolspier. Zie *Pl. 17.*
- o. De agterste Kuitbeenspier.
- p. De lange Uitstrekker der Teenen.
- q. Des grooten Teens Afvoerder.
- r. Des grooten Teens Uitstrekker.
- s. Des grooten Teens Buiger.

(2)

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XVII

DE ZAKEN VAN DE DUS, HETZELVEN
IN DEN VOET VAN AOTREK

- 1. De groote Hilsien
- 2. De Hilsien Dief
- 3. De Tweede Dief
- 4. De Hilsien Dief
- 5. De Hilsien Dief
- 6. De Hilsien Dief
- 7. De Hilsien Dief
- 8. De Hilsien Dief
- 9. De Hilsien Dief
- 10. De Hilsien Dief
- 11. De Hilsien Dief
- 12. De Hilsien Dief
- 13. De Hilsien Dief
- 14. De Hilsien Dief
- 15. De Hilsien Dief
- 16. De Hilsien Dief
- 17. De Hilsien Dief
- 18. De Hilsien Dief
- 19. De Hilsien Dief
- 20. De Hilsien Dief

V E R K L A A R I N G

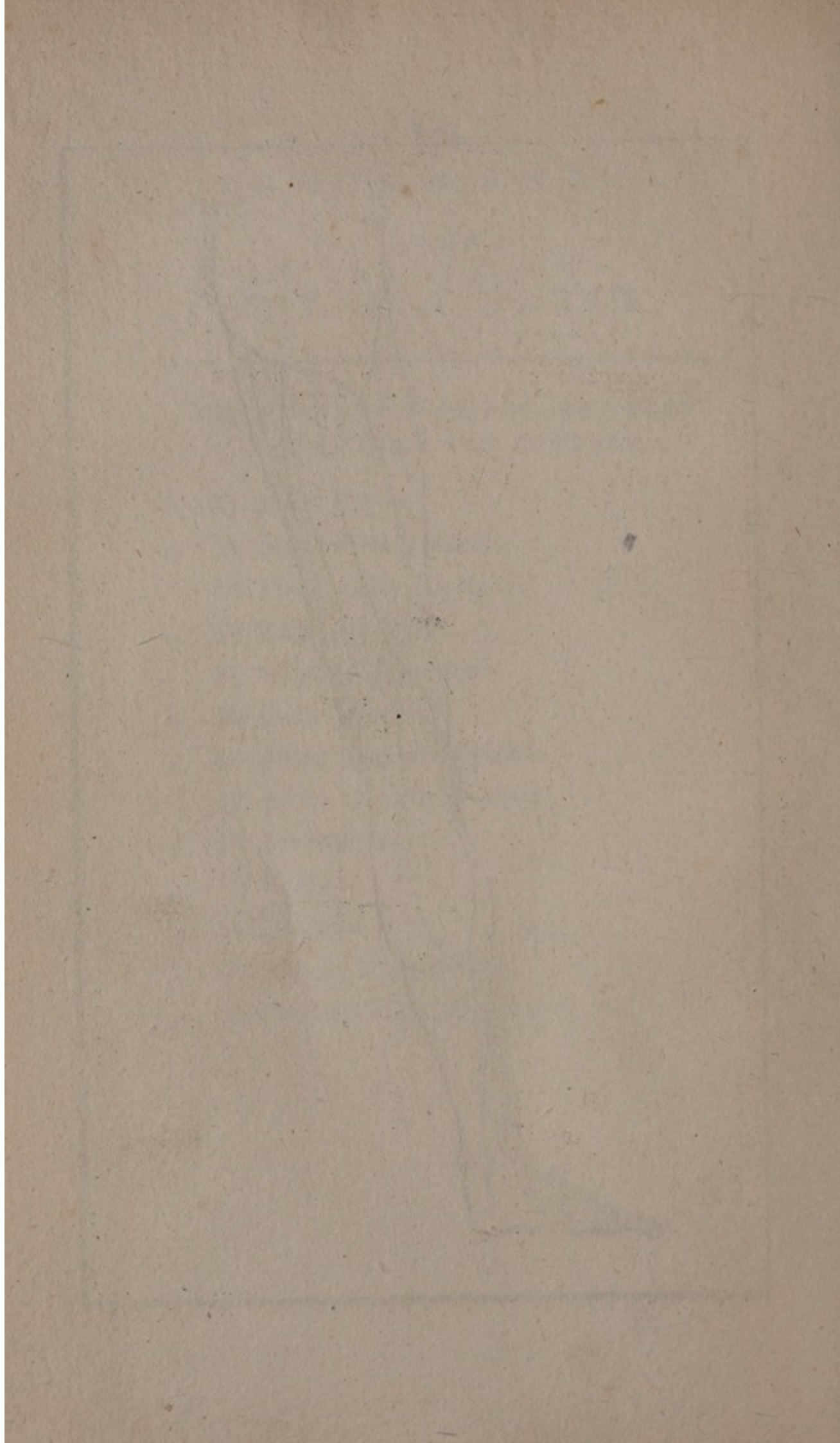
V A N

P L A A T, XVII.

DE SPIEREN VAN DE DYE, HET BEEN
EN DEN VOET VAN AGTEREN.

- N. De groote Bilspier.
- b. De Driehoofdige Dyespier.
- d. De Tweehoofdige Dyespier.
- t. De halfvliezige Spier.
- v. De halfzenuwagtige Spier.
- e. De smalle Dyespier.
- g. De groote binnenste Dyespier.
- h. De groote buitenste Dyespier.
- i. De Snyderfspier.
- m. De Kuitspier.
- n. De Zoolspier.
- o. De agterfte Kuitbeenspier.
- w. Des kleinen Teens Afvoerder.

V E R L A A T I N G

van

D E L A A T X V I I I

DE VERBODEN VAN DE DYN, VERBODEN IN
VOETEN, OR SYDE

- 1. De Genee Dijkster
- 2. De widdicht degen
- 3. De Tweeboldige Dijkster
- 4. De lichte Dijkster
- 5. De rege Dijkster
- 6. De Genee dinnende Dijkster
- 7. De Genee lichte Dijkster
- 8. De Genee lichte Dijkster
- 9. De Genee lichte Dijkster
- 10. De Genee lichte Dijkster
- 11. De Genee lichte Dijkster
- 12. De Genee lichte Dijkster
- 13. De Genee lichte Dijkster
- 14. De Genee lichte Dijkster
- 15. De Genee lichte Dijkster
- 16. De Genee lichte Dijkster
- 17. De Genee lichte Dijkster
- 18. De Genee lichte Dijkster
- 19. De Genee lichte Dijkster
- 20. De Genee lichte Dijkster

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XVIII.

DE SPIEREN AAN DE DYEN, BEENEN EN
VOETEN, OP ZYDE.

- N. De groote Bilspier.
- O. De middenste Bilspier,
- d. De Tweehoofdige Dyespier.
- e. De smalle Dyespier.
- f. De regte Dyespier.
- g. De groote binnenste Dyespier.
- h. De groote buitenste Dyespier.
- i. De Snydersspier.
- k. De breede Zwagtel- of Windelspier.
- l. De voorste Scheenbeenspier.
- m. De Kuitspier.
- n. De Zoolspier.
- o. De eerste Kuitbeenspier.
- p. De lange Teens Uitstrekker.
- q. Des grooten Teens Afvoerder.
- r. Des grooten Teens Uitstrekker.
- s. Des grooten Teens Buiger.
- t. De halfvliezige Spier.
- v. De halfzenuwagtige Spier.
- w. Des kleinen Teens Afvoerder.
- x. De Band, waaronder de Peezen loopen.

NOO.

C

1

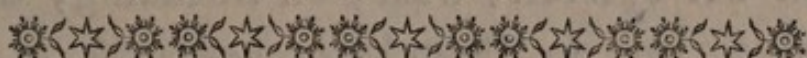
N O O D I G E

ONDERRIGTING,

W E G E N S

DE VOLGENDE

IX P L A A T E N.

Wanneer men zyne Studie tot de Kennis der Anatomie in de Teken-kunst voortzetten wil, met oogmerk om daar van een goed gebruik, in de Teken-, Schilder-, en Beeldhouwkunst, te maaken, dient men 't by het voorgaande niet te laten berusten, maar zig verder te oefenen in de volgende IX *Plaat*en, waar in, tot opheldering, de Spieren, met een roode kleur op de Beenderen van een lichtbruine verf, geplaatst zyn.

Deeze Spieren zyn niet geletterd, maar kunnen, uit de voorgaande Plaat^{en} en Verklaaringen, volgens hun Naamen,

men, gekend, en hier in opgezocht worden; gelyk ook de Beenderen, die egter met dezelfde Letters, tot gemak der studeerenden, als in de eerste IX Plaatn gemerkt zyn. Men herhaale dikwerf deeze beschouwing, en gaa met alle oplettendheid naa, de gedaanten der Spieren, waar, en hoedanig, dezelve op de Beenderen geplaatst zyn; ten einde om zig daar van een duidelyk denkbeeld te vormen, en, volgens de Verklaaringen, het *Begin*, de *Inplanting* en de *Werking* van iedere Spier in 't geheugen te prenten; om daar uit, waar 't noodig is, bekwaamlyk af te leiden, en voor te stellen, de verschillende gedaanten der Spieren, welke op zo veele en onderscheide wyze werkzaam kunnen zyn.

VERKLAARING
DER
SPIEREN,
OP DE VOLGENDE NEGEN
PLAATEN,
GEPLAATST OP DE
BEENDEREN
AAN HET
HOOFD,
DEN
HALSENROMP,
NEVENS DERZELVER
BEGIN, INPLANTING
EN
WERKING,
MET HAARE GEWOONLYKE LATYNS-
SCHE BENAAMINGEN.

Leijer, uitrukken, aanverken
afvenden en droogen.

V E R K L A A R I N G

DE

S T A T I S T I S C H E

OP DE VOLGENDE WEGEN

T L A N T E N

GEWAST OF DE

O E R I N D I E N

A A N H E T

H O O F D

DE

I N A L S T E N O M P

NEVERA DEZELVER

B E G I N , I N P L A N T I N G

DE

W E R K I N G

MET NAAR GEWOONLIJK LATE

TECHNIEK

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XIX EN XX.

DE SPIEREN AAN HET HOOFD VAN
VOOREN.

De schedelbodem.

De Voorhoofdspiere. *Musculi frontales.* *ontspringt van het*

Begin. By de kroonnaad. *voorhoofdsbeen, wortel van*

Inpl. Onder de Wenkbrauwen. *neus, binnen ooghoek*

Werk. Rimpelen het Voorhoofd. *en van den mond bogen*

de wenkbrauwbrug, en eindigt in het

De Slaapspier. *Temporalis.* *gesichts,*

Begin. Van het Slaapbeen en Agterhoofdsbeen.

Inpl. In de kroon der Onderkaak. *of kronenbek vormig*

Werk. Ligt de Onderkaak op. *afschuilen.*

De rondgaande Spier der Oogleden. *Orbicularis*
Palpebrarum.

Begin. In den kleinen hoek van 't Oog.

Inpl. In den grooten hoek van 't Oog.

Werk. Sluit de Oogleden.

De Pyramiedswyze Spier. *Pyramidalis.* *af de rugspier*

Begin. Heel boven van den Neus. *van de neus ont-*

Inpl. In den Rug en Vleugel van den Neus. *springt ge-*

deeltelyk van het neus gestelke van het

voorhoofdsbeen E 5 *gedeelte De is zij in*

zamenhang met de voorhoofdspiere;

loopt van de rug den neus en eindigt

in het gesichts van de neusluchters

den neuslangels.

(1) het boven gewas been. 2 by
deelt larys de zyde van de
ner (62) naar beneden, verduist
zich in twee stroken, van welke

De vryliggende
van den neus -
vleugel en boven
lip. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

De Myrtvormige Spier. *Myrtiformis.*

Begin. Van den grooten Ooghoek.
Inpl. In den Vleugel van den Neus.
Werk. Deze twee verwyden de Neusgaten en heffen den Neusvleugel op.
de smulste zijk
de heest van den
neusvleugel ne
dient, de smulde
en in de
koningznen van
den mond en de heest der bovenlips

De Sluitspier van den Neus. *Constrictor.*

Begin. Aan de bovenlip.
Inpl. Om de Neusgaten.
Werk. Sluit de Neusgaten.

De rondgaande Spier des Monds. *Orbicularis Oris.*

Zy omringt de lippen des monds, gelyk een ring.
Werk. Sluit den mond toe.

De Kaakspier. *Buccinator.*

Begin. Agter van beide de Kaaken.
Inpl. In den hoek der Lippen.
Werk. Dient tot het kaauwen en lachen.

De Jukbeenspier. *Zygomaticus.*

Begin. In 't midden van 't Jukbeen.
Inpl. Alwaar de Lippen zamen komen.
Werk. Trekt den mond naar de ooren; dient mede tot het lachen, en wordt daarom ook genaamd de Lachspier.

De Opligtende Spier der Bovenlip. *Attollens.*

Begin. Regt onder het Ooghol.
Inpl. Aan de zyde der Bovenlip.
Werk. Ligt de bovenste Lip op.

De Nedertrekkende Spier der Lippen. *Deprimens.*

Begin. Aan den rand der Onderkaak.
Inpl. Alwaar beide de Lippen zamen komen.
Werk. Trekt de Lippen nederwaards.

trekt de neus
swek en weinig bukten en beneden
De

De Kinsp. *Mentalis.*

begin — *Begin.* Voor onder de Kin. *begin*
begin — *Inpl.* In de onderste Lip.
begin — *Werk.* Drukt de onderste Lip nederwaards.

De Kaauwsp. *Masfeter.*

Begin. Van het Jukswyze Uitsteeksel.
Inpl. In den hoek der Onderkaak.
Werk. Ligt de Onderkaak op.

DE SPIEREN VAN DEN HALS EN ROMP
VAN VOOREN.De Borstbeens Tepelsp. of schuinsche Halsp. *Sterno-mastoïdeus.*

Begin. Boven van het Borst- en Sleutelbeen.
Inpl. In het Tepelswyze Uitsteeksel.
Werk. Buigt het hoofd voorwaards.

De breede Halsp. *Platysmamyöides.*

Begin. Van de Borst en driehoekige Schouder-
 spier.
Inpl. Aan de Kin, Lippen en den Neus.
Werk. Trekt de Kin en Lippen nederwaards.

De groote Borstsp. *Pectoralis major.*

Begin. Van het Sleutelbeen, Borstbeen en de
 Ribben. *2° het 2^e rib.*

Inpl. Omtrent midden in 't Opperarmbeen. *van den harn*
Werk. Trekt den Arm naar de Borst. *van den grooten knobbe*

De groote voorste Zaagsp. *Serratus anticus major.*

Begin. Van de 5 onderste waare, en van de 2 bo-
 venste onwaare Ribben.

Inpl. In den grond van 't Schouderblad.

Werk. Trekt het Schouderblad voor- en neder-
 waards.

De

De buitenste schuinsche Buikspier. *Obliquus externus Abdominis.*

De onderste ribben naar voren de 4 bovenste tusschen de onderen van de gewone zaagpijlen de 4 onderste tusschen die van de breedte

Begin. Van de Ribben, by de Zaagspier.
Inpl. In de witte streep en het Schaambeen.
Werk. Perst den Buik, omkleedt denzelfven, en bevordert de Ademhaaling.

De regte Buikspier, met de witte Streep, en dwarsche afdeelingen. *Rectus & Linea alba.*

Begin
Begin

Begin. Van 't Schaambeen.
Inpl. In het Borstbeen, en de Ribben.
Werk. Dient, gelyk de voorgaande, tot perfsing van den Buik en bevordering der Ademhaaling.

De Pyramiedswyze Spier. *Pyramidalis.*

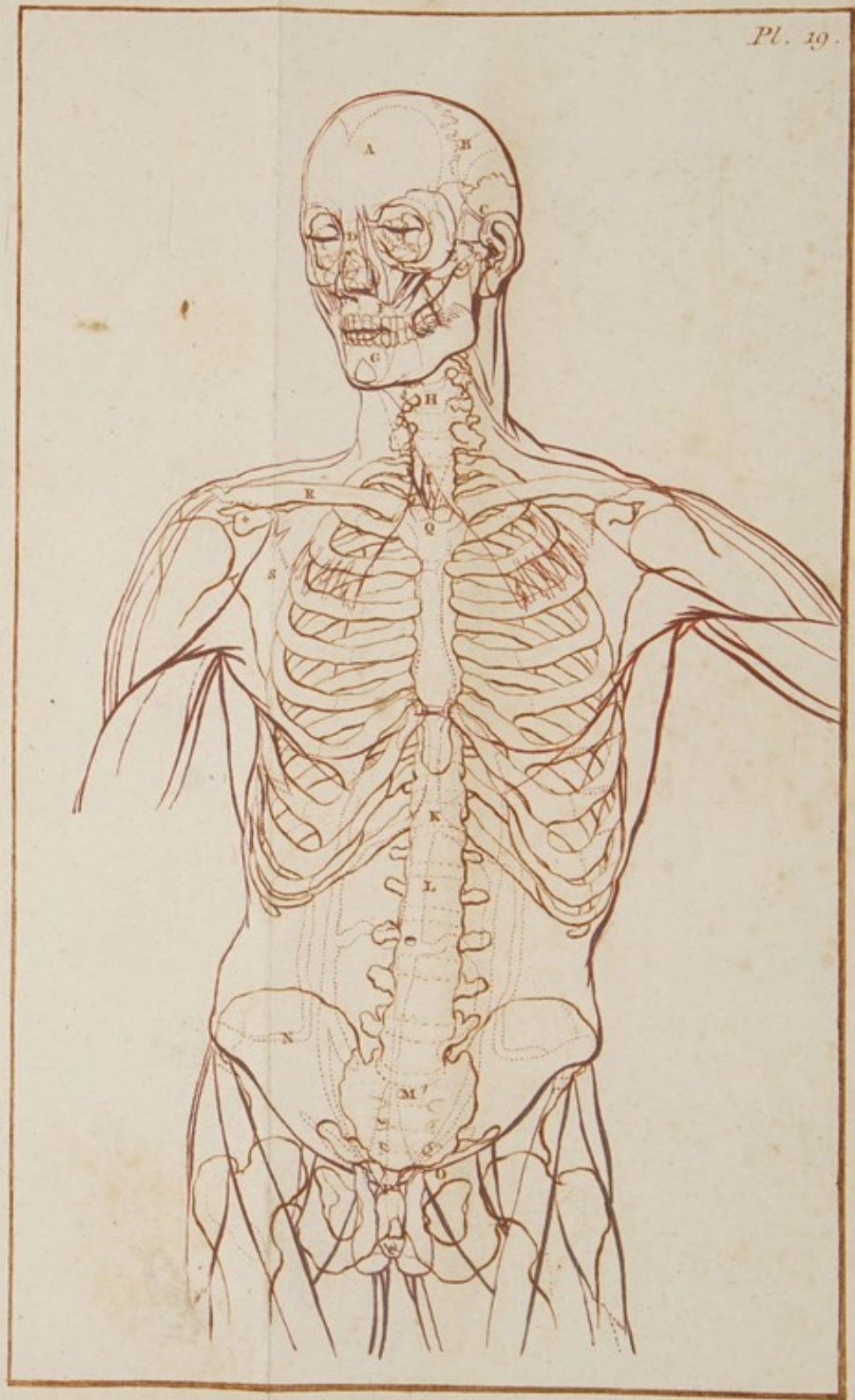
Begin. Voor van het Schaambeen.
Inpl. Midden onder den Navel.
Werk. Bevordert mede de perfsing van den Buik en Ademhaaling.

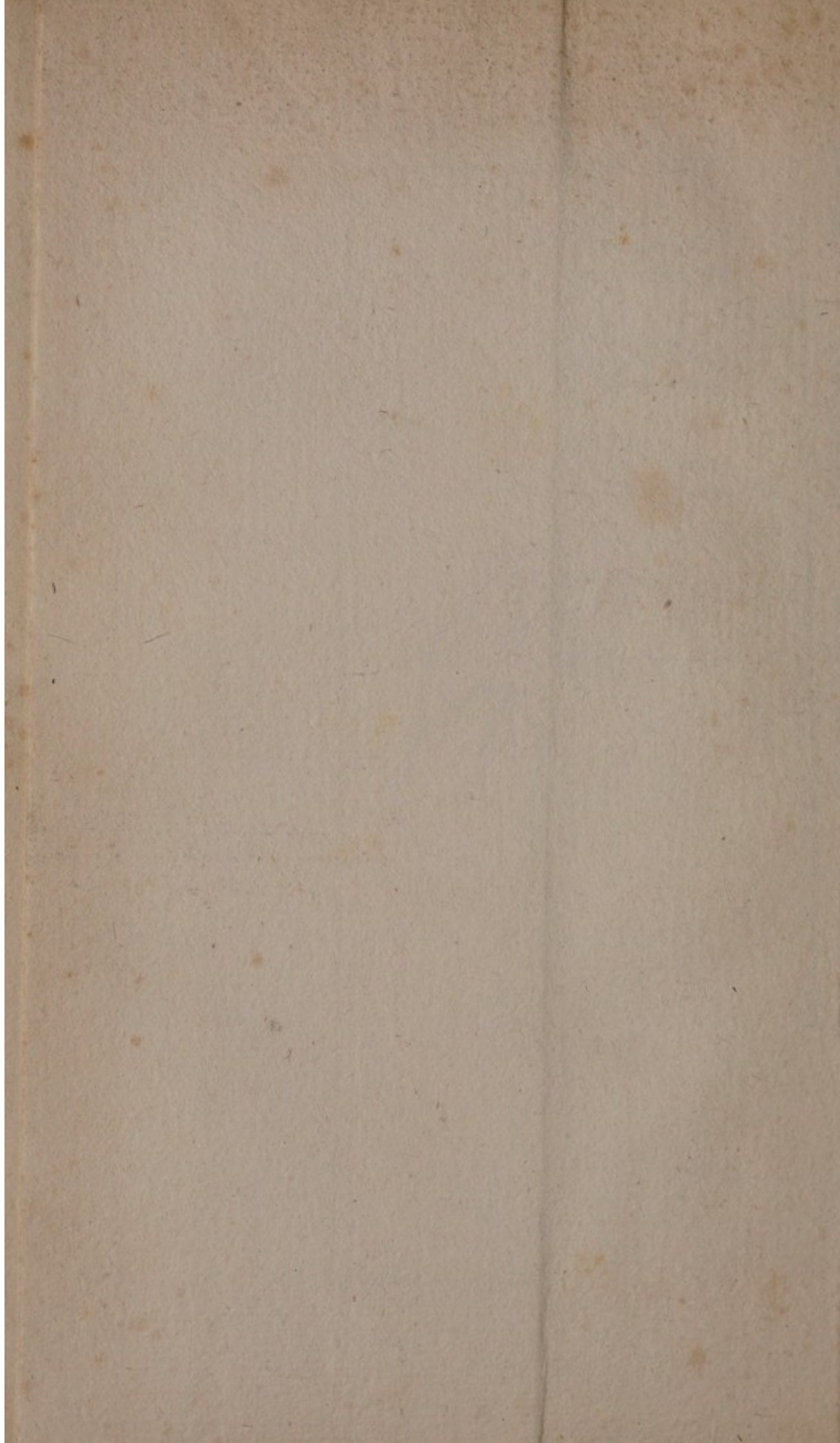
De Navel.

AAN DEN ARM.

De Driehoekige Spier.

De Spieren van de Dye.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XX EN XIX.

DE SPIEREN AAN HET HOOFD, AAN DE
ZYDE, EN VAN AGTEREN.

De Slaapspier. *Temporalis.*

Begin. Van het Slaapbeen en Agterhoofdsbeen.

Inpl. In de kroon der Onderkaak.

Werk. Ligt de Onderkaak op.

De Agterhoofdspier. *Occipitalis.*

Begin. Onder aan het Agterhoofd. *van de halve sirkel*

Inpl. Aan de Winkelsnaad. *vormige lijn en eindigt*

Werk. Trekt de huid agterwaards. *in het gesevluis.*

DE SPIEREN AAN DEN HALS EN ROMP.

De Borstbeens Tepelspier of Schuinsche Halspier.

Sterno-mastoideus.

Begin. Boven van het Borst- en Sleutelbeen.

Inpl. In het Tepelwyze Uitsteekzel.

Werk. Buigt het Hoofd voorwaards.

De

Inpl. aan het
Schouderblad
einde van het
sleutelbeen aan
der achterkant
en van den
Schouderblads kam.

De Monnikskapspier. *Cucullaris* of *Trapezius*.

Begin. Aan de zyde van den Rug, Hals en het Agterhoofd.

Inpl. In het Schouderblad, en Sleutelbeen.

Werk. Beweegt het Schouderblad op verscheide-nerlei wyze.

De kleine ronde Spier. *Teres minor*.

Inpl. van de
groote opperarm-
beensknobbel.

Begin. Van den ondersten rand van het Schouderblad.

Inpl. In den Hals van het Opperarmbeen.

Werk. Haalt den Arm agterwaards.

De groote ronde Spier. *Teres major*.

Inpl. aan den
hoek van den
kleinen knobbel

Begin. Van den ondersten hoek, of punt van 't Schouderblad.

Inpl. Even onder het hoofd van het Opperarmbeen.

Werk. Trekt den Arm nederwaards.

De Ondergraats- of Doornspier. *Infraspinatus*.

Inpl. in de mid-
delste vlakke van den
groten knobbel van
het opperarmbeen

Begin. Onder de graat of doorn van het Schouderblad.

Inpl. In den Hals van het Opperarmbeen.

Werk. Haalt den Arm agterwaards.

De breedste Rugspier. *Latisimus Dorsi*.

Inpl. aan de kam
van den kleinen opper-
armbeensknobbel,
eenige wervelen
van den rug
naar de kam
van den groten knobbel.

Begin. Zeer breed van den rand van het Darmbeen, en van alle de doornagtige uitsteekzels van het Heiligbeen, en die der Lendenwervelen, en van de 7de onderste van den Rug.

Inpl. In het bovenst en binnenst van het Opperarmbeen.

Werk. Trekt den Arm agter- en nederwaards.

De Schuinsche Buikspier. *Obliquus externus Abdominis.*

Begin. Van de Ribben, by de Zaagspier.

Inpl. In de witte Streep en het Schaambeentje.

Werk. Perst den Buik, omkleedt denzelfden, en bevordert de Ademhaaling.

AAN DE DYE.

De groote Bilspier. *Gluteus major.*

Begin. Van de buitenvlakte van het Darmbeen, van het Heiligbeen en Heupbeen.

Inpl. Met een breede Pees, 4 vingeren onder den grooten Draaijer, aan de agterzyde van het Dyebeen.

Werk. Strekt het Dyebeen uit.

De middenste Bilspier. *Gluteus medius.*

Begin. Van de buitenvlakte van het Darmbeen.

Inpl. In den grooten Draaijer.

Werk. Strekt het Dyebeen uit.

AAN DEN ARM.

De driehoekige Schouderpier. *Deltoïdes.*

Begin. Van het Sleutelbeen en Schouderblad.

Inpl. Byna midden in het Opperarmbeen.

Werk. Heft den Arm in de hoogte.

De Schiedamsche Dijkzijde. Opdracht van de
Rijks- van de Rijkten, by de Rijkten.
In de wijk van de Rijkten en der Rijkten.
De Rijkten van de Rijkten, om de Rijkten,
bevocht de Rijkten.

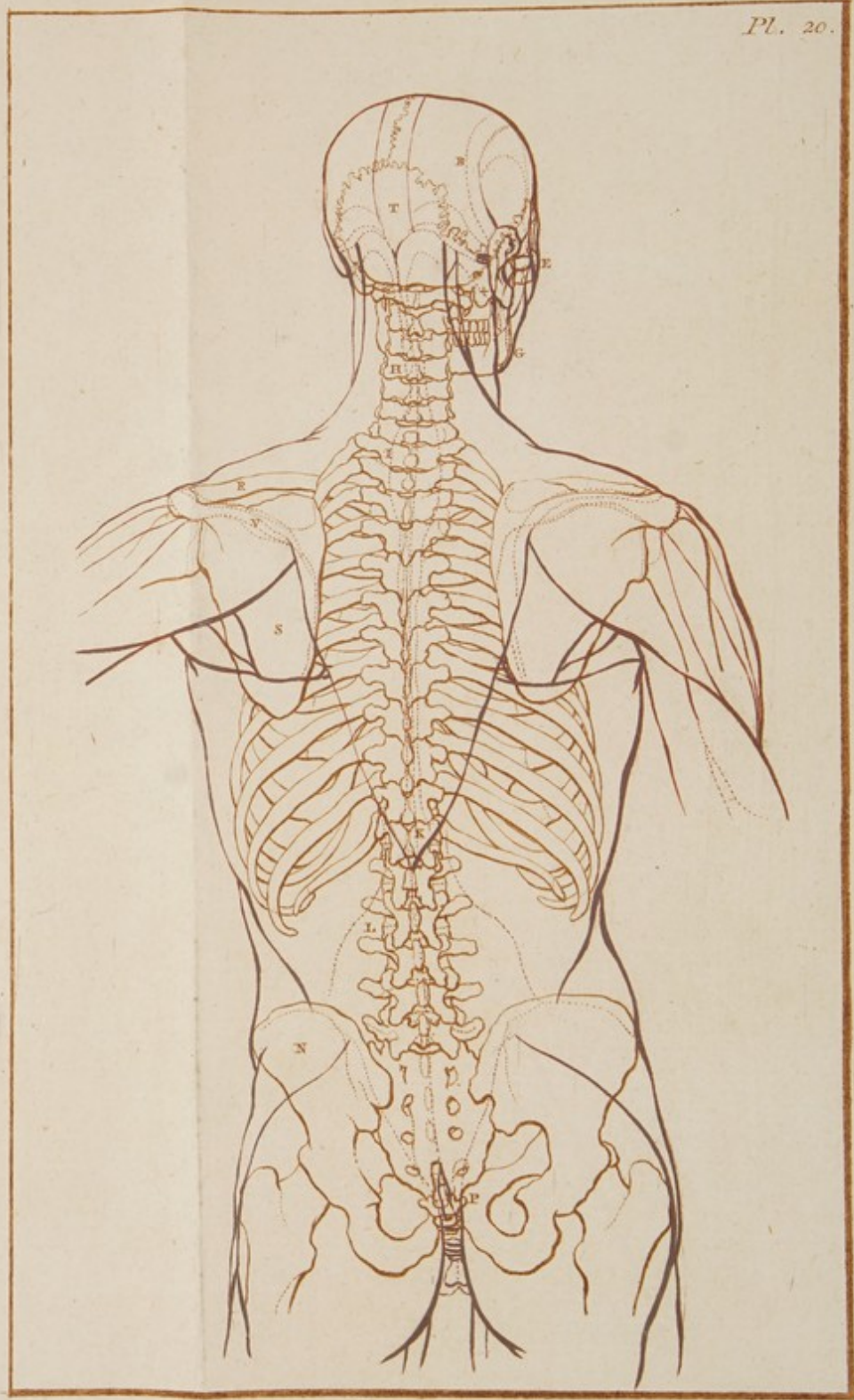
AAN DE D. R. R.

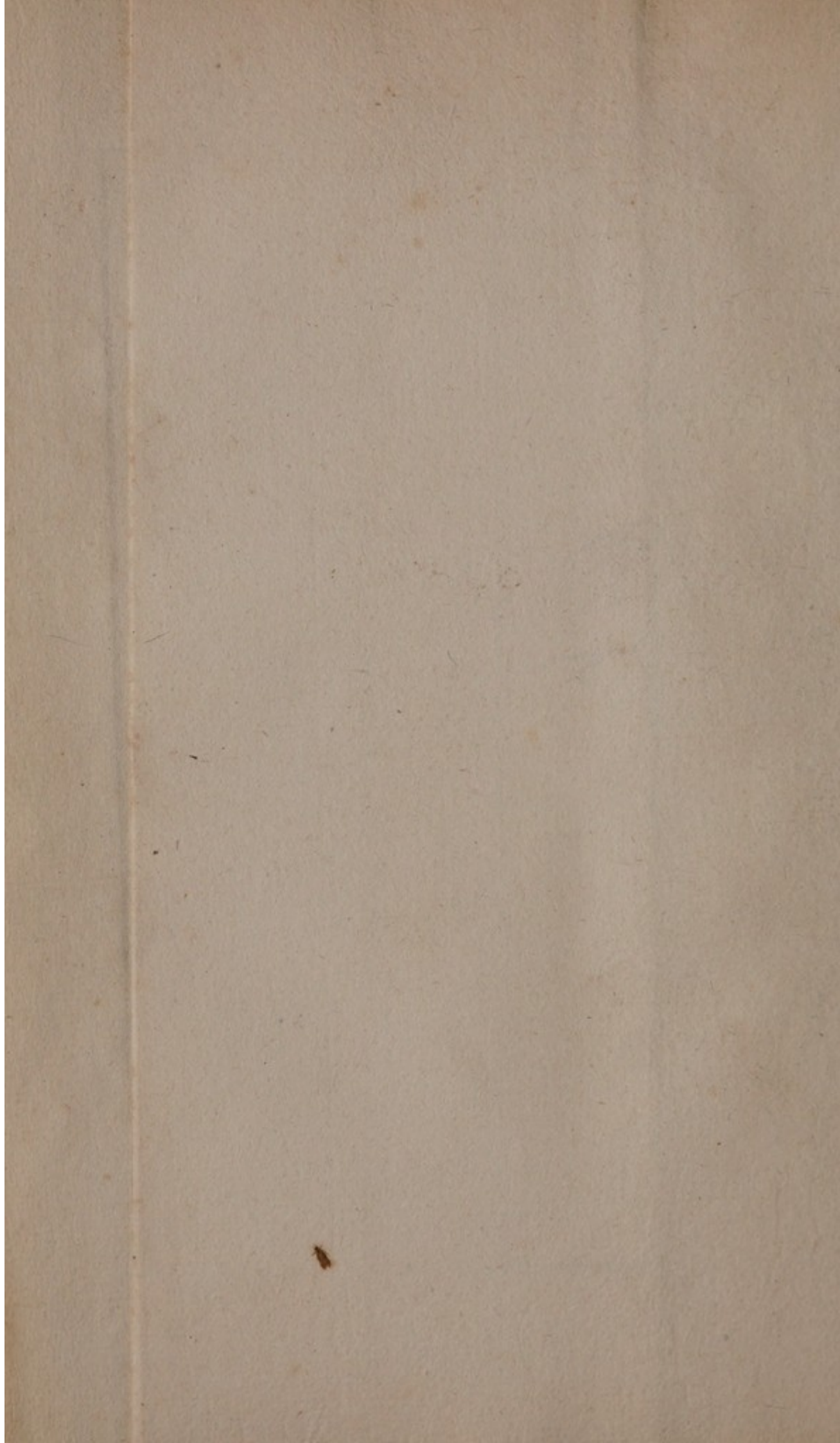
De Rijkten Dijkzijde. Opdracht van de
Rijks- van de Rijkten van der Rijkten,
van der Rijkten en der Rijkten.
In de wijk van de Rijkten, A Rijkten en der
Rijkten van der Rijkten, om de Rijkten
van der Rijkten.
Werk. Rijkten der Rijkten.

De Rijkten Dijkzijde. Opdracht van de
Rijks- van de Rijkten van der Rijkten,
van der Rijkten en der Rijkten.
In de wijk van de Rijkten, A Rijkten en der
Rijkten van der Rijkten, om de Rijkten
van der Rijkten.
Werk. Rijkten der Rijkten.

AAN DEN A. R. M.

De Rijkten Dijkzijde. Opdracht van de
Rijks- van der Rijkten en der Rijkten.
In de wijk van der Rijkten en der Rijkten.
Werk. Rijkten van der Rijkten.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XXI.

DE SPIEREN VAN HET HOOFD TER ZYDE.

De Voorhoofds-Spiere. *Musculi frontales.*

Begin. By de kroonnaad.

Inpl. Onder de Wenkbrauwen.

Werk. Rimpelen de huid van het Voorhoofd.

De Slaapspier. *Temporalis.*

Begin. Van het Slaapbeen en Agterhoofdsbeen.

Inpl. In de kroon der Onderkaak.

Werk. Ligt de Onderkaak op.

De rondgaande Spier der Oogleden. *Orbicularis
Palpebrarum.*

Begin. In den kleinen hoek van het Oog.

Inpl. In den grooten hoek van het Oog.

Werk. Sluit de Oogleden.

De Agterhoofds-spieer. *Occipitalis.*

Begin. Onder aan het Agterhoofd.

Inpl. Aan de Winkelnaad.

Werk. Trekt de huid agterwaards.

AAN DEN HALS EN ROMP.

De Borstbeens Tepelspier, of schuinsche Halspier.
Sterno-mastoïdeus.

Begin. Boven van het Borst- en Sleutelbeen.

Inpl. In het tepelwyze Uitsteekzel.

Werk. Buigt het Hoofd voorwaards.

De Monnikkapspier. *Cucullaris*, of *Trapezius*.

Begin. Aan de zyde van den Rug, Hals en het Agterhoofd.

Inpl. In het Schouderblad en Sleutelbeen.

Werk. Beweegt het Schouderblad op verscheiderlei wyze.

De kleine ronde Spier. *Teres minor*.

Begin. Van den onderste rand van het Schouderblad.

Inpl. In den hals van het Opperarmbeen.

Werk. Haalt den Arm agterwaards.

De groote ronde Spier. *Teres major*.

Begin. Van den onderste hoek, of punt van het Schouderblad.

Inpl. Even onder het hoofd van het Opperarmbeen.

Werk. Trekt den Arm nederwaards.

De Ondergraats- of Doornspier. *Infraspinatus*.

Begin. Onder de graat of doorn van het Schouderblad.

Inpl. In den hals van het Opperarmbeen.

Werk. Haalt den Arm agterwaards.

De breedste Rugspier. *Latisfimus Dorsi.*

Begin. Zeer breed van den rand van het Darmbeen, en van alle de doornagtige Uitsteekzels van het Heiligbeen; die der Lendenwervelen, en van de 7 onderste van den rug.

Inpl. In het bovenst en binnenst van het Opperarmbeen.

Werk. Trekt den arm agter- en nederwaards.

De groote Borstspier. *Pectoralis major.*

Begin. Van het Sleutelbeen, Borstbeen en de Ribben.

Inpl. Omtrent midden in het Opperarmbeen.

Werk. Trekt den Arm naar de Borst.

De groote voorste Zaagspier. *Serratus anticus major.*

Begin. Van de 5 onderste waare, en van de 2 bovenste onwaare Ribben.

Inpl. In den grond van het Schouderblad.

Werk. Trekt het Schouderblad voor- en nederwaards.

De buitenste schuinsche Buikspier. *Obliquus externus Abdominis.*

Begin. Van de Ribben by de Zaagspier.

Inpl. In de witte Streep en het Schaambeen.

Werk. Perst den Buik; omkleedt denzelfven, en bevordert de Ademhaaling.

De regte Buikspier, met de witte Streep, en de dwarfsche afdeelingen. *Rectus et Linea alba.*

Begin. Van het Schaambeen.

Inpl. In het Borstbeen en de Ribben.

Werk. Dient, gelyk de voorgaande, tot persing van den Buik, en bevordering der Ademhaaling.

De groote Bilspier. *Gluteus major.*

Begin. Van de buitenvlakte van het Darmbeen,
van het Heiligbeen en Heupbeen.

Inpl. Met een breede Pees, 4 vingeren onder
den grooten Draaijer aan de agterzyde
van het Dyebeen.

Werk. Strekt het Dyebeen uit.

De middenste Bilspier. *Gluteus medius.*

Begin. Van de buitenvlakte van het Darmbeen.

Inpl. In den grooten Draaijer.

Werk. Strekt het Dyebeen uit.

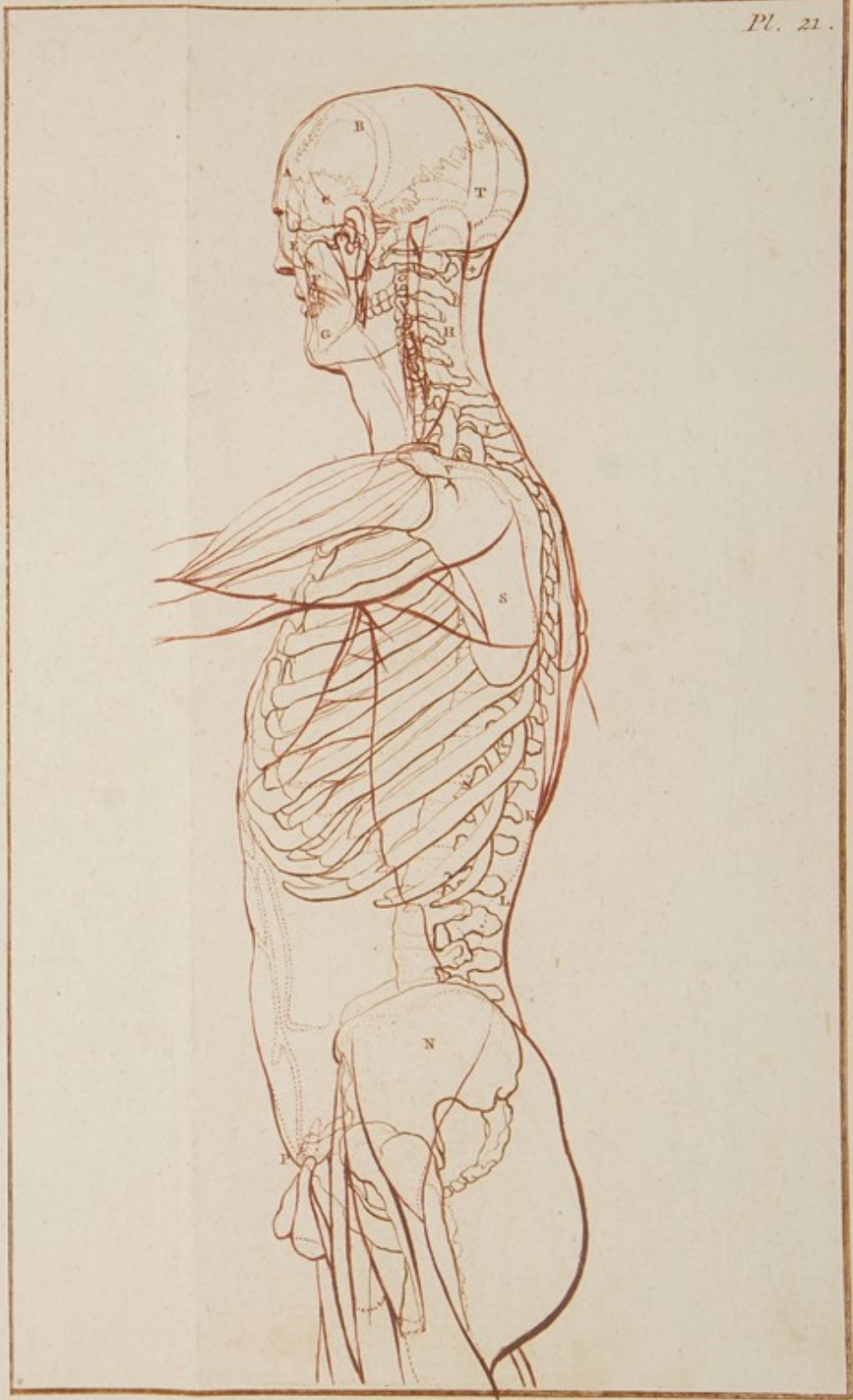
AAN DEN ARM.

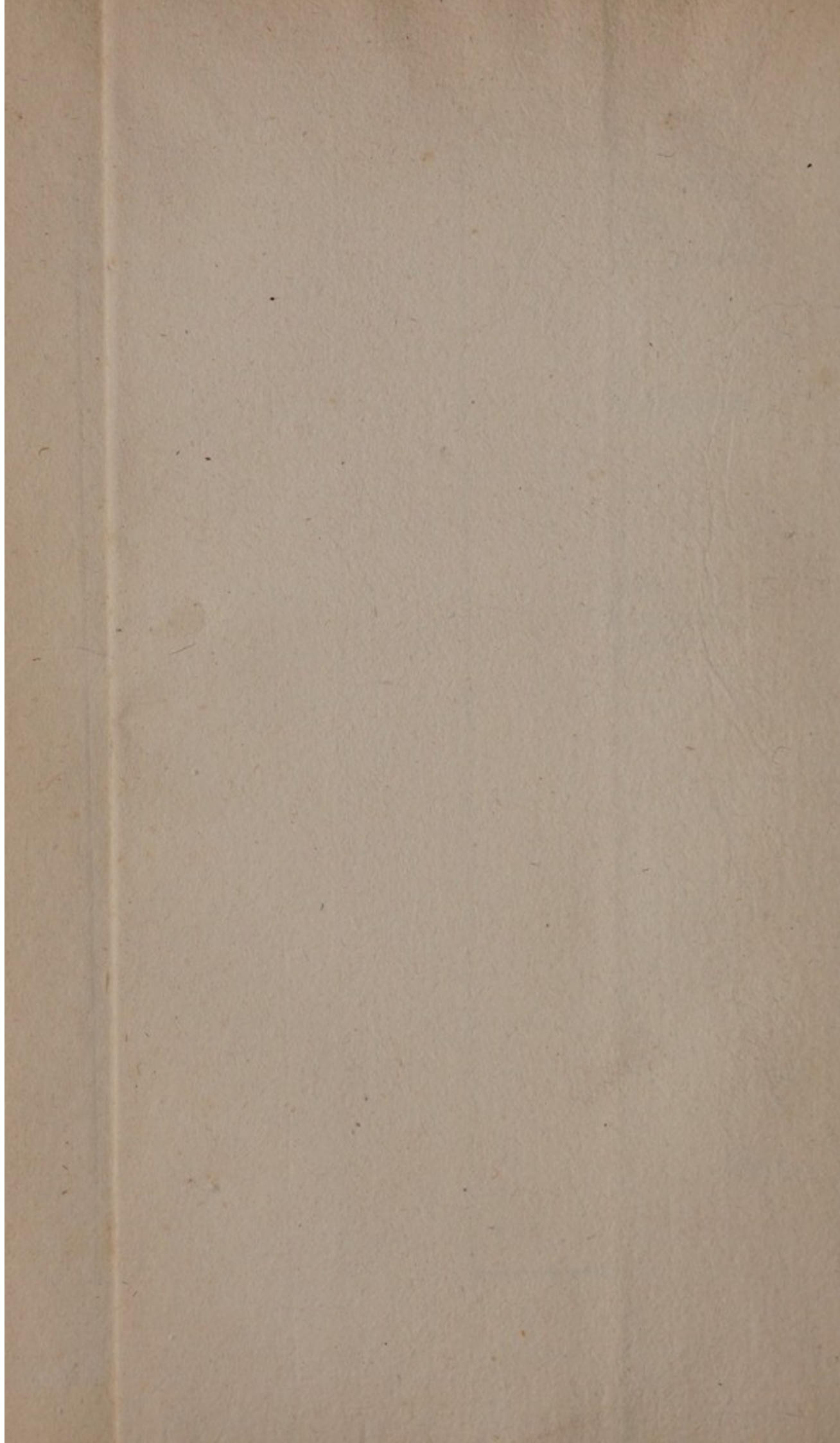
De Driehoekige Schouderpier. *Deltoïdes.*

Begin. Van het Sleutelbeen en Schouderblad.

Inpl. Byna midden in het Opperarmbeen.

Werk. Heft den Arm in de hoogte.

VERKLAARING
VAN DE
SPIEAREN,
AAN DEN
ARM EN DE HAND.
NEVENS DERZELVER
BEGIN, INPLANTING
EN
WERKING.
MET HAARE GEWOONLYKE LATYN-
SCHE BENAAMINGEN.

V E R K L A A R I N G

V A N D E

S T R I K E R E N

A A N D E

A R M E E D E H A N D

H E E R S G E D E E L D E

B E E T I N G

E N

W E R K I N G

M E T H A A R E G E W O O N L Y K E L A T T E

E N D E B E S L U T T I N G E N

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XXII.

DE SPIEREN AAN DEN ARM EN DE HAND
VAN VOOREN.

De Driehoekige Schouderflier. *Deltoïdes.*

Begin. Van het Sleutelbeen en Schouderblad.

Inpl. Byna midden in het Opperarmbeen.

Werk. Heft den arm in de hoogte.

De Tweehoofdige Spier. *Biceps.*

Begin. Op twee plaatzen van het Schouderblad. *deze twee plaatzen*

Inpl. In het bovenste van het Spaakbeen. *zijn: het voorste*

Werk. Buigt den Elleboog. *zijn: met het voorste en de ge-*
meenschappelijke van het schouderblad.

De binnenste Armspier. *Brachieus internus.*

Begin. Van de Schouder, onder de driehoekige Spier. *en met een*

Inpl. Boven aan het Ellebeen. *aan de binnenste zijde van de*

Werk. Buigt mede den Elleboog. *de inplanting van de*
voorenstaande arm spier

F 4

De

*de voorenstaande armspier ontspringt gemeenzaaklyk
prelijkt met het voorste hoefel van de tweehoofdige
van het voorenstaande met het voorste, Puychaud een
aan twee plaatzen op het midden van de binnen-
vlakke van het opperarmbeen. Werk: trekt de
arm naar voren en naar binnen, draagt er
toe bij hem op te luyten.*

De Driehoofdige Spier. *Triceps*.
bestaande in de volgende drie Spieren.

Het buitenste gewricht

De buitenste Armspier. *Brachius externus*.
Begin. Aan de buitenzyde van het Opperarmbeen.
Inpl. In het Ellebeens uitsteekzel.

Het middelste gewricht

De lange Elleboogs Uitstrekker. *Extensor Cubiti longus*.

Begin. Van den Hals van het Schouderblad.
Inpl. Mede in het Ellebeens Uitsteekzel.

Het binnenste gewricht

De korte Elleboogs Uitstrekker. *Extensor Cubiti brevis*.

Begin. Aan de binnenzyde van het Opperarmbeen.
Inpl. Mede in het Ellebeens Uitsteekzel.
Werk. Deeze, met de twee voorigen te samen, de driehoofdige Spier genaamd, strekken den Onderarm uit.

De ronde voorömkeerende Spier. *Pronator rotundus*.

Begin. Van de binnenknokkel des Opperarmbeens.
Inpl. Midden in de buitenzyde van het Spaakbeen.
Werk. Draait het Spaakbeen met de Hand voor- en binnenwaards.

De arm- en spaakbeenzyde

De lange agterömkeerende Spier. *Supinator longus*.

Begin. Buitenwaards van het Opperarmbeen.
Inpl. In de onderste knokkel van het Spaakbeen.
Werk. Draait het Spaakbeen met de Hand agter- en buitenwaards.

De lange Handpalmspier. *Palmaris longus*.

Begin. Van de binnenste knokkel van het Opperarmbeen, en gaat, met een lange Pees, *Inpl.* in de Palm van de Hand, alwaar dezelve in een breed peesagtig uitspanzel zig uitbreidt.
Werk. Rimpelt en maakt de Handpalm hol.

De

De kleine elleboogsgewricht.

begin aan de buitenknokkel van het opperarmbeen.
inpl. van boven aan de buitenvlakte der elleboogsgewricht.
werk. steekt den voorarm uit.

De binnenste Ellebeenspier. *Cubiteus internus.*

Begin. Van de binnenste knokkel van het Opperarmbeen.

Inpl. By den kleinen Vinger. *of erubiteus*

Werk. Buigt de Voorhand.

De binnenste Spaakbeenspier. *Radialis internus.* *of de binnenste handbeenspier*

Begin. Van de binnenste knokkel van het Opperarmbeen.

Inpl. In de Voorhand by den Duim. *aan de grondvlakte*

Werk. Buigt mede de Voorhand, *van het tweede middel vingersbeen.*

De Duims Afvoerder. *Abductor Pollicis.*

Begin. Aan de Voorhand onder den Duim.

Inpl. In het eerste en tweede beentje van den Duim.

Werk. Voert den Duim af.

De korte Handpalmspier. *Palmaris brevis.*

Begin. Van het deel van de Nahand, dat onder den kleinen Vinger is.

Inpl. In de huid van de Handpalm.

Werk. Maakt de Handpalm hol.

De oppervlakkige vingerbeenspier.

Begin. van de binnenste knokkel van het opperarmbeen, van het boven einde der ellekruis en met eenige bundels van het vingersbeen.

Inpl. in vier punten gesplitst aan de 2de tot de 5de vinger

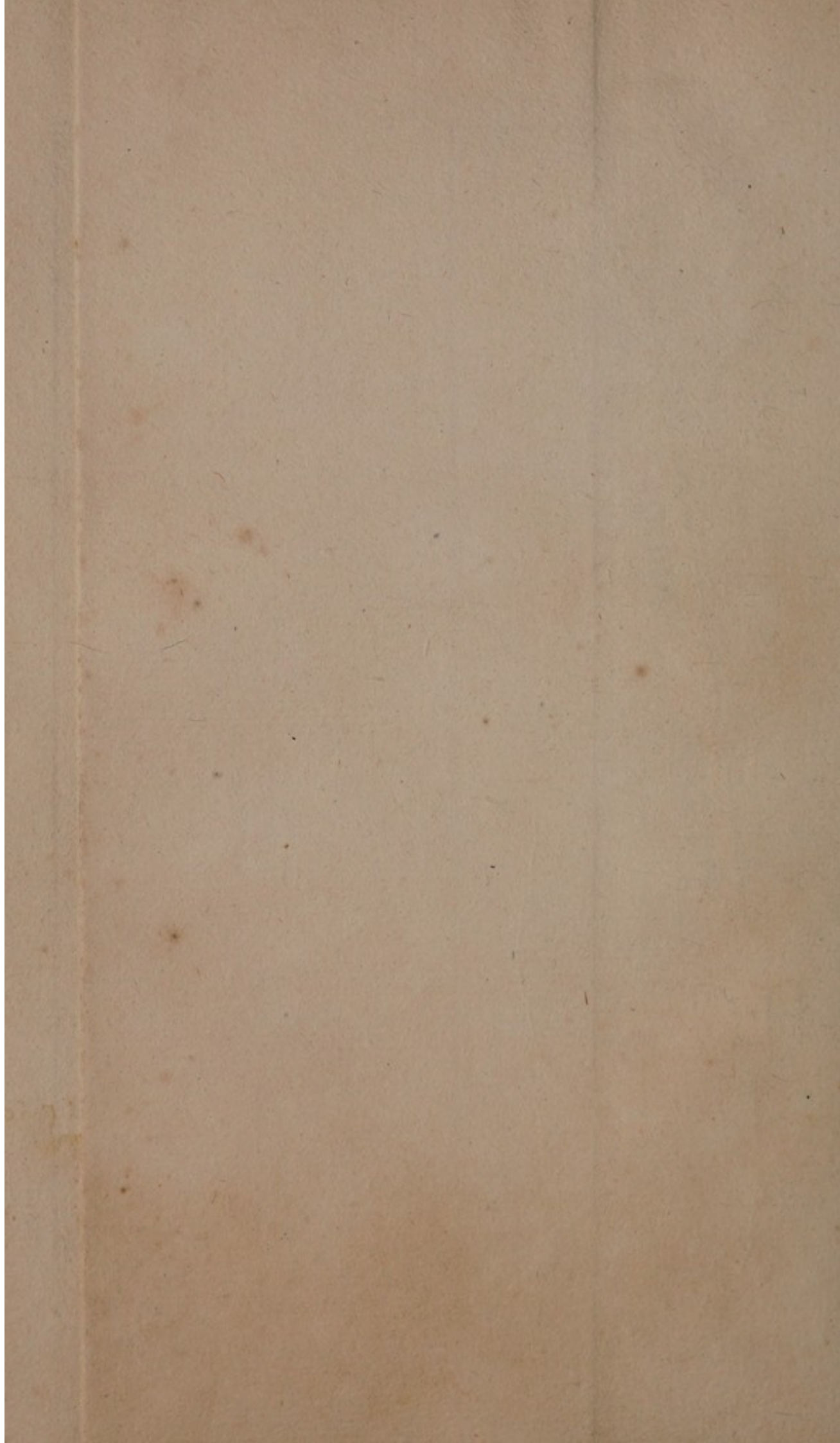
F 5

VER-

met. buigt het tweede knooppunt van de 2de - 5de vinger en helpt de uitgeyende vingers tot elkander overen.

Pl. 22.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XXIII.

DE SPIEREN VAN DEN ARM EN DE HAND
VAN AGTEREN,

De Driehoekige Schouderpier. *Deltoïdes.*

Begin. Van het Sleutelbeen en Schouderblad,

Inpl. Byna midden in het Opperarmbeen.

Werk. Heft den Arm in de hoogte.

De buitenste Armspier. *Brachieus externus.*

Begin. Aan de buitenzyde van het Opperarmbeen.

Inpl. In het Ellebeens Uitsteekzel.

De lange Elleboogs Uitstrekker. *Extensor Cubiti
ongus.*

Begin. Van den Hals van het Schouderblad.

Inpl. Mede in het Ellebeens Uitsteekzel.

De

De korte Elleboogs Uits trekker. *Extensor Cubiti brevis.*

Begin. Aan de binnenzyde van het Opperarmbeen.

Inpl. Mede in het Ellebeens Uits teekzel.

Werk. Deeze, met de twee voorigen te samen, de driehoofdige Spier genaamd, strekken den Onderarm uit.

lange buitenste handstrekker

De buitenste lange Spaakbeenspier. *Radialis externus longus.*

Begin. Van de buitenste knokkel des Opperarmbeens.

Inpl. In het eerste beentje der Nahand.

Werk. Strekt de Voorhand uit.

de korte buitenste handstrekker

De buitenste korte Spaakbeenspier. *Radialis externus brevis.*

Begin. Van de buitenste knokkel van het Opperarmbeen.

Inpl. In het tweede beentje van de Nahand.

Werk. Strekt de Voorhand uit.

De binnenste Ellebeenspier. *Ulnaris internus.*

Begin. Van de binnenste knokkel van het Opperarmbeen.

Inpl. By den kleinen Vinger.

Werk. Buigt de Voorhand.

De buitenste Ellebeenspier. *Ulnaris externus.*

Begin. Van de buitenste knokkel van het Opperarmbeen.

Inpl. Aan de Nahand in het beentje dat onder den kleinen Vinger is.

Werk. Strekt de Voorhand uit.

De gemeene Uittrekker der Vingeren. *Extensor communis Digitorum.*

Begin. Van de buitenste knokkel van het Opperarmbeen , gaat langs de buitenzyde van den Onderarm benedenwaards , en verdeelt zig buiten op de hand in vier Peezen.

Inpl. In den rug van de kootjes der vier Vingeren.

Werk. Strekt de vier Vingeren uit.

De korte Duims Uittrekker. *Extensor Pollicis brevis.*

Begin. Van het Ellebeen uitwendig.

Inpl. Buiten aan het eerste lid van den Duim.

Werk. Strekt den Duim uit.

De lange Uittrekker des Duims. *Extensor Pollicis longus.*

Begin. Van het Ellebeen buitenwaards.

Inpl. Buiten in het tweede en derde lid van den Duim.

Werk. Strekt den Duim uit.

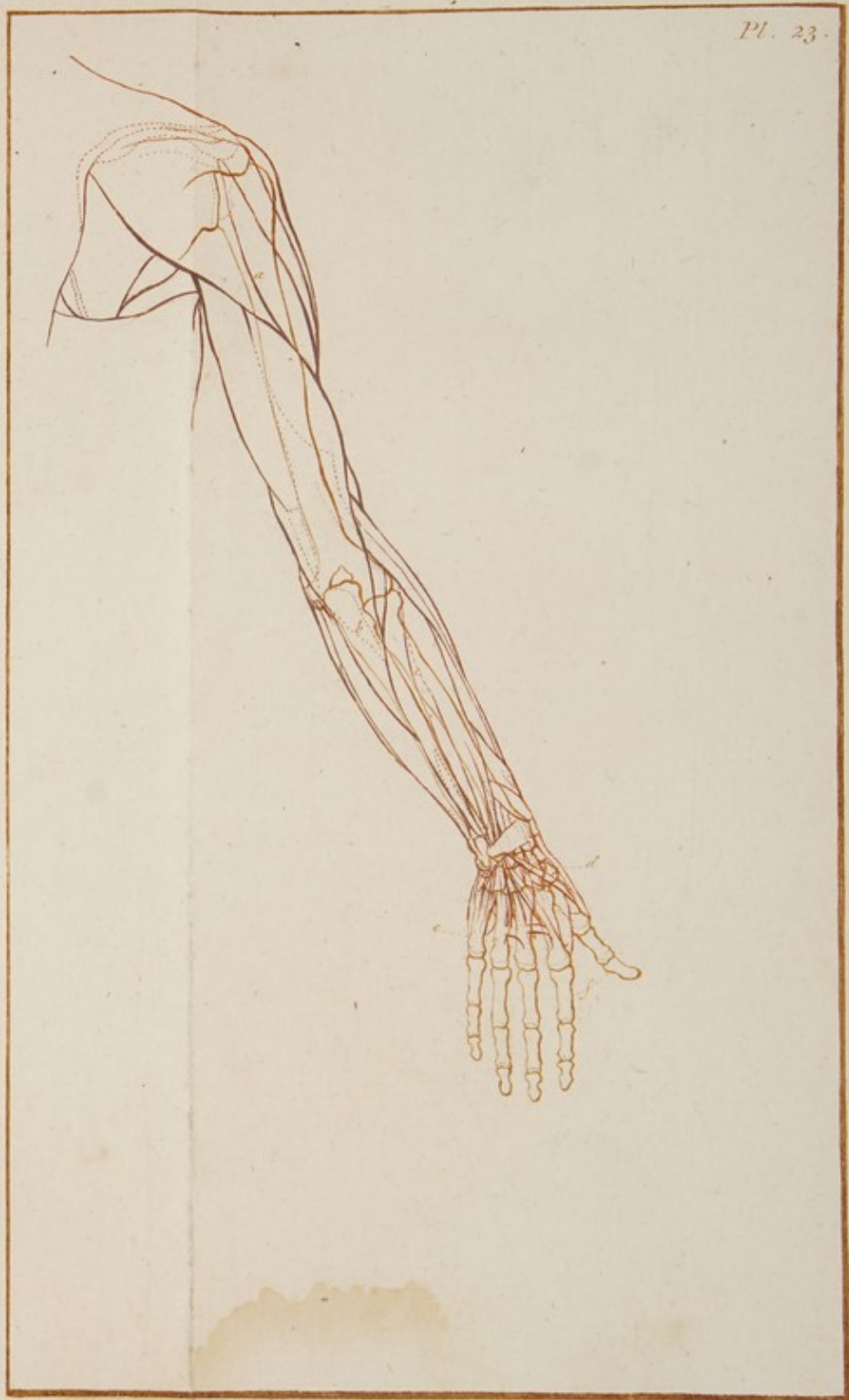
De Wysvingers Afvoerder. *Abductor Indicis.*

Begin. Aan de zyde van het eerste lid des Duims , en van het eerste Nahandsbeen.

Inpl. In het eerste Lid des Wysvingers aan de zyde des Duims.

Werk. Brengt den Wysvinger van de andere Vingeren af naar den Duim.

De Band , waaronder de Peezen doorgaan.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XXIV.

DE SPIEREN, AAN DEN ARM EN DE HAND.

De Driehoekige Schouderfpiër. *Deltoïdes.*

Begin. Van het Sleutelbeen en Schouderblad.

Inpl. Byna midden in het Opperarmbeen.

Werk. Heft den Arm in de hoogte.

De Tweehoofdige Spier. *Biceps.*

Begin. Op twee plaatzen van het Schouderblad.

Inpl. In het bovenste van het Spaakbeen.

Werk. Buigt den Elleboog.

De binnenste Armspier. *Brachieus internus.*

Begin. Van de Schouder, onder de driehoekige Spier.

Inpl. Boven aan het Ellebeen.

Werk. Buigt mede den Elleboog.

De ronde voorömkeerende Spier. *Pronator rotundus.*

Begin. Van de binnenknokkel des Opperarmbeens.

Inpl. Midden in de buitenzyde van het Spaakbeen.

Werk. Draait het Spaakbeen met de Hand voor- en binnenwaards.

De

De lange agterömkeerende Spier. *Supinator longus.*

Begin. Buitenwaards van het Opperarmbeen.

Inpl. In de onderste knokkel van het Spaakbeen.

Werk. Draait het Spaakbeen met de Hand agter- en buitenwaards.

De lange Handpalmspier. *Palmaris longus.*

Begin. Van de binnenste knokkel van het Opperarmbeen, en gaat, met een lange Pees,

Inpl. in de Palm van de Hand, alwaar dezelve in een breed peesagtig uitspanzel zig uitbreidt.

Werk. Rimpelt en maakt de Handpalm hol.

De binnenste Ellebeenspier. *Cubiteus internus.*

Begin. Van de binnenste knokkel van het Opperarmbeen.

Inpl. By den kleinen Vinger.

Werk. Buigt de Voorhand.

De binnenste Spaakbeenspier. *Radialis internus.*

Begin. Van de binnenste knokkel van het Opperarmbeen.

Inpl. In de Voorhand by den Duim.

Werk. Buigt mede de Voorhand.

De buitenste lange Spaakbeenspier. *Radialis externus longus.*

Begin. Van de buitenste knokkel des Opperarmbeens.

Inpl. In het eerste beentje der Nahand.

Werk. Strekt de Voorhand uit.

De buitenste korte Spaakbeenspier. *Radialis externus brevis.*

Begin. Van de buitenste knokkel van het Opperarmbeen.

Inpl. In het tweede beentje van de Nahand.

Werk. Strekt de Voorhand uit.

De

De buitenste Ellebeenspier. *Ulnaris externus.*

Begin. Van de buitenste knokkel van het Opperarmbeen.

Inpl. Aan de Nahand, in het beentje, dat onder den kleinen Vinger is.

Werk. Strekt de Voorhand uit.

De gemeene Uitstrekker der Vingeren. *Extensor communis Digitorum.*

Begin. Van de buitenste knokkel van het Opperarmbeen, gaat, langs de buitenzyde van den Onderarm, benedenwaards, en verdeelt zig, buiten op de hand, in vier Peezen.

Inpl. In den rug van de kootjes der vier Vingeren.

Werk. Strekt de vier Vingeren uit.

De korte Duims Uitstrekker. *Extensor Pollicis brevis.*

Begin. Van het Ellebeen uitwendig.

Inpl. Buiten aan het eerste lid van den Duim.

Werk. Strekt den Duim uit.

De Wysvingers Afvoerder. *Abductor Indicis.*

Begin. Aan de zyde van het eerste lid des Duims en van het eerste Nahandsbeen.

Inpl. In het eerste lid des Wysvingers, aan de zyde des Duims.

Werk. Brengt den Wysvinger van de andere Vingeren af naar den Duim.

De Band, waaronder de Peezen doorgaan.

The following table shows the number of persons who were employed in the various occupations in the year 1870.

The number of persons employed in the various occupations in the year 1870, is as follows:

The number of persons employed in the various occupations in the year 1870, is as follows:

The number of persons employed in the various occupations in the year 1870, is as follows:

The number of persons employed in the various occupations in the year 1870, is as follows:

VERKLAARING
VAN DE
SPIEREN,
AAN DE
DYE, HET BEEN
EN DEN
VOET.
NEVENS DERZELVER
BEGIN, INPLANTING
EN
WERKING.
MET HAARE GEWOONLYKE LATYN-
SCHE BENAAMINGEN.

V E R K L A A R I N G

V A N

S T A T U T E N

V A N

D E R N E D E R

T R O N

V O N

K E N N E R

B E G I N N I N G

E N

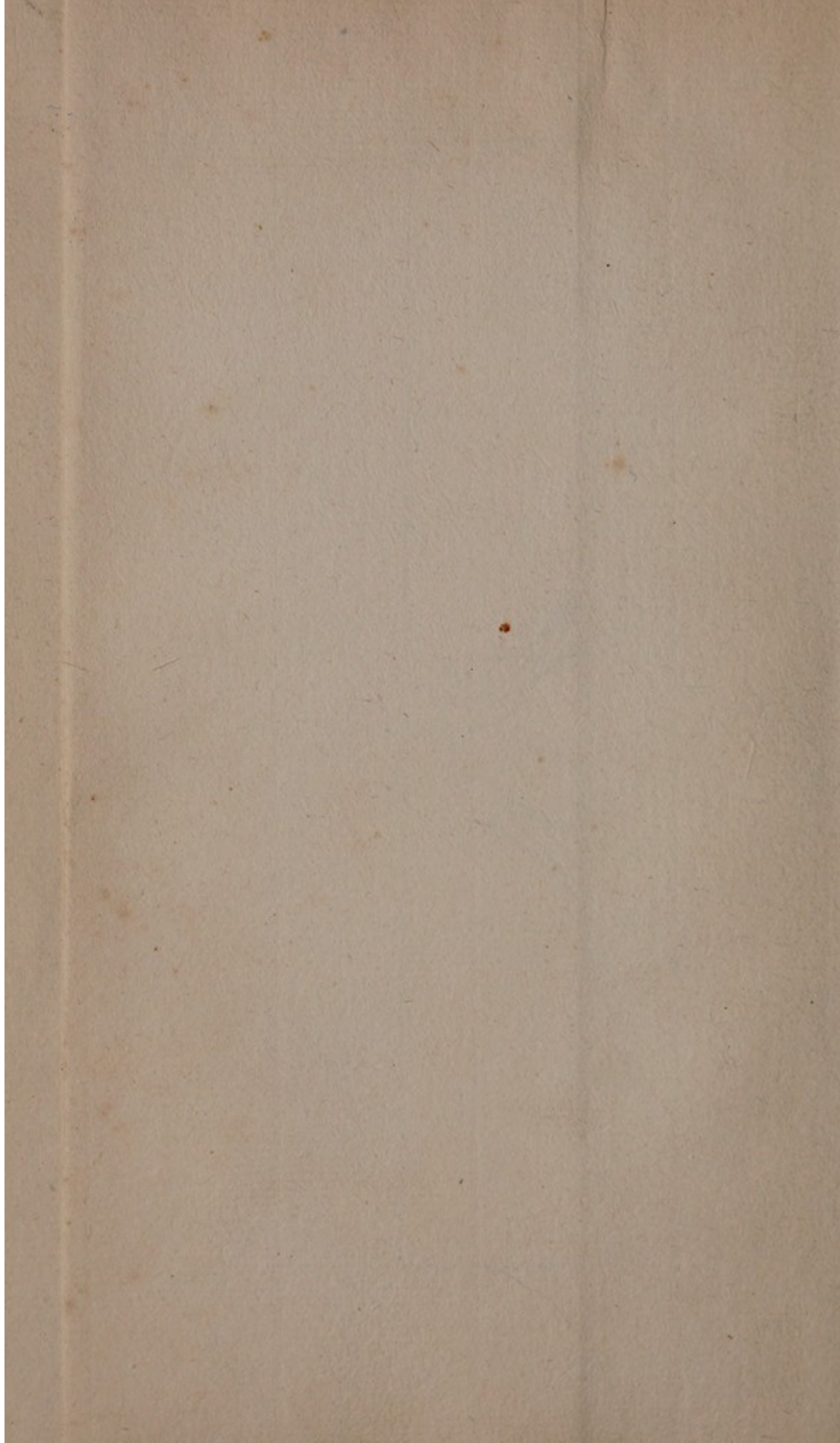
W E R K I N G

M E T H A N D E W O O D V E R L A T T I N G

E N

Pl. 24.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XXV EN XXVI.

DE SPIEREN AAN DE DYE, HET BEEN
EN DEN VOET, VAN VOOREN.

De Darmbeenspier. *Iliacus*.

Begin. Inwendig van het Darmbeen, en werkt
met de Lendenspier, *Psoas*.

Inpl. In den kleinen Draaijer.

Werk. Buigt het Dyebeen.

De Driehoofdige Dyespier. *Triceps*.

Begin. Van het Schaam- en Darmbeen.

Inpl. In de scherpe lyn van het Dyebeen.

Werk. Trekt het Dyebeen binnenwaards.

De Schaambeenspier. *Pectineus*.

Begin. Boven aan het Schaambeen.

Inpl. Onder den kleinen Draaijer.

Werk. Voert het Dyebeen binnenwaards.

De tweehoofdige Dyespier. *Biceps*.

Begin. Van de verhevenheid van het Zitbeen,
en de scherpe lyn van het Dyebeen.

Inpl. Aan het hoofd van het Kuitbeen.

Werk. Buigt, met de halfvliezige, halfzenuwag-
tige en de smalle Dyespier, het Scheen-
been.

De smalle Dyespier. *Gracilis.*

Begin. Van de vereeniging der Schaambeenderen.

Inpl. Aan de binnenste knokkel van het Scheenbeen.

Werk. Buigt, met de halfvliezige, halfzenuwagtige en tweehoofdige Dyespier, het Scheenbeen.

De regte Dyespier. *Rectus Cruris.*

Begin. Van den voorsten doorn van het Darmbeen.

Inpl. Boven in het Scheenbeen onder de Knieschyf.

Werk. Helpt het Scheenbeen uitstrekken.

De groote binnenste Dyespier. *Vastus internus.*

Begin. Van de binnenzijde van het Dyebeen.

Inpl. Boven in het Scheenbeen.

Werk. Strekt mede het Scheenbeen uit.

De groote buitenste Dyespier. *Vastus externus.*

Begin. Van de buitenzijde van het Dyebeen.

Inpl. Deeze, en de twee voorgaande, maaken een sterke Pees, die boven over de Knieschyf gaat, en eindigt, van vooren, boven in de verhevenheid van het Scheenbeen.

Werk. Helpt te gelyk met de voorgaande tot het uitstrekken van het Scheenbeen.

De Snyderespier. *Sartorius.*

Begin. Aan den bovensten doorn des Darmbeens.

Inpl. Boven aan den binnenkant van 't Scheenbeen.

Werk. Haalt het Scheenbeen agter- en binnewaards.

De breede Swagtel- of Windelspier. *Musculus Fasciæ latae.*

Begin. Van den bovensten doorn des Darmbeens.

Inpl. Eindigt in de Dyezswagtel, *Fascia lata*; welke de helft van de Bil, Dye en het Been, tot by den buitenenkel bekleedt.

Werk. Haalt het Been buitenwaards.

De voorste Scheensbeenspier. *Tibialis anticus.*

Begin. Boven van de buitenknokkel van het Scheenbeen.

Inpl. In den Navoet inwendig.

Werk. Buigt den Voet voorwaards.

De Kuitspier. *Gastrocnemius.*

Begin. Met twee hoofden onmidlyk boven de twee knokkels van het Dyebeen.

Inpl. Met de Zoolspier vereenigd, in de bultigheid van het hielbeen.

Werk. Strekt, nevens de Zoolspier, den Voet uit.

De Zoolspier. *Soleus.*

Begin. Aan het bovenste van het Kuit- en Scheenbeen.

Inpl. Vereenigd met de Kuitspier maaken deeze beide te zamen de Pees van Achilles, welke zig vasthegt in de bultigheid van het hielbeen.

Werk. Strekt, met de Kuitspier, den Voet uit.

De agterste Kuitbeenspier. *Peroneus posticus.*

Begin. Boven van het Kuitbeen.

Inpl. Met zyn Pees in het eerste beentje van den Navoet.

Werk. Haalt den Voet buitenwaards.

De lange Uitstrekker der Teenen. *Extensor longus.*

Begin. Van den tusfchenbeensband, tusfchen het bovenfte van het Scheenbeen en het Kuitbeen.

Inpl. Met zyn vier Peezen onder den ringband doorloopende eindigt hy aan de bovenvlakke van de vier kleine Teenen.

Werk. Strekt de Teenen uit.

Des grooten Teens Afvoerder. *Abductor Pollicis.*

Begin. Aan de binnenzyde van het Hielbeen.

Inpl. Aan de zyde van den grooten Teen binnenwaards.

Werk. Trekt den grooten Teen van de anderen af.

Des grooten Teens Uitstrekker. *Extensor Pollicis.*

Begin. Van het midden van het Scheen- en Kuitbeen.

Inpl. In het eerste en tweede lid van den grooten Teen.

Werk. Strekt den grooten Teen uit.

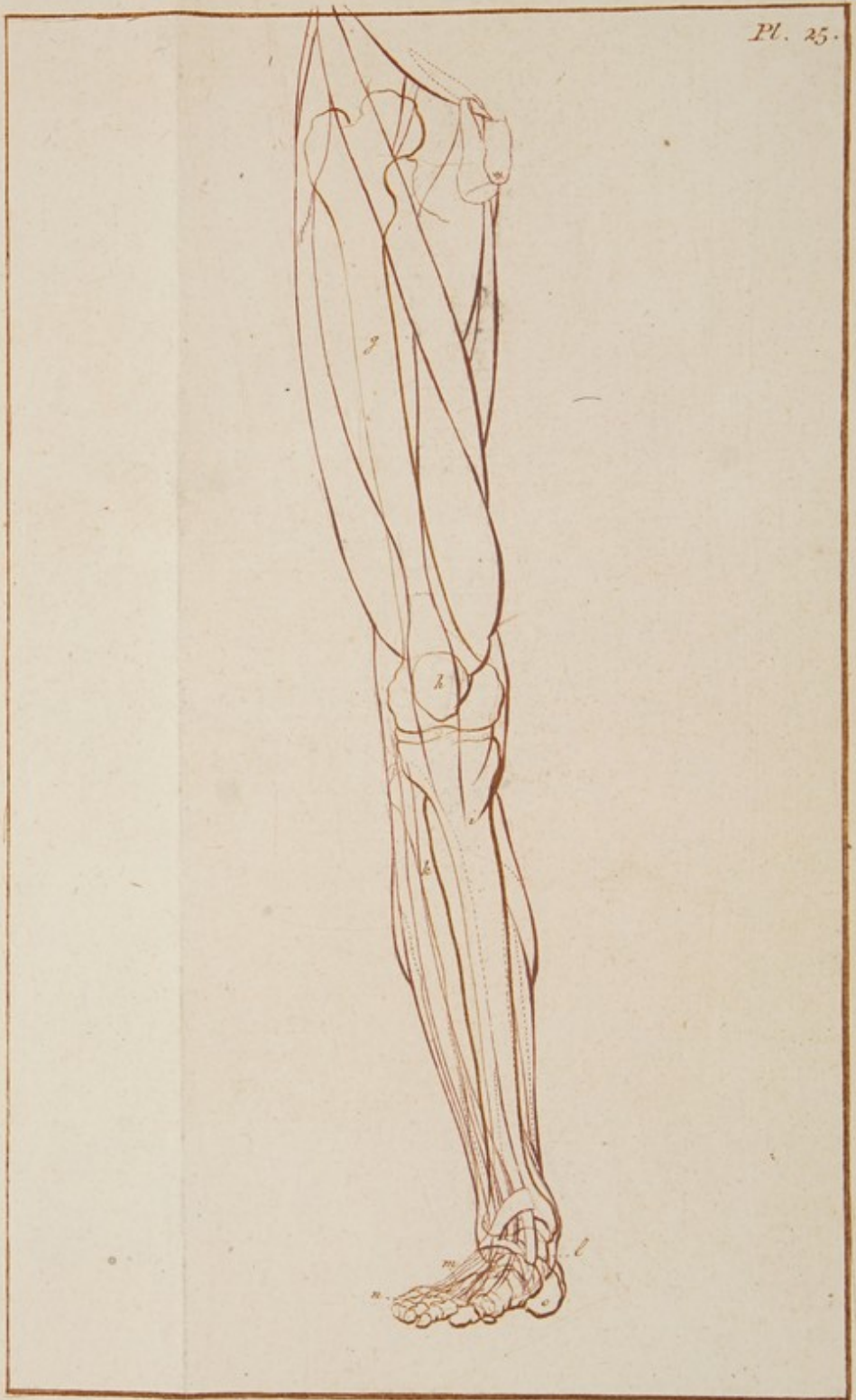
Des grooten Teens Buiger. *Flexor Pollicis.*

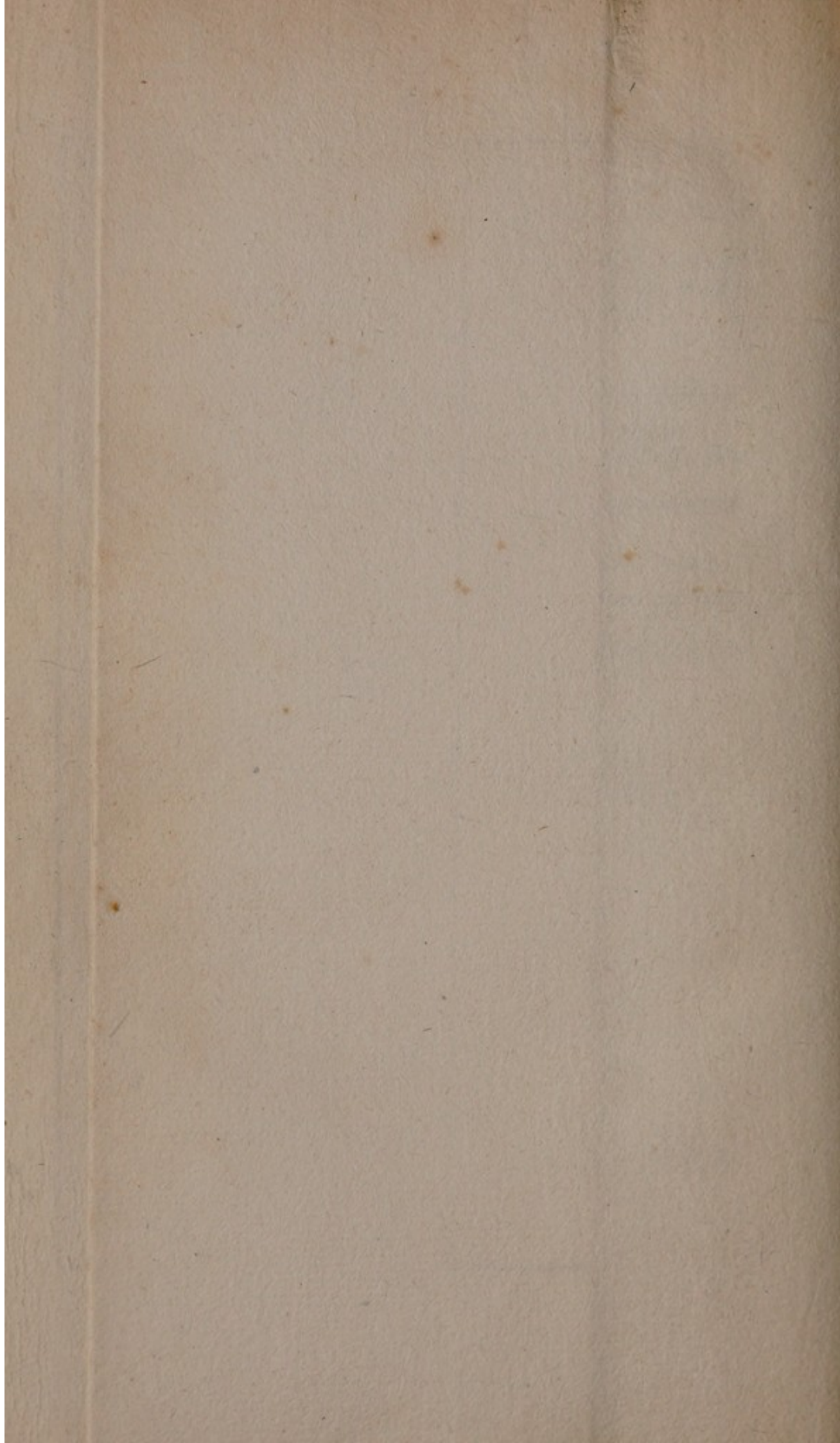
Begin. Agter en beneden van het Kuitbeen.

Inpl. Aan het laatste Lid des grooten Teens.

Werk. Buigt den grooten Teen.

De Band, waaronder de Peezen loopen.

V E R K L A A R I N G

V A N

P L A A T, XXVI.

De groote Bilspier. *Gluteus major.*

Begin. Van de buitenvlakte van het Darmbeen, van het Heilig- en Heupbeen.

Inpl. Met een breede Pees, vier vingeren onder den grooten Draaijer, aan de agterzyde van het Dyebeen.

Werk. Strekt het Dyebeen uit.

De Driehoofdige Dyespier. *Triceps.*

Begin. Van het Schaam- en Darmbeen.

Inpl. In de scherpe lyn van het Dyebeen.

Werk. Trekt het Dyebeen binnenwaards.

De weehoofdige Dyespier. *Biceps.*

Begin. Van de verhevenheid van het Zitbeen, en de scherpe lyn van het Dyebeen.

Inpl. Aan het hoofd van het Kuitbeen.

Werk. Buigt, met de halfvliezige, halfzenuwagtige en de smalle Dyespier, het Scheenbeen.

De Halfvliezige Spier. *Semimembranosus.*

Begin. Van de bultigheid van het Zitbeen.

Inpl. Aan de binnenste knokkel van het Scheenbeen.

Werk. Buigt, met de tweehoofdige Dyespier, de halfzenuwagtige en smalle spier, het Scheenbeen.

De Halfzenuwagtige Spier. *Seminervofus.*

Begin. Van de verhevenheid van het Heup- of Zitbeen.

Inpl. By de binnenfte knokkel van het Scheenbeen.

Werk. Buigt, met de tweehoofdige Dyefpier, de halfvliezige en smalle Spier, het Scheenbeen.

De smalle Dyefpier. *Gracilis.*

Begin. Van de vereeniging der Schaambeenderen,

Inpl. Aan de binnenfte knokkel van het Scheenbeen.

Werk. Buigt, met de halfvliezige halfzenuwagtige en tweehoofdige Dyefpier, het Scheenbeen.

De groote binnenfte Dyefpier. *Vastus internus.*

Begin. Van de binnenzyde van het Dyebeen.

Inpl. Boven in het Scheenbeen.

Werk. Strekt het Scheenbeen uit.

De groote buitenfte Dyefpier. *Vastus externus.*

Begin. Van de buitenzyde van het Dyebeen.

Inpl. Deeze, met de voorgaande, en de regte Dyefpier, maaken een sterke Pees, die boven over de Kniefchyf gaat, en eindigt van vooren, boven in de verhevenheid van het Scheenbeen.

Werk. Helpt te gelyk met de voorgaande tot het uitftrekken van het Scheenbeen.

De Snyderfpiet. *Sartorius.*

Begin. Aan den bovenften doorn des Darmbeens.

Inpl. Boven aan den binnenkant van het Scheenbeen.

Werk. Haalt het Scheenbeen agter- en binnenwaards.

De Kuitspier. *Gastrocnemius.*

Begin. Met twee hoofden onmidlyk boven de twee knokkels van het Dyebeen.

Inpl. Met de Zoolspier vereenigd, in de bultigheid van het Hielbeen.

Werk. Strekt, nevens de Zoolspier, den Voet uit.

De Zoolspier. *Soleus.*

Begin. Aan het bovenste van het Kuit-en Scheenbeen.

Inpl. Vereenigd met de Kuitspier, maaken deeze beide te samen de Pees van Achilles, welke zig vasthegt in de bultigheid van het Hielbeen.

Werk. Strekt, met de Kuitspier, den Voet uit.

De agterste Kuitbeenspier. *Peroneus posticus.*

Begin. Boven van het Kuitbeen.

Inpl. Met zyn Pees in het eerste beentje van den Navoet.

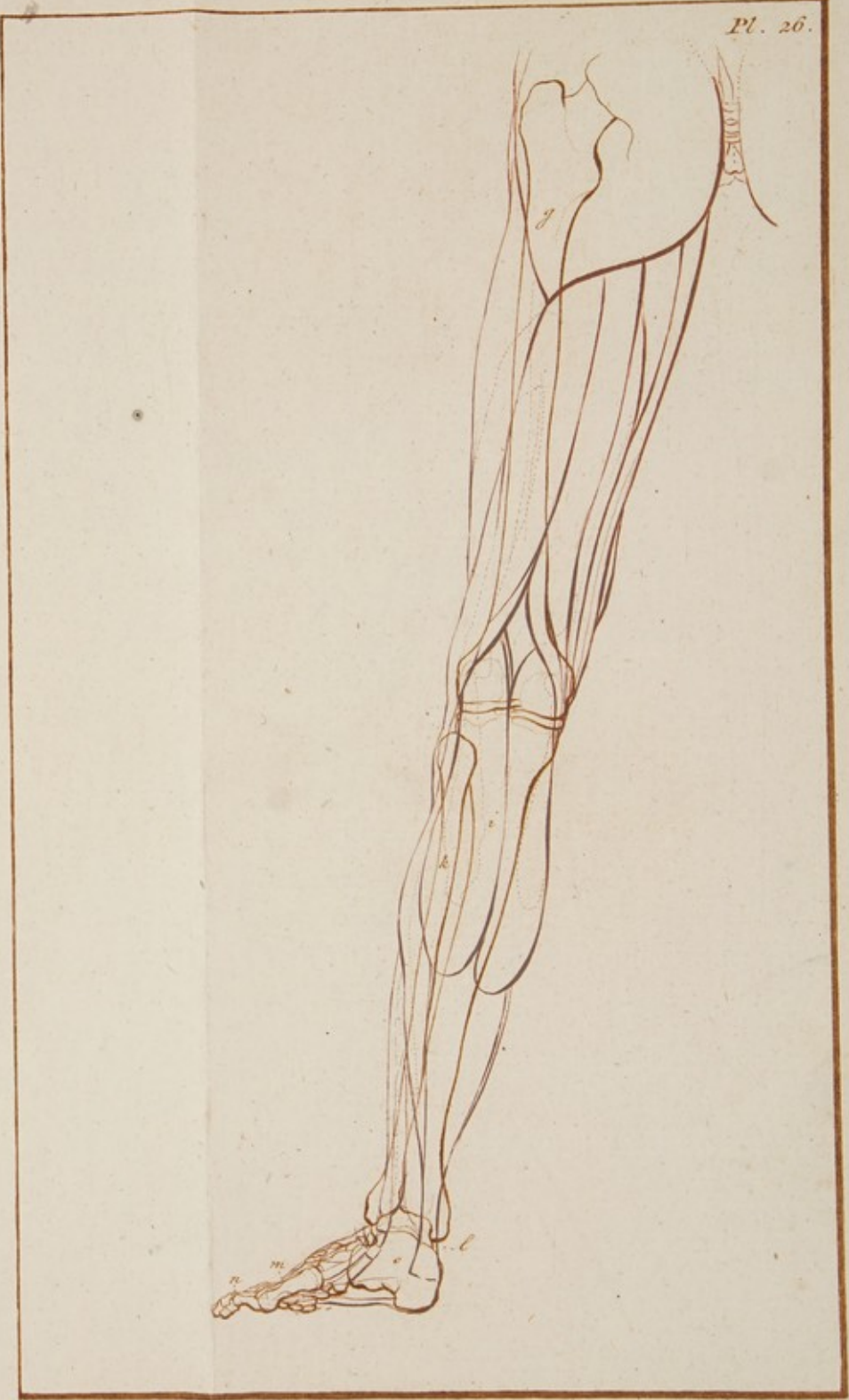
Werk. Haalt den Voet buitenwaards.

Des kleinen Teens Afvoerder. *Abductor minimi Digi.*

Begin. Van het Hielbeen, buitenwaards.

Inpl. Aan de buitenzyde van het eerste Lid des kleinen Teens.

Werk. Voert den kleinen Teen af van de anderen.

V E R K L A A R I N G

V A N

PLAAT, XXVII, XXVI EN XXV.

DE SPIEREN AAN DE DYEN, BEENEN EN
VOETEN, OP ZYDE.

De groote Bilspier. *Gluteus major.*

Begin. Van de buitenvlakte van het Darmbeen,
van het Heilig- en Heupbeen.

Inpl. Met een breede Pees, vier vingeren onder
den grooten Draaijer, aan de agterzyde
van het Dyebeen.

Werk. Strekt het Dyebeen uit.

De middenste Bilspier. *Gluteus medius.*

Begin. Van de buitenvlakte van het Darmbeen.

Inpl. In den grooten Draaijer.

Werk. Strekt het Dyebeen uit.

De tweehoofdige Dyespier. *Biceps.*

Begin. Van de verhevenheid van het Zitbeen,
en de scherpe lyn van het Dyebeen.

Inpl. Aan het hoofd van het Kuitbeen.

Werk. Buigt, met de halfvliezige, halfzenuwag-
tige en de smalle Dyespier, het Scheen-
been.

De Halfvliezige Spier. *Semi-membranosus.*

Begin. Van de bultigheid van het Zitbeen.

Inpl. Aan de binnenste knokkel van het Scheen-
been.

Werk. Buigt, met de tweehoofdige Dyespier, de
halfzenuwagtige en smalle Spier, het
Scheenbeen.

De

De Halfzenuwagtige Spier. *Seminervofus.*

Begin. Van de verhevenheid van het Heup- of Zitbeen.

Inpl. By de binnenste knokkel van het Scheenbeen.

Werk. Buigt, met de tweehoofdige Dyespier, de halfvliezige en smalle Spier, het Scheenbeen.

De smalle Dyespier. *Gracilis.*

Begin. Van de vereeniging der Schaambeenderen.

Inpl. Aan de binnenste knokkel van het Scheenbeen.

Werk. Buigt, met de halfvliezige, halfzenuwagtige en tweehoofdige Dyespier, het Scheenbeen.

De regte Dyespier. *Rectus Cruris.*

Begin. Van den voorsten doorn van het Darmbeen.

Inpl. Boven in het Scheenbeen onder de Knieschyf.

Werk. Helpt het Scheenbeen uitstrekken.

De groote binnenste Dyespier. *Vastus internus.*

Begin. Van de binnenzijde van het Dyebeen.

Inpl. Boven in het Scheenbeen.

Werk. Strekt mede het Scheenbeen uit.

De groote buitenste Dyespier. *Vastus externus.*

Begin. Van de buitenzijde van het Dyebeen.

Inpl. Deeze, en de twee voorgaande, maaken een sterke Pees, die boven over de Knieschyf gaat, en eindigt van vooren, boven in de verhevenheid van het Scheenbeen.

Werk. Helpt te gelyk met de voorgaande tot het uitstrekken van het Scheenbeen.

De Snyderfspier. Sartorius.

Begin. Aan den bovensten doorn des Darmbeens.

Inpl. Boven aan den binnenkant van het Scheenbeen.

Werk. Haalt het Scheenbeen agter- en binnenwaards.

De breede Swagtel- of Windelspier. Musculus Fasciæ latæ.

Begin. Van den bovensten doorn des Darmbeens.

Inpl. Eindigt in de Dyezwagtel, *Fascia lata*, welke de helft van de Bil, Dye en het Been, tot by den buiten enkel, bekleedt.

Werk. Haalt het Been buitenwaards.

De voorste Scheenbeenspier. Tibialis anticus.

Begin. Boven van de buitenknokkel van het Scheenbeen.

Inpl. In den Navoet inwendig.

Werk. Buigt den Voet voorwaards.

De Kuitspier. Gastrocnemius.

Begin. Met twee hoofden, onmidlyk boven de twee knokkels van het Dyebeen.

Inpl. Met de Zoolspier vereenigd in de bultigheid van het Hielbeen.

Werk. Strekt, nevens de Zoolspier, den Voet uit.

De Zoolspier. Soleus.

Begin. Aan het bovenste van het Kuit- en Scheenbeen.

Inpl. Vereenigd met de Kuitspier, maaken deeze beide te zamen de Pees van Achilles, welke zig vasthegt in de bultigheid van het Hielbeen.

Werk. Strekt, met de Kuitspier, den Voet uit.

De agterfte Kuitbeenspier. *Peroneus posticus.*

Begin. Boven van het Kuitbeen.

Inpl. Met zyn Pees in het eerste beentje van den Navoet.

Werk. Haalt den Voet buitenwaards.

De lange Uitstrekker der Teenen. *Extensor longus.*

Begin. Van den tuschenbeensband, tuschen het bovenste van het Scheenbeen en het Kuitbeen.

Inpl. Met zyn vier Peezen onder den ringband doorloopende, eindigt hy aan de bovenvlakte van de vier kleine Teenen.

Werk. Strekt de Teenen uit.

Des grooten Teens Afvoerder. *Abductor Pollicis.*

Begin. Aan de binnenzijde van het Hielbeen.

Inpl. Aan de zijde van den grooten Teen binnenwaards.

Werk. Trekt den grooten Teen van de anderen af.

Des grooten Teens Uitstrekker. *Extensor Pollicis.*

Begin. Van het midden van het Scheen- en Kuitbeen.

Inpl. In het eerste en tweede lid van den grooten Teen.

Werk. Strekt den grooten Teen uit.

Des grooten Teens Buiger. *Flexor Pollicis.*

Begin. Agter en beneden van het Kuitbeen.

Inpl. Aan het laatste Lid des grooten Teens.

Werk. Buigt den grooten Teen.

Des kleinen Teens Afvoerder. *Abductor minimi Digiti.*

Begin. Van het Hielbeen, buitenwaards.

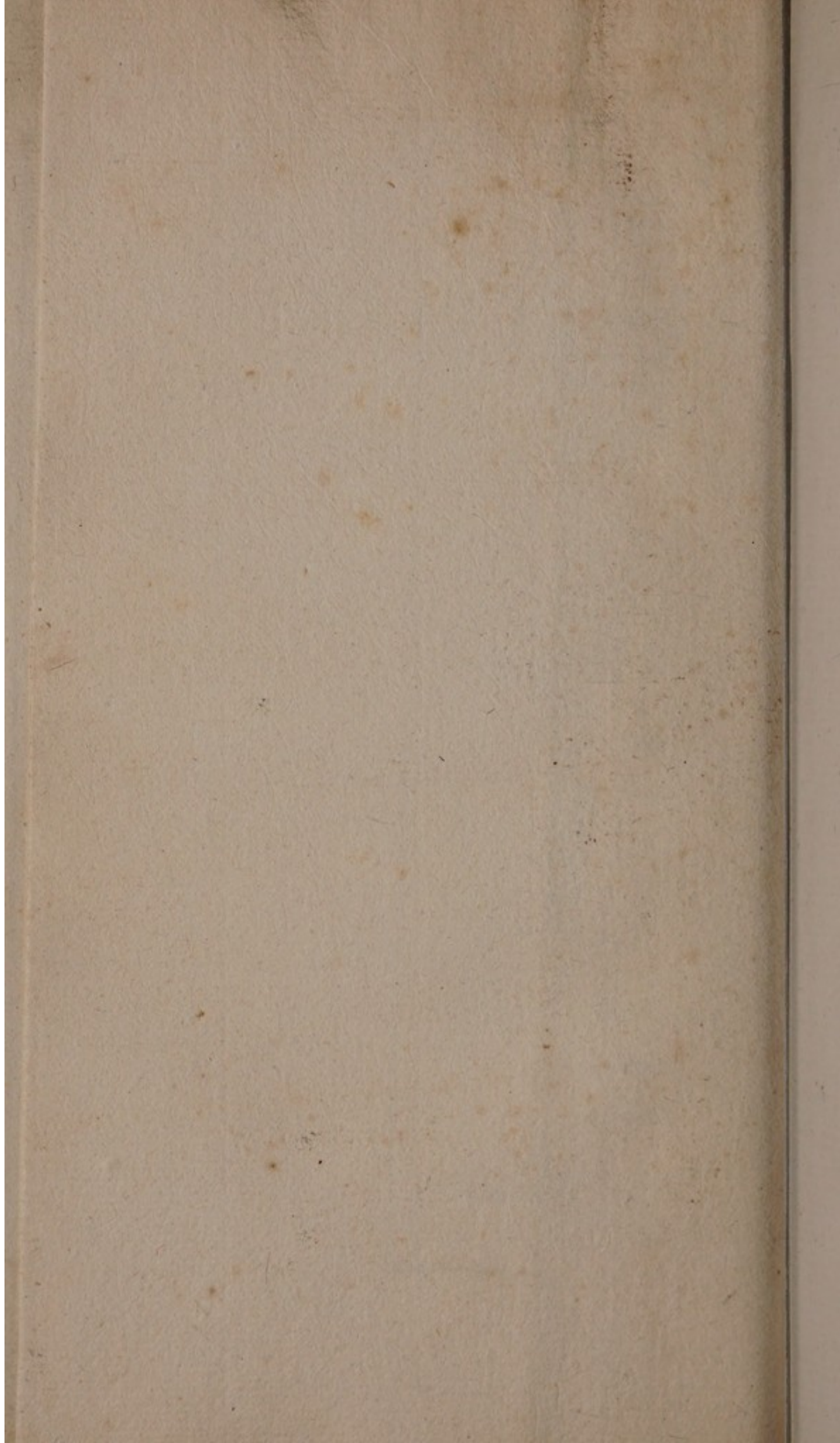
Inpl. Aan de buitenzijde van het eerste Lid des kleinen Teens.

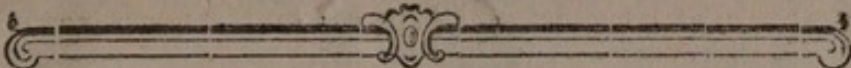
Werk. Voert den kleinen Teen af van de andere.

De Band, waaronder de Peezen loopen.

D E R.

D E R D E A F D E E L I N G
O V E R D E
O E F E N I N G D E R K E N N I S
V A N D E
G E D A A N T E N E N W E R K I N G E N
D E R
B E E N D E R E N E N S P I E R E N ,
E N ' T G E B R U I K D A T M E N D A A R V A N I N
D E S T U D I E D E R
T E K E N - S C H I L D E R -
E N
B E E L D H O U W K U N S T
T E M A A K E N H E B B E .

Zekerlyk zal een Leerling, in de Teken-
kunst, vraagen naar de beste wyze,
waar op hy zich in deeze Studie, meerder
en meerder, oefenen zal? Ik verbeeld my
dat hy genoeg vorderen zal, als hy op dee-
ze wyze te werk gaa; — naamlyk, dat hy,
gelyk te vooren gezegd is, uit de voorgaan-

H

de

de XXVII Anatomifche Verklaaringen, by eene naauwkeurige befchouwing der Printverbeeldingen, de Naamen der Beenderen en Spieren van buiten leere, en van de laatstgemelden haar *Begin*, *Inplanting* en *Werking* opspeure; op dat hy zig ieder derzelve zo wel kan voorftellen, als de gemeenzaame bekende groote deelen van zyn Lichaam. Daarna zou hy een groot nut kunnen trekken, uit het naartekenen van een goed Anatomifch Pleifterbeeld, omdat daarin de Spieren zich van rondom vertoonen; waar uit hy, tot uitbreiding en opheldering zyner verkreegene kunde, verder zal kunnen nagaan de ligging en het maakzel der Spieren, en welke Beenderen onder dezelve, op de bloote huid, zichtbaar zyn. Ja, men zoude op het zelve, tot verfterking van verkreegen denkbeelden der menfchelyke gedaanten, dezelve letters, overéénkomende met deeze myne Befchryving en Printverbeeldingen, kunnen ftellen, en onder het naauwkeurig naarte-

ke-

kenen, van deel tot deel, myne Ver-
klaaringen, zo men die nog niet van
buiten weet, kunnen inzien, daarmede
vergelyken, en vooral overdenken; ten
einde men zo gemeenzaam met dezelve
worde, dat men zich eene Spier in haa-
re werking kan voorstellen, en uit het
hoofd tekenen, en dat men, uit eenig
Beeld, Tekening of Schildery, de Spieren,
in werking verbeeld, kan beoordeelen,
of dezelve wel of kwaalyk gemaakt zyn.

Vervolgens zal de oefenende Tekenaar
een groot nut kunnen trekken, uit het
naartekenen van de beste Pleisterbeelden
naar de Antieken (*), volgens de voor-
beelden in het Boek van CARLO ER-
RARD (†), en eene Anatomische manier.
— Hierdoor zal hy de Anatomie der Teke-
naars leeren, op eene aangename, en met
de kunst overeenkomende, wyze. Laatste-
lyk

(*) Zie de Redevoering over het naartekenen der
Antieke Beelden, door J. BUYS, 7 Octob. 1767,
gedaan.

(†) Gedrukt te Rome, 1691.

lyk moet hy al het geen hy dus geleerd heeft, tragten werkftellig te maaken, in het tekenen naar het leevend Menschbeeld; en wel agt geeven, dat hy de Spieren verbeelde, zo als hy dezelve waarlyk in de Natuur befchouwt; dat is, bekleed met het celagtige- of vet-vlies, en met de huid en opperhuid; gelyk wy zien dat door de makers der Antieke Beelden altoos is waargenomen.

Noodzaaklyk is het, dat hy de Beenderen en Spieren, benevens hunne werkingen, in allerlei bedryven en bewegingen, op zyn eigen lichaam, met 'er daad, en door gezigt en gevoel beproeve; maar niet minder nuttig is het, dat hy dit onderzoek in 't werk ftelle, op een welgemaakt leevend Menschbeeld, 't welk hy tot zyn modél verkooren heeft (*); onderzoekende en befchouwend de het zelve, volgens myne Verklaaring, in

(*) Zo als van den Heer Profesfor BONN reeds meermaalen op onze Stads Teken-Academie gedaan is.

in allerlei ſtanden , bewegingen en werkingen. — Ja hy kan genoegzaam van iedere Spier, in 't byzonder, of wel van eenigen, in de daad, of actie, met elkander te gelyk werkende Spieren, haare veranderingen van gedaante waarneemen, en zommigen, die eenige tyd duuren kunnen, vaardig afſchetsen (*).

Als de Beöefenaar der Tekenkunst, alvorens, de Anatomie, op deeze wyze, geleerd hadt, gelyk ik hier vóór beſchreven hebbe, zoude het hem zekerlyk nuttig weezen een goed Scelet nauwkeurig naar te tekenen (†), en vervolgens, om zich in deeze nuttige, ja noodzaakelyke, wetenschap nog meerder te verſterken, meermaalen by te woonen het ontleeden
van

(*) Zie de Redevoering over 't Teken en naar het Leevend Menschbeeld, 16 Decemb. 1769, door J. BUYS gedaan, bl. 61—65.

(†) Hier toe is op onze Teken-Academie bekwame gelegenheid, door het fraaije Scelet, van Profesfor CAMPER, tot dat einde aan dezelve ver-eerd.

van doode lichaamen, wanneer zulks, gelyk voormaals in de Academie der *Caraccen*, door zekeren ANTONIO DE LA TORRE, ten dienste der Tekenaars, geschiedde (*). 't Welk anders, met dat oogmerk niet gedaan wordende, integendeel voor den Kunstoefenaar zeer schadelijk zoude kunnen zyn, door de verkeerde denkbeelden, die hy deswegens verkrygen zou; waaromtrent de onervaren leerling gevaar loopt, als hy, zonder de voorafgaande, en door my reeds aangewezen, kundigheden, de Anatomie, voor zo verre die hem noodzaaklyk is, uit het ontleeden der Lyken alleen, zou tragten te leeren.

Dat het bywoonen van het ontleeden van doode lichaamen, voor Meesters in de Tekenkunst, en der Anatomie reeds
kun-

(*) Profesfor BONN heeft de vriendelykheid, om, somtyds, ten dienste der Tekenaars, op onze Akademie, te ontleeden, of ook wel Kunstminnaaren te noodigen, tot het bywoonen zyner openbaare ontleedkundige Lesfen, op de Stads Anatomie,

kundig , nuttig is , om meer en meer te vorderen , blykt aan de voorbeelden , welke het leven der schilders van Rome , Florence , Boulogne , en andere , uitleveren ; want wy leezen (*), dat RUBBENS , in een Latynsch Handschrift , getuigt , dat hy by eenen POMPEO LEONI , van *Arezzo* , gezien heeft een menigte Studie-Tekeningen , door LEONARD DA VINCI gemaakt , van de Anatomie van Menschen en Paarden ; dus heeft ook RAFAËL , maar byzonderlyk MICHEL ANGELO te werk gegaan , 't welk blykt aan eenige pryzenswaardige Anatomische beelden , welker Pleistergietzels genoeg bekend , en van een onwaardeerlyk nut voor den Teekenaar , in zyne studie , zyn .

Doch alle deeze verkregen Anatomische kundigheden zouden kwaalyk gebruikt , of op eenige onvoegzaame wyze misbruikt ,
kun-

(*) In 't Leven der vermaardste Schilders , uit 't Fransch van den Heer DE PILES , bl. 148—152 .

kunnen worden , tot nadeel van den oefenaar der Tekenkunst, zyne werken, en kunstvermogens, wanneer hy, buiten noodzaake, met deeze zyne kennisfe der Anatomie, in zyne werken wilde praelen; — en aan dit gebrek hebben veele, anderszins bekwaame, ja zelfs groote Meesters zich schuldig gemaakt — als, onder anderen, MARTEN VAN HEEMSKERK, die, buiten tegenspraak, een van de zekerste Tekenaars en Grondleggers van een goeden omtrek is: maar die, door verzuim eener oplettende beschouwing van de Werken der oude Grieken en Romeinen, tot een schraale en drooge manier vervallen is, en waarin het hem aan geene naarvolgers ontbroken heeft. Ja zelf de zo even aangehaalde MICHEL ANGELO, hoe groot een meester ook in de kunst, heeft, in zyne Tekeningen en Schilderyen, de Spieren van het menschelyk lichaam te sterk uitgedrukt, even of hy niet bedagt ware dat het vetvlies en de huid dezelve

be

bedekt, en voor 't oog verzagt, ten zy mooglyk dat hy vreesde, dat men anders de diepe kennis, die hy van de Ontleedkunde bezat, niet zoude gewaar worden; een gebrek, waarin men al veele bekwaame Kunstenaars heeft zien vervallen, ten eenemaale strydig tegen de goede voorbeelden der aloude Beeldhouwers en makers der Antieke beelden, die, hoe groot hunne kennis in de Ontleedkunde ook moge geweest zyn, echter de Beenderen en Spieren in hunne verwonderenswaardige beelden vertoond hebben, gelyk aan de natuur, de waardigheid en ouderdom der personen, die zy verbeelden, eigen waren; 't welk blykt aan den Antinous, den Apollo, en de Venus van Medicis (*). Wanneer men altoos de voorbeel-

(*) 't Is nodig, in de naarvolging van deeze en andere dergelyke schoone Antieke beelden, te letten, hoe de Ouden zich bediend hebben van de Ontleedkunde, met welke behendigheid zy sommige Beenderen en Spieren sterk hebben doen ken-

beelden der Antieken in het oog houdt, en de Anatomie der beelden op hun voetspoor schikt, zal men zo ligt tot het gemelde gebrek niet vervallen, schoon men zelve tot de diepste kundigheden in de Anatomie is doorgedrongen.

Dan, hoe zeer de Kunstoefenaar, door eene onvermoeide Studie in de Anatomie, boven zyne medegenooten moge uitmunten; hy verbeelde zig egter niet dat hy daarom juist beter tekent dan anderen, die daar in niet zo verre gevorderd zyn. Ware het de Anatomie alleen, die bekwaame Tekenaars konde voortbrengen, dan was zodanig eene verbeelding gegrond; maar hoe nauwkeurig men alle de Beenderen en derzelve zamenvoegingen, alle de Spieren en derzelve plaatsing en werking ook weten moge, zo is dit alles, buiten een recht denkbeeld van de waare gedaante, ten, andere minder aanweezen, ja zommige in 't onzekere lieten.

te , nog niets ten opzichte der kunst: men heeft zelve meer dan eens gezien, dat leerlingen, onkundig in de Anatomie, en zonder in staat te zyn van byna éénen naam der Spieren te kunnen noemen, alleenlyk door het wel kennen der Proportiën, en door zich aangewend te hebben, om de gedaanten der Spieren met een naauwkeurig oog te volgen, zo als dezelve zich in de Antieke beelden, en in de Natuur vertoonen, in die naarvolging, de allerkundigsten in de Anatomie, verre te boven streefden.

Om wel te tekenen, dient ons de Anatomie, gelyk meer andere wetenschappen, tot een groot hulpmiddel; zy is zelf onontbeerlyk, en leert ons de natuur te beter kennen. Maar zy is onvermogen, om ons tot het schoone op te leiden; zo men daar niet byvoege de kennis der evenredigheden, en een goede manier van tekenen. Wanneer deeze met een naauwkeurig oog en een ver-

verheven smaak voor het schoone en bevallige verzeld gaan, zyn deeze zekerlyk die middelen, waardoor 'er groote meesters in de Tekenkunst kunnen voortkomen. Voorts is de kennis der Anatomie van 't Menschbeeld voor den Tekenaar, Schilder en Beeldhouwer, 't zelfde, dat de Scheepsbouwkunde voor den Zeefchilder is; een noodzaaklyk vereischte, tot vordering in de kunst; een werktuig in de hand des kunstoeffenaars, dat hy niet wel ontbeeren kan; maar 't is geenzins de kunst zelve. De kunst blyft altoos van de hulpmiddelen, van de middelen tot haarer bevordering, onderscheiden. Een Schilder, die zich toelegt om de schoone natuur in de naevolging van 't leevend menschbeeld te agterhaalen, kan alzo weinig de schilderagtige kennis der Anatomie, als zyn penseelen en verwen missen; doch hoe zeer deezen den Schilder noodzaaklyk zyn, maakt die kennis der Anatomie, zoo min als die der verwen, iemand tot een

een Schilder. De Anatomie, Bouwkunst, Historie-, Oudheid- en Fabelkunde, zyn allen zekere vereischten in de kunst, voor een Schilder, naar gelang der Classe, onder welke hy zich begeeft; maar ieder van deeze kundigheden is, ten aanzien van de kunst, niets anders dan de zon is voor het oog, met betrekking tot de zichtbaare voorwerpen. Het oog zoekt het licht, om de voorwerpen te zien; maar het laat de voorwerpen niet om 't licht vaaren. Wanneer wy, in plaats van de voorwerpen te beschouwen, op de zon alleen gingen staröogen, zouden wy immers, door dat sterke licht verblind, onbekwaam tot de beschouwing der voorwerpen, en dus het licht zelfs, ten dien opzichte, voor ons schadelyk worden: dus moeten wy die kundigheden ten voordeele van de kunst tragten te verkrygen, en geenzins, onder 't najaagen dier kundigheden, de kunst zelfs verliezen. Zulks dienen vooral die geenen in acht te nee-

neemen, die gewoon zyn de kunstwerken te beoordeelen, naar de maate hunner kennis in deeze of geene kunst of weetenschap, 't zy de Anatomie, Architectuur, Perspectief, Zeevaart, Historie- of Oudheidkunde, en die alleen daarom een stuk verheffen of veragten, om dat het in eenige opzigten strookt of strydt met de regelen van hunne geliefde kunst of weetenschap, zonder op te letten, of 'er anders, door 't geheel, eene juiste naarvolging der zichtbaare natuur heerscht, zodanig, dat onze hartstogten, door die beschouwing, aangedaan worden, 't geen eigenlyk het waare vereischte, en oogmerk van een Schilderstuk is.

